

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA AGROBIOLOGIE, POTRAVINOVÝCH A PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ

KATEDRA ZAHRADNÍ A KRAJINNÉ ARCHITEKTURY

REVITALIZACE PARKU V NUR-SULTANU (ASTANĚ)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: BC. VIKTORIYA LAPINA

OBOR STUDIA: ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ ARCHITEKTURA

VEDOUCÍ PRÁCE: RNDr. OLDŘICH VACEK, CSc.

2020 ČZU V PRAZE

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Revitalizace parku v Nur-Sultanu " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé diplomové práce RNDr. Oldřichu Vackovi, CSc. za podporu, ochotu, trpělivost při psaní této diplomové práce, za jeho cenné rady a čas, který mi při konzultacích věnoval.

Dále bych chtěla poděkovat Janu Hendrychovi, Cert Mgmt, ASLA za poskytnutí cenných informací a materiálů.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům a kamarádům za podporu a trpělivost.

Diplomová práce je uvozena důležitou poznámkou, že termín „evropský park“ vůbec neexistuje. V dnešní době Kazachstán není monokulturní stát a posledních 10–15 let se snaží převzít zkušenosti evropské kultury, jak v architektuře, tak i v celkovém stylu života. Na základě toho je tato práce velice aktuální. Použití charakteristických rysů evropského parku umožní obyčejnému člověku z Kazachstánu vidět nový přístup při navrhování parku.

Tato diplomová práce se skládá ze tří částí, a to teoretické, analytické a návrhové. Základem práce je teoretická část, která odpovídá na otázku, co to je vlastně „evropský park“. Určuje hlavní charakteristické rysy, vliv kultury, aktuálnost v dnešní době a roli ornamentálního. Zaměřuje se na analyzování jednotlivých parků Evropy, ale také Asie. To je z toho důvodu, že Kazachstán se nachází na přelomu evropské a asijské kultury.

Následující část je analytická a zabývá se hodnocením stávajícího stavu daného území, popisuje budoucí plány a rozvoj celého města. Návrhová část ukazuje transformaci evropské kultury do Kazachstánu se zachováním místních kulturních, historických, sociálních a stanovištních podmínek. Cílem návrhu je ukázat, jak vypadají a fungují evropské parky v podmínkách jiného státu. Vytvoření jednotného ekosystému, kde budou v soudržnosti žít rostliny, zvířata a člověk. Tím pádem bude dosaženo zvýšení množství návštěvníků, jejich stylu života a hlavně duchovní úrovně obyvatel města.

KLÍČOVÁ SLOVA:

revitalizace, park, parkové úpravy, historie, ornament, kompozice, tradice

SUMMARY

The diploma thesis is given an important note that the term "European park" does not exist at all. Nowadays Kazakhstan is not a mono-cultural state and the last 10-15 years trying to take over the experience of the European culture, as in architecture design and in the overall style of life. Based on this, this work is very actual. The use of the distinctive features of the European Park will allow a normal person from Kazakhstan to see a new approach in the design of the park.

This diploma thesis consists of three parts, namely theoretical, analytical and design. The basis of the work is the theoretical part, which answers the question of what is actually a "European park". It determines the main distinctive features, the influence of culture, timeliness in our time and the role of Ornamentalism. It determines the main distinctive features, the influence of culture, relevance in our time and the role of ornamentalism. It focuses on analyzing individual parks of Europe, but also Asia. This is because that Kazakhstan is located at the turn of European and Asian culture.

The second part is analytical and deals with the evaluation of the current state of the given territory, describes the future plans and development of the whole city. The design part shows the transformation of the European cultures to Kazakhstan with the preservation of the milestones of cultural, historical, social and habitat subminutes. The goal of the idea is to show how the European parks look and function in condition of another state. The creation of a single ecosystem where plants, animals and humanity will live together in harmony. Thus, an increase in the amount of visitors, their lifestyle and, most importantly, the spiritual level of the inhabitants of the city will be achieved.

KEY WORDS

revitalization, park, Park modifications, history, ornamentalism, composition, tradition

0.1. ÚVOD	1	3.8.1 KLASIFIKACE ORNAMENTU.....	43 - 44
0.2. CÍL PRÁCE.....	2	3.8.2 BARVY KAZAŠSKÉHO ORNAMENTU.....	45
0.3 TEORETICKÁ ČÁST.....	3	3.8.3 ORNAMENT DNES	45
3.1 CO TO JE “EVROPSKÝ PARK”	4	0.4 ANALYTICKÁ ČÁST.....	46
3.1.1 HISTORIE	5	4.1 ÚZEMNÍ PLÁN.....	47 - 48
3.1.2 KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY MODERNÍCH PARKŮ EVROPY.....	6	4.2 ZELENÝ OKRUH.....	49 - 50
THAMES BARRIER PARK	7 - 8	4.3 KLIMATICKÉ PODMÍNKY.....	51
DVA PARKY	9-10	0.5 NÁVRHOVÁ ČÁST.....	52
NAGYERDEI PARK.....	11 - 12	5.1 ŘEŠENÉ ÚZEMÍ.....	53
3.1.3 VÝSLEDKY.....	13	5.2 KOORDINAČNÍ MAPA.....	54 - 55
3.2 KAZAŠSKÁ KULTURA: MEZI EVROPOU A ASIÍ.....	14 - 15	5.3 ŠIRŠÍ VZTAHY.....	56
3.3 KULTURNÍ KOMUNIKACE: KAZACHSTÁN – ČÍNA – JAPONSKO.....	16	5.4 KONCEPT.....	57
3.3.1 ZAHRADY V ČÍNSKÉM STYLU.....	17	5.5 MAPA CEST.....	58
3.3.2 FENG SHUI	18	5.6 PŮDORYS.....	59
3.3.3 ŠKOLY FENG SHUI	19	5.7 KÁCENÍ.....	60
3.3.4 PĚT PRVKŮ.....	20	5.8 OSAZOVACÍ PLÁN - DŘEVINY.....	61
3.3.5 ČTYŘI NEBESKÁ ZVÍŘATA.....	20	5.9 ROSTLINNÝ MATERIÁL.....	62
3.3.6 ZAHRADY V JAPONSKÉM STYLU	21	5.10 OSAZOVACÍ PLÁN - ZÁHON.....	63
3.3.7 UMĚNÍ BONSAJE.....	22	5.11 ŘEZOPOHLED 1.....	64
3.3.8 BONSAJE V EVROPĚ.....	23	5.12 ŘEZOPOHLED 2.....	65
3.4 ETNICKÁ STRUKTURA KAZACHSTÁNU	24 - 25	5.13 ŘEZOPOHLED 3.....	66
3.5 NĚMECKÉ, RUSKÉ A ČESKÉ MĚSTSKÉ PARKY.....	26 - 27	5.15 AXONOMETRICKÉ POHLEDY.....	67
KRAJINÁŘSKÝ PARK WETZGAU.....	28 - 29	5.16 ORIENTAČNÍ MAPA.....	68
TYRŠOVY SADY	30 - 31	5.17 VIZUALIZACE 1.....	69
KRYMSKÉ NÁBŘEŽÍ.....	32 - 33	5.18 VIZUALIZACE 2.....	70
3.6 CHARAKTERISTICKÉ RYSY „EVROPSKÉHO PARKU“	34 - 35	5.19 VIZUALIZACE 3.....	71
3.7 ORNAMENTALISMUS	36	5.20 VIZUALIZACE 4.....	72
3.7.1 KLASIFIKACE ORNAMENTU.....	37 - 39	5.21 FOTODOKUMENTACE.....	73
3.7.2 KOMPOZICE ORNAMENTU.....	40	0.6 DISKUZE.....	74
3.7.3 DEKORATIVNÍ UMĚNÍ, STYLIZACE V ORNAMENTU.....	40	0.7 ZÁVĚR.....	75
3.8 KAZAŠSKÝ NÁRODNÍ ORNAMENT.....	41 - 42	0.8 SEZNAM LITERATURY.....	76 - 77
		0.9 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A MAP.....	78 - 79

Kulturní a rekreační parky vznikají s cílem lépe využívat přírodní podmínky pro organizování kulturní rekreace obyvatelstva a pro provádění různých kulturních, osvícenských a fitness aktivit mezi dospělými a dětmi v daném místě.

Význam parků jako míst každodenní a periodické hromadné rekreace a životně důležitých prvků přírody v urbanizovaném prostředí neustále roste, a proto naléhavý problém rekonstrukce prezidentského parku kultury a odpočinku ve městě Nur-Sultan stále roste. Revitalizace prezidentského parku je přizpůsobením zařízení moderním podmínkám při zachování památných cenných prvků, vegetace dřeva a keřů, květinového a dekorativního designu, který je nedílnou součástí zahradní a krajinářské architektury. Vybraný objekt vyžaduje revitalizace zelených ploch, plánování a zonace územní a terénní úpravy. Prezidentský rekreační park se nachází na pravém břehu řeky Yesil, podél ulice Shamshi Kaldayakova. Rozloha území je 23 ha – jedná se o poměrně velké území, na kterém byl tento park založen v roce 2010. Účelem vytvoření parku byla výstavba bytových komplexů „Francouzská čtvrť“, „Italská čtvrť“, „Rakouská čtvrť“, „Anglická čtvrť“ a v budoucnu bude dokončena výstavba „Německé čtvrti“ a „Ruské čtvrti“. Hlavní myšlenkou této stavby byla demonstrace evropské architektury asijskému národu. Jedním z hlavních cílů městského parku je vytvoření architektonického a uměleckého prostředí kontrastujícího s městem, což daný park nesplňuje. Směs kazašského a evropského motivu neumožňuje lidem přesné pochopení toho, jak by měl evropský park vypadat, jaké principy plánování má a jaký je nejpoužívanější sortiment rostlin.

Dnes existuje předpoklad, že základem pro zajištění stavu spokojenosti člověka je jeho neustálý kontakt s přírodním prostředím. Možná je to vlastnost všech živých organismů a člověk v procesu vývoje strávil většinu časů v přírodě, stejně jako všechny ostatní živé organismy.

Hlavním problémem zahradních úprav města je však určitý stav mentality lidí v Kazachstánu, kteří činí politická, administrativní a ekonomická rozhodnutí. Vzhledem k nízké úrovni občanskoprávní odpovědnosti nemají lidé ve zvyku přemýšlet o pohodlí města (existence parků, zahrad), jeho vzhledu a vůbec trávení času venku. Existuje však řešení – jedná se o zavedení stávajících znalostí v této oblasti. Moderní názory západní země se tímto směrem vyvíjejí již více než tisíc let, zde se již zpracovávala a testovala řešení a technologie krajinářské architektury. Celá Evropa má obrovské množství příkladů a způsobů, jak vytvářet parky, zahrady v různých stylech z různých období.

0.2 CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce je navrhnout optimální a reprezentativní řešení parku v Nur-Sultanu. Dosáhnout lepšího vzhledu parku, aby mohl být kvalitně a esteticky využit a plnil funkci zahradní architektury. Výstupem je navržení parkových úprav v evropském stylu při respektování místních kulturních, historických, sociálních a stanovištních podmínek.

METODIKA

Práce projektového typu

1. Analytická část práce zaměřená na definici a historii parků z pohledu evropské kultury
2. Charakteristika hlavních principů navrhování parků "evropského" typu
3. Vlastní projekt- návrh zahradně-architektonického řešení zvoleného prostoru v parku Nur-Sultanu v návaznosti na širší funkční vztahy. Výsledkem návrhové části bude architektonické studie řešeného území a detailní návrh modelového objektu.

1
TEORETICKÁ ČÁST

2
ANALYTICKÁ ČÁST

3
NÁVRHOVÁ ČÁST

TEORETICKÁ ČÁST

0.3

3.1 CO TO JE EVROPSKÝ PARK?

„Evropský styl v zahradní a krajinářské architektuře je především kombinací nejrůznějších dob a jejich vlastních tradic“.
(Lysikov, 2007)

3.1.1 HISTORIE

Materiálem pro zahradní a krajinářskou architekturu je živá příroda: stromy, keře, různé rostliny, voda a přírodní kameny, které lze doplnit malými formami architektury (pavilony, altány, fontány, kaskády atd.) a sochařstvím. Od starověku byly zahrady pojmány jako přirozené i umělecké prostředí. Za jeden ze sedmi divů světa byly považovány „zavěšené zahrady“ Semiramis, manželky babylonského krále, vysazené na umělých terasách. Ve starověkém Řecku a Římě byly na dvorech domů uspořádány malé zahrady, kde se nacházely také altány, fontány, bazény, květinové záhony a sochy. Středověké „paradeisos“ křesťanských klášterů a muslimských zahrad připomínaly nebeský ráj (Alhambra ve Španělsku). V západní Evropě a ve starém Rusku byly v sadech zahrady, kde se pěstovala zelenina a léčivé rostliny. Uspořádání evropských a arabských zahrad bylo zpravidla pravidelné, cesty protínané v pravém úhlu. Naopak v Číně a Japonsku se jim líbily klikaté cesty a ohyby břehů řeky; bylo vzato v úvahu, jak bude zahrada vypadat v různých denních a ročních obdobích (komplex zahrad Kjóto a Katsura v Japonsku, japonské čajové zahrady).

Postupem času byly tyto principy spolu s odvoláním na dědictví starořecké architektury použity k vytvoření evropských krajinářských parků New Age. Oslavná doba v historii evropské krajinářské architektury začala v renesanci. V Itálii u šlechticů vznikaly luxusní řadové zahrady s ozdobenými schodišti, fontánami a kaskádami, jakož i krytými uličkami, kde byly pergoly pokryté popínavými rostlinami, a komplexním vzorem upravených keřů (Villa d'Este v Tivoli, 1550–72, architekt P. Ligorio; vila Farnese v Caprarolu, 1573, architekt D. Vignola).

V období baroka se Francie stala trendem v oblasti krajinářství, a proto byly pravidelné parky nového typu nazývány francouzsky. Francouzské parky 17.–18. století se vyznačují jasným, logickým zřejmým uspořádáním; území je rozděleno pomocí cest na jednoduché geometrické útvary – kosočtverce, čtverce, trojúhelníky atd., což odpovídá principům klasicismu. Stromy byly stříhány, což jim dávalo geometricky pravidelné tvary (kužely, kostky, arkády) nebo vzhled legrační postavy (zvířata, ptáci atd.). Řada rysů francouzských parků však ukazuje na vliv barokní kultury, především v organizaci prostoru. Vzdálené vyhlídky alejí nutně přitahují diváka. Buď jsou ztraceny v nekonečnu, nebo končí velkolepou budovou, která člověka přitahuje, aby se přiblížil. Přímé uličky se v různých částech parku liší. Vytváří se vizuální iluze grandiózního prostoru. Kašny a různé amfiteátry jsou ponořeny do divadelní atmosféry bohatého dvorního života, kdy zahrady sloužily jako ohromná jevištní scéna pro festivaly, maškarády, ohňostroje. Park se stává výrazem filozofické představy o době „celý svět – je divadlo“.

Nádhernými příklady pravidelných parků jsou Vault-le-Viscount v Il-de-France (1650) a Versailles poblíž Paříže (1660, architekt A. Lenotre); Peterhof u Petrohradu (architekt B. F. Rastrelli a další).

V době romantismu jsou pravidelné parky nahrazovány krajinnými. Nová móda vznikla v Anglii, odtud pochází jejich druhé jméno – anglická (Stowe Park u Londýna, architekt W. Kent). V krajinných parcích je vše vytvořeno jakoby přírodou samotnou. Stromy nejsou oříznuty, cesty jsou klikaté, budovy nenápadně začleněny do krajiny.

Pohled na zahradu v anglickém (krajinném) stylu by měl být přirozený, proto jeho hlavními složkami jsou: potoky, kopce, rozptýlené stromy, velké prostory a mosty.

„Zahrady se začaly otevírat zcela do krajiny a barokní formy byly považovány za zastaralé a násilné. Změny měly také ekonomické důvody, udržování pravidelných, parterových zahrad bylo velmi nákladné, dokonce rozpočet na údržbu královských zahrad byl snížen z šedesáti na dvacet liber za akr. Architekti nacházeli při tvorbě zahrad a parků inspiraci např. na obrazech znázorňujících krajinu italského venkova tzv. *campagna romana*, kterou maloval např. Nicolas Poussin, Claude Lorrain a Salvator Rosa“. (Gollová, 2012)

Zároveň mistři obratně nastavili akcenty, dovedně organizovali procházku hostů a odhalili před nimi nečekané krásné výhledy. Krajinné parky (Pavlovsk a Tsarskoye Selo u Petrohradu, Tsaritsyno v Moskvě atd.) jsou charakteristické tajemnými zříceninami, jeskyněmi z divokých kamenů, exotickými pavilony, altány, lavičkami ve stinných místech atd. Vedou ke klidným procházkám, poetickým snům a filozofickým zamyšlením v přírodě.

V 19. století nabízeli evropští stavitelé parků, kteří čerpali ze všech zkušeností získaných v průběhu mnoha století, řadu technik pro vytváření parkových prostor založených na kombinaci nejlepších úspěchů v krajinářství. Díky tomu se v zahradách Evropy se vracely fontány, dříve symbol umělého zahradního prvku. S „pravidelným“ je spojeno volné rozložení parku, zahrady jsou plné různých druhů rostlin a jejich forem zastoupení.

obr.č 1 - Stowe Park, arch. W.Kent

Směs prvků různých parkových stylů byla ospravedlněna dominancí evropského historismu a eklekticismu.

V 19. století se typologie parku rozšířila. V mnoha zemích se veřejné zahrady liší velikostí a tematickým zaměřením. Vznik mnoha z nich je spojen s novými projekty rozvoje měst, například s rozvojem Paříže, Londýna, Berlína a dalších evropských hlavních a velkých měst.

V polovině 19. století byla poprvé položena otázka ochrany přírodního prostředí. F. Olmstead vymýšlel nový nápad pro zahradnické umění, aby nevznikl romantický park, ale nedotčený přírodní park v centru urbanizované oblasti. Rozhodující význam měl fakt, že se nejednalo o uměle vytvořenou krajinu, ale o zachování přírodní krajiny s uspořádáním druhových bodů na nejvýraznějších objektech. Olmsteadův návrh byl v souladu s duchem doby a shodoval se s hledáním nových principů rozvoje krajinářského umění na konci 19. a začátku 20. století. Starověký římský architekt a vojenský inženýr Vitruvius řekl:

„Ve věku technologického pokroku, zrychleného rozvoje vědy a techniky, růstu měst a nárůstu duševního stresu je pro člověka jednoduše nutné emocionální uklidnění. Velkou roli v tom hraje komunikace s prostředím. Seznámení se světem úžasných krásných tvarů, hojností různých teplých spekter barev a zelených listů nenechává nikoho lhostejným, zvuky šelestu, padající kapky a proudy vody na kamenech, proudění vody a vodopádů nás na dlouhou dobu neopouštějí.“

Rozvoj průmyslových měst vedl ke vzniku nových typů městských parků a zahrad. Důležitým aspektem organizace parkového prostoru je jejich možné využití pro světové výstavy.

Rozdělení na parky „italský“, „francouzský“ a „anglický“ téměř zcela vymizelo při vytváření nových parků a je zachováno pouze ve vztahu k historickým zahradám a parkům. Udržení cenné přírodní krajiny se postupně stává národní myšlenkou mnoha světových mocností.

V roce 1898 předložil E. Howard myšlenku vytvoření zahradních měst obklopených zeleným pásem zemědělské půdy. A přestože myšlenka vytvoření takových měst měla mnoho příznivců, kvůli obtížím organizace krajiny a kapitalizace veřejných vztahů „public relations“ se výstavba takových měst příliš nerozšířila.

Ve 20. století, spolu se zahradami a parky v podobě, na kterou jsme zvyklí, tj. rozdělené na květinové záhony, s kombinací rostlinných, vodních, architektonických a dalších kompozic, se objevují zásadně nové, které lze spíše označit jako výstavní haly v otevřeném prostoru. Významné jsou také organizace parkových ploch kolem sportovních komplexů a stadionů, vytvoření zásadně nových území pro zoologické zahrady. Samostatná otázka se týká organizace velkých zelených ploch v interiéru.

Způsoby objevování nových prostor v 21. století budou spojeny s pečlivým studiem přírodních, historických, politických a kulturních faktorů. To je důležité nejen pro vytváření nových, ale také pro zachování starých parků.

Je zřejmé, že v 21. století bude zahradní architektura stále nejdůležitějším prostředkem formování kvalitního nového lidského prostředí. **Hlavním úkolem je zachování přírodní, kulturní a historické krajiny na území států.**

“Ještě jeden impuls, který má významný vliv na formování jak soukromých, tak i veřejných zahrad a parků, vychází z pochopení toho, že přírodních zdrojů a nerostných surovin, s každým dalším dnem se stává méně a méně. Pravděpodobně je to poslední nárůst, než si lidé uvědomí, že je čas na novou zelenou éru, která otevře světu nový hodnotový systém. Jednou z priorit nového rozvoje bude vytvoření rovnováhy CO2 v parkových zónách. To bude záležet na výběru sortimentu výsadby a stavebních materiálů, stejně jako navrhování parku. Jaký má vliv park nebo zahrada na životní prostředí? Právě tato otázka bude hlavní pro projektování vybraného území. Úprava veřejných parků se stává společenským procesem. Komunikace s lidmi, kteří mají zájem o využití parku, je do budoucna zárukou úspěchu”. (Shikanyan, 2020)

3.1.2 KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY MODERNÍCH PARKŮ EVROPY

“Civilization and its modern progress is a buffer, which inhibits the thorough natural cognition and its intuitive understanding. We have often to face a conflicting issue, whether it is better to have more wild life space, or to have more space for vacation and tourism”. (Leopold, 1949)

Úkoly, které má řešit moderní zahradní architektura, jsou mnohem rozsáhlejší než vytváření známých, historicky vyvinutých zahradních a parkových prostorů. Požadavky společnosti se v každém případě mohou výrazně lišit, například navrhování velkého parku pro různé lidi trávící čas venku nebo velmi malý prostor mezi domy výhradně pro obyvatele okresu vyžaduje organizaci různých problémů a různé způsoby jejich řešení. Abychom našli řešení takových odlišných úkolů, musíme propojit znalosti z různých oborů: architektura a design, sociologie, ekologie, ekonomie, dokonce i etnické struktury města nebo celého státu. Účelem této studie je **identifikovat hlavní metody používané k vytvoření moderního parku a klasifikace charakteristických znaků nových krajinných parků.**

A wide-angle photograph of Thames Barrier Park. The foreground is dominated by a large, terraced green roof or raised garden bed, featuring a series of dark green, rectangular, raised garden beds arranged in a grid-like pattern. The plants are lush and green, with some taller grasses and flowering plants interspersed. To the right, a concrete walkway with a metal railing runs along the edge of the garden. In the background, a line of trees separates the park from a cityscape. Several multi-story buildings are visible, including a prominent white building with a blue-tinted section on the left. A bridge or overpass structure is also visible in the distance. The sky is overcast and grey.

THAMES BARRIER PARK

Umístění: Londýn, Spojené království

Plocha: 14 ha

Doba výstavby: 1995- 2000

Náklady: 10,3 milionu liber

Návrh koncepce: Groupe Signes a arch. Patel Taylor

Příkladem moderního parku mezi obytnými budovami je Thames Barrier Park, který se nachází na severním břehu Temže. Historie parku začala v roce 1995, když London Docklands Development Corporation vyhlásila soutěž na návrh jednoho z největších londýnských pobřežních parků.

Soutěž vyhrál Patel Taylor společně se skupinou techniků Ove Aarum. První strom zde zasadil starosta Londýna v roce 1998 a park byl návštěvníkům otevřen v roce 2000. Od té doby mnohokrát získal různá ocenění v oblasti krajinářské architektury a designu ve Velké Británii a USA. The Thames Barrier Park je skvělé místo pro odpočinek pro všechny skupiny obyvatel: děti různého věku s touhou po aktivních hrách; ty, kteří se chtějí uvolnit, ležet na trávě; pro osoby se zdravotním postižením a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace.

V této městské oáze o rozloze 9 hektarů jsou dětská hřiště, pět hřišť pro hry (fotbal, basketbal atd.), pavilon pro relaxaci na břehu řeky, místa pro pikniky a chodníky, odkud se otevírají krásné výhledy na Temži. Také květinové louky, malé háje a fontány. Různými přímočarými uličkami (po obvodu parku) je dosaženo rozdělení na oddělené malé zóny pomocí keřů, které jsou tvarovány do velkých kostek. Tyto oddělené prostory jsou řešeny v různých barvách a mají různý sortiment rostlin.

Vytváří se zajímavá hra – co čeká návštěvníka za další „zelenou kostkou“?

Jedním z nejpamátnějších a nejznámějších designových objektů v parku je Green Dock, který navrhli zahradní architekti Alain Cousseran a Alain Provost. Green Dock je dlouhý, diagonálně se protínající park s podélnými rostlinnými kompozicemi, který připomíná řeku.

Obrazu řeky se dosahuje výhradně pomocí vegetace: keřem oříznutým vlnou, bylinami a květinami studených odstínů barvy vody (modré, stříbrné tóny). Tato kompozice je domovem velkého množství různých druhů motýlů a včel.

Park má poměrně velkou biologickou rozmanitost: různé druhy bylin, květin, keřů a stromů.

obr.č 3- Pohled na zahradu

obr.č 5- Pohled na cestu

obr.č 4- Pohled na zahradu

obr.č 6- Celková situace parku

DVA PARKY / ŠVÉDSKO A DÁNSKO

obr. č. 7 - Daniaparken park

Umístění: Malmö, Švédsko a Kodaň, Dánsko

Doba výstavby: začátek r. 2000

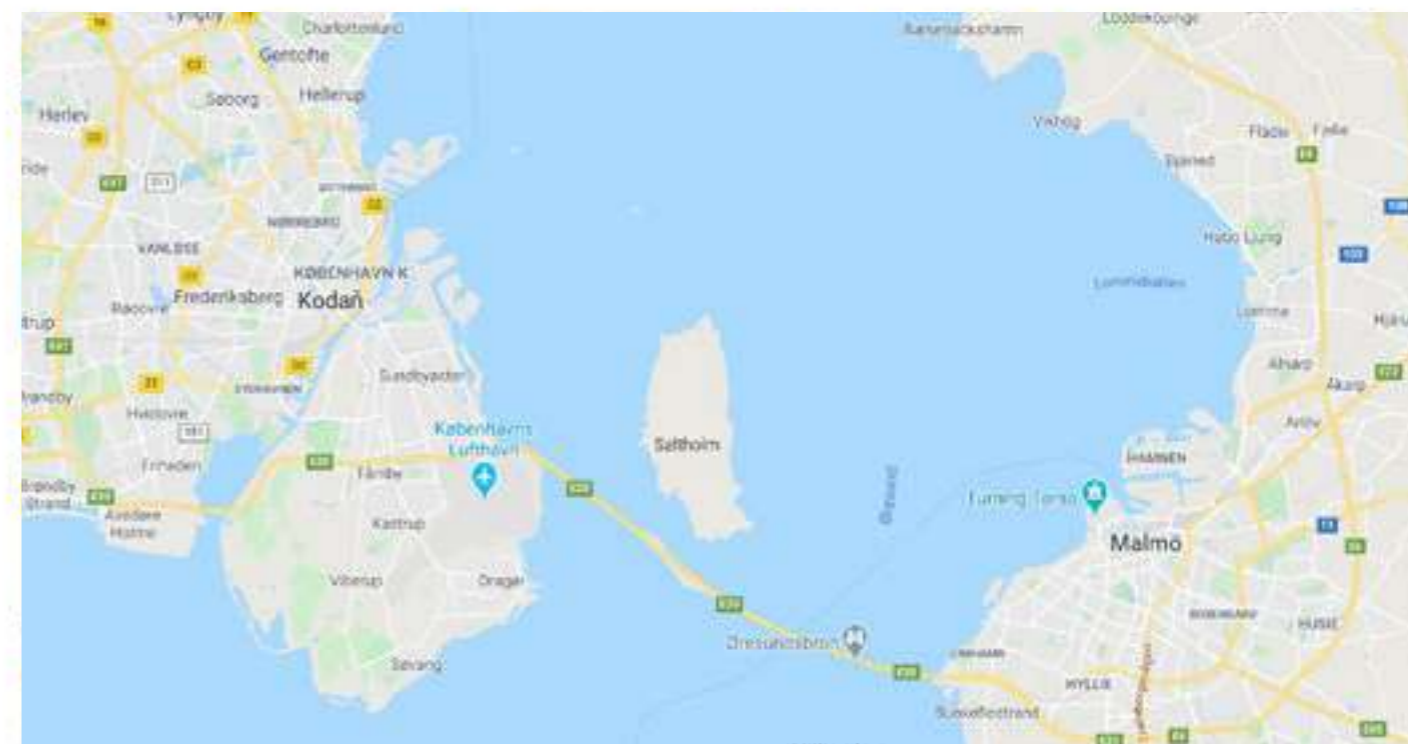
Ve švédštině "*Västra hamnen*" znamená "Západní přístav". Tak se jmenuje část města Malmö, kde dřív byla průmyslová zóna. Na počátku 21. století začal proces redevelopmentu, v jehož důsledku se terén přeměnil na oblast ekologického prostředí a bydlení. Tato oblast postavena v souladu s nejmodernějšími technologií a znalostmi v oblasti urbanismu. Hlavní dominanta nejen oblasti, ale celého Malmö je 57-podlažní mrakodrap "Turning Torso».

Dva parky se nacházejí v nové ekologické čtvrti Malmö – Vestra Hamnen (Västra Hamnen – západní přístav), na březích úžiny Öresund, která odděluje Skandinávský poloostrov (Švédsko) a ostrov Sjælland (Dánsko).

Jeden z těchto parků – Daniaparken – se nachází na nábřeží, hraničí s Ribersborgsparken na západě a Scaniaparken na severu a je to zelený městský bulvár na pobřeží. Tři kamenné rampy umožňují návštěvníkům přístup k vodě, aby obdivovali vodní krajinu, cítili sílu moře a větru. Velká severní rampa vede k tzv. Kamennému stolu – otevřenému prostoru. Neobvyklá kavárna – oranžerie ve formě skořápky, klikatých cest a výsadby keřů stromů osázených ozdobnými víceletými terasami – to vše dává parku útulnost a tvoří ho zajímavým pro výzkum.

V blízkosti pobřežního parku Daniaparken se nachází Ankarparken – hydrologický park – je to park, který kombinuje mnoho různých vzájemně se ovlivňujících biotopů. Každý biotop v parku představuje svůj vlastní miniaturní ekosystém. Mezi ně patří olšová bažina, dubový les a bukový háj. Biotopy doplňující život rostlin se skládají hlavně z travin – v některých místech je vysoká a bohatá, někde nízká, jsou zde i tradiční trávníky a nevysoké kopce. Park se nachází hned vedle kanálu a obsahuje různé architektonické prvky – neobvyklé lavičky, kameny a sochy.

Vodní kanál, který je jeden metr hluboký, je také součástí parku a zahrnuje různé biotopy: kraby, mušle, mořské řasy, kapradiny a samozřejmě ryby.

obr.č 8- Google map

obr.č 9- Pohled na potok a most (Daniaparken)

obr.č 10- Záhon, detail (Daniaparken)

obr.č 11- Výhled na park (Scaniaparken)

NAGYERDEI PARK

obr. č. 12 - Nagyerdei park

Umístění: Debrecen, Maďarsko

Doba výstavby: začátek r. 2017

Každé velké město se vyznačuje slavným parkem – Debrecen je parkem ve Velkém lese, který je první přírodní rezervací v Maďarsku.

Jedním z nejoblíbenějších míst ve Velkém lese je jezero Bekas, které je skvělým místem k odpočinku nebo pikniku s fontánami a lehátky. Cestou kolem jezera mohou mladí i staří objevit krásy a tajemství lesa, v němž jsou zastoupeny sochy připomínající zvířata, vytvořené pomocí forem a vlastností prostředí. Jsou tam i bezpečná, moderní a bezbariérová hřiště pro děti od 3 do 14 let. Tato oblast nabízí dítětem hry, jako je „vedená“ obří žába, koberec a herna. V parku jsou sportovní hřiště, obří šachovnice a systém cyklotras podél nábřeží.

obr.č 13- Google map

obr.č 14- Lavička u fontány

obr.č 15- Ostrov se stromem

obr.č 16- Dětský vodní prvek

obr.č 17- Rekreační zóna

3.1.3 VÝSLEDKY

Celkově lze říci, že i přes rozmanitost moderních parků lze rozlišovat jejich následující charakteristické znaky:

Ekonomická racionalita	Ekologická rozmanitost	Sociální racionalita	Zahradní a parkové výzdoby	Navigace
<p>Snaha o usilování krajiny jako přírodní nebo přírodě blízké, díky čemuž se dají snížit náklady na údržbu parku; organizace volného času návštěvníků ke zvýšení nákladů parku.</p>	<p>Tvorba ekosystémů. “V každém parku nebo zahradě, důležitá role patří zeleným výsadbám, samostatným dekorativním skupinám stromů a keřů”. (A. Gorokhov, 1988) “Zeleň je nedílnou součástí urbanistických návrhů i vděčným tématem programů politických stran, tj. tématem, které oslovuje nejširší vrstvy obyvatel měst. Zeleň však není jen jednou z ploch územního plánu, ale živou a proměnlivou strukturou tvořenou jednotlivci, kteří mají své potřeby a požadavky”. (J. Hendrych, J. Kupka, D. Stojan, I. Klingorová, Š. Kubátová, A. Altukhova, 2018)</p>	<p>Navrhování zohledňující zájmy všech skupin návštěvníků. “Plochy pro rekreaci tvoří pozemky s chatami, veřejná tábořiště, přírodní a umělá koupaliště, rekreační hřiště, pobytové louky, jezdecká střediska, plochy pro hromadnou rekreaci (penziony, hotely v krajině) apod”. (J. Sýkora, 2016)</p>	<p>Zahrnutí malých architektonických forem objektů do prostoru. K drobným prvkům zahradní dekorace patří: sochy, vázy, květináče, podstavce, lavičky, mřížoví, velké kameny apod. “Malé architektonické formy jsou neustále v zorném poli člověka. Ovlivňuje tvorbu estetického vkusu návštěvníka a musí splňovat vysoké požadavky moderního uměleckého designu”. (A. Gorokhov, 1988)</p>	<p>Dostupnost informačních zařízení - cedule u vstupu do parku/zahrad, zorientování návštěvníků: kde se osoba nachází a kam by měla jít, talule květinových pásů.</p>

obr.č 18 - Příklad informační tabule (Kolovratská zahrada)

obr.č 19 - Příklad informační tabule (malá Fürstenberská zahrada)

obr.č 20 - informační tabule květin

3

KAZAŠSKÁ KULTURA: • MEZI EVROPOU A ASIÍ

“Ve starověku se v kazašských stepích vyskytovali různá náboženství, mezi nimi byli i starověké křesťanství, buddhismus, zoroastrismus, manicheismus a tradice tengrismu”. (A.Ongaruly, B.M. Chasenova, A.B. Aidarbekova, 2016)

3.2.1 EURASIANISM

Republika Kazachstán zabírající rozlohu 2717,3 tisíc km² ve středu euroasijského kontinentu hraničí na severu a severozápadě s Ruskem, na jihozápadě s Turkmenistánem, na jihu s Uzbekistánem, Kyrgyzstánem a na východě s Čínou. Geopolitická poloha moderního území Kazachstánu v centru Eurasie ji od starověku předurčila k roli spojovacího mostu mezi Východem a Západem.

Abychom lépe porozuměli úloze kazašské kultury a určili její místo v supercivilizacích v Evropě a Asii, je vhodné použít srovnávací metodu analýzy sociokulturních jevů – srovnávací studie, což je jedna z hlavních metod analýzy kultur a civilizací.

Jedním z nápadů, které kombinovaly kulturní a sociální procesy, jež se odehrávaly na území Kazachstánu, je sociální koncept Eurasianismu.

Tato myšlenka vznikla na základě povědomí o rozdílu mezi Ruskem a Evropou, v širokém smyslu – pravoslavná civilizace versus západní křesťan. Západoevropské myšlení nezahrnuje Rusko do Evropy, jejíž hranice končí někde v karpatském regionu. Například F. Nietzsche tvrdil, že Rusko je obrovské střední království, kde se Evropa vrací do Asie.

Euroasijská myšlenka je široce diskutována v moderních filozofických a jiných myšlenkách na země SNS (Společenství nezávislých států). Současně populární teorií je učení S. Huntingtona o konfliktu civilizací. Podle tohoto učení jsou příhraniční oblasti různých civilizací pravděpodobně ohniskem nestability a konfliktů. Kazachstán se ve svém geokulturním prostoru nachází mezi konfuciánskými a pravoslavnými civilizacemi. Je však známo, že ve srovnání s některými státy SNS má Kazachstán silnou sociálně-politickou stabilitu a harmonii.

To lze vysvětlit mnoha faktory. Významnou a rozsáhlou skupinou, která definuje vnitřní situaci v moderní Kazašské republice, jsou zástupci euroasijské mentality.

Ruský vliv v Kazachstánu je spojen nejen s velkou slovanskou skupinou žijící v republice (podle posledních údajů 23–26 % z celkového počtu obyvatel republiky), ale také se skutečností, že kazašští občané jsou již dlouho v ruském poddanství. V důsledku toho došlo v průběhu několika staletí ke změnám v kulturní struktuře kazašského lidu.

Kulturní systém kazašského lidu byl na počátku 20. století založen na třech principech: původní tradiční kultuře, koloniální kultuře a západním vlivu. Euroasijskému kulturnímu typu se podařilo spojit tradiční kulturu s úspěchy západní civilizace. Speciální studie ukazují zálibu v kulturním dialogu.

V tomto ohledu prezident Kazašské republiky řekl: „Významně jsme ztratili kontakt s našimi kulturními kořeny. Ale navíc jsme zkusili působení jiných civilizací. Zda je to dobré nebo špatné, je jiná věc.“

“Euroasijský kulturní typ se podle Hegelových slov týká „roztrhaného vědomí“, které kolísá mezi Západem a Východem”. (F.Hegel, 2010)

Starověký příklad této tradice lze vidět v kultuře Velké hedvábné stezky. Považovat euroasijskou kulturu pouze za oblast překládky mezi Západem a Východem by však bylo projevem jednostrannosti. **Protože zde jsme svědky nejen vzájemných vztahů obou supercivilizací, ale také vytvoření modelu jejich spojení.** Stejně jako ve středověku, v důsledku sloučení helénistických, arabských, perských a turkických kultur došlo k renesanci, ve 21. století začíná nový vzestup ve střední Asii. Pouze za tímto účelem je nezbytná nezkrotná vůle lidí a jejich jednota, společenství tradic a času.

V Kazachstánu lze mezi zástupci euroasijsko-kazašského typu a ruský mluvící kulturou vysledovat mnoho vazeb. Ať si myslíme o Sovětském svazu cokoli, je třeba uznat jednu věc: přátelství národů se stalo nefalešným sloganem, ale proměnilo se v duševní vlastnictví obyčejných lidí.

Z tohoto důvodu hlasovala v březnu 1991 většina obyvatel Kazachstánu pro zachování Sovětského svazu. To neznamená, že byli proti získání nezávislosti. Zástupci evropské národnosti se cítili jako občané Kazašské republiky, kteří mají euroasijskou mentalitu.

“Během desítek let komunikace mezi náboženstvím a vírou stal formou soužití a interakce. Náboženství bylo základem každé civilizace. Dnes jsou v Kazachstánu vytvořeny rozvojové instituce, posílena stabilita, bezpečnost občanů a nezávislost mladého státu”. (Nazarbajev, 1999)

obr.č 21 - N.Nazarbajev, Jean-Claude Juncker, rok 2016

3

KULTURNÍ KOMUNIKACE: KAZACHSTÁN – ČÍNA – JAPONSKO

Velký vliv na tvorbu stylů měly tradice a kultura různých národů. Velmi často se architekti uchýlili k východní architektuře, v níž hrály dominantní roli Čína a Japonsko. Japonské bonsaje (umění pěstování rostlin v nádobách) a čínské Feng Shui byly používány návrháři všech dob. Tajemství umění Feng Shui (nebo celé vědy) je položeno v hlubokých znalostech přírodních zákonů, které se používají při tvorbě pozemku. Mnozí věří, že rozvoj Tchaj-wanu a Hongkongu je spojen právě s Feng Shui, protože každý obchodník, který si váží sebe sama, v těchto zemích využívá služeb odborníků tohoto umění. Příslušný půdorys místností a zahradních ploch, silná korelace jejich umístění a umístění podle strany světla, výběr formy na základě terénu – to je charakteristický rys Feng Shui. Tyto znalosti přírodních zákonů jim pomáhají co nejlépe využít prvky při tvorbě krajiny.

Zahrada v čínském nebo japonském stylu je jednou z druhů krajinné zahrady. Takové zahrady znovu obnovují část živé přírody, zde se nesetkáme s neobjektivními geometrickými tvary, nepřirozeně ořezanými keři a stromy. Při vstupu do krajinné zahrady se nedostaneme do umělého chrámu umění, ale do přírody. Tento pocit je pro přírodní zahrady Číny a Japonska velmi cenný. Přicházíme sem pro klid, harmonii, příležitost ponořit se do svých myšlenek nebo cítit sounáležitost s přírodou.

Hlavními hrdiny východních zahrad jsou kameny a voda, pak až rostliny. **Přírodní scénérie v miniatuře** je základem těchto zahrad. Kameny představují hory, vodní objekty moře, řeky, vodopády. Fontány a upravené květinové záhony zde nebudou na místě, protože v živé přírodě se s nimi nesetkáme. Trávník v podobě hladkého a upraveného trávníku se k tomuto stylu nehodí, může to být pouze doplněk k jedinému přirozenému prostoru na pozemku, nemusí být nutně rovný ani velký. Ve všech zahradách ve východním stylu je koncept jednoty. Jeden doplňuje druhý a tvoří celek. Každý prvek zahrady je plný smyslu a významu.

Čína a Kazachstán jsou spojeny nejen geografickou hranicí (nejdelší ve střední Asii), ale také historickou a kulturní komunitou etnických skupin žijících ve dvou zemích. Po mnoho staletí byla koncepce hranic v regionu velmi libovolná, národy sousedních států se aktivně vzájemně ovlivňovaly. Poté, co Kazachstán získal nezávislost, začalo oficiální období vztahů mezi těmito dvěma národy.

3.3.1 ZAHRADY V ČÍNSKÉM STYLU

„Základní myšlenka čínské civilizace – myšlenka neoddělitelné jednoty člověka a přírody, osobnosti a společnosti, kontinuity a stability – se plně projevuje v zahradní a krajinné architektuře“. (A.Kubanov, 2010)

V umění vytvořit čínskou zahradu je nejdůležitější schopnost „vidět největší v nejmenším“, a to nejen vidět, ale také říci o tom. „Jedna hrstka kamenů může způsobit nepočtené reakce; kámen o velikosti pěsti vyvolává mnoho pocitů,“ (E.Golosova, 2010). Čínská zahrada nabízí a vychovává neobvykle zvýšenou citlivost, schopnost vrhnout se do světa mikro vnímání.

Nejlepším potvrzením je představa zahrady jako světa v miniatuře. „Uvnitř zahrady je ještě zahrada,“ zní staré čínské přísloví. V čínské tradici má obrovský význam symbolika nejen použitých krajinných prvků (vegetace, reliéf, vodní zdroje), ale i architektonických staveb. Zahrada v čínském chápání je „svět ve světě“.

V Číně existuje nejméně šest podmíněných typů zahrad: zahrady v císařských palácích, u císařských hrodek, u chrámů, přírodní zahrady, soukromé zahrady, zahrady vědců (učenců). Obecně platí, že čínští mistři zastávali dvě hlavní školy zahradního umění – severní a jižní.

„Zahrady přírodní krajiny“ nelze považovat za zcela nenarušené prostředí, neboť se zde do jisté míry prováděla určitá vylepšení. Sloužily pro veřejné slavnosti a pro potěšení z přírody. V těchto krajinách vždy byly v noci vidět hvězdy, nechyběly ani přírodní jeskyně, bublavé jarní potůčky a malé vodopády. Přírodní parky sloužily i pro vykonávání náboženských rituálů. Během náboženských svátků se stávaly místem konání jarmarků a divadelních představení. Tyto parky vznikaly spontánně a rozvíjely se po velmi dlouhou dobu. K jejich budování se užívaly pouze ty materiály, které byly nalezeny přímo na místě.“ (I. Krainiaia, 2018)

Hlavním rysem jižní školy je vytváření miniaturních zahrad na malých políčkách, uvnitř nichž jsou umístěny architektonické stavby: mosty, rybníky, skály, vzácné druhy stromů a keřů (tento typ zahrady například nyní existuje v Šanghaji a Su-Čou). Pro severní směr je charakteristický návrh krajiny na rozsáhlých územích s obrovskými rybníky a velkými formami reliéfu. Nejlepším způsobem školy severního směru je park „Iheyuan“, který se nachází 12 km od Pekingu.

Mimořádný způsob, jak zahradnické umění souviselo s literaturou: nápisy jsou povinným prvkem každého čínského domu a zahrady. V zahradách se na stěny nanášely verše a pamětní nápisy. Jednotlivé terasy a stavby měly své poetické názvy. Na kamenech, kamenných sloupech a stěnách byly vyraženy písemnosti. Kontrast krajiny a nápisy, podobně jako kontrast slova a obrazu v malebném parku, stimuluje fantazii k tvořivosti.

obr.č 22- Vstup do zahrady

obr.č 23- Čínská zahrada

Tradiční čínská zahrada se vyznačovala bohatou a rozmanitou vegetací, která měla estetickou hodnotu. Často zahrnovala plantáže ovocných stromů a květinové záhony, které byly oseté léčivými bylinami. Květiny v čínských zahradách byly vysazeny na květinových záhonech a ve formě neuspořádaných houští u vody a v samostatných květináčích a truhlících. Čínská zahrada nezná formálně vyhrazený prázdný prostor, je cizí jejím estetickým a zahradním principům.

V evropských zahradách hrají květiny často hlavní roli. V zahradním umění Číny je to, co nemůžeme vidět očima, důležitější než to, co se otevírá pozorovatelům. Všechny prvky v zahradě – a rostliny přirozeně – mají svou skrytou symboliku. Rostliny nejsou jen součástí čínských zahrad: každá z nich často nese vícenásobnou symboliku, a proto podléhá pečlivému výběru. Například v každém čínském zahradním jezírku nebo jezeře je lotus (*Nelumbo*) – symbol čistoty. Stálezelená borovice (*Pinus*) je symbolem šlechty, dlouhého života a velkého zážitku. Třešně (*Prunus*) a vrby (*Salix*) jsou znakem jara. Bambus (*Bambusa*) je považován za symbol neústupnosti a upřímnosti. Magnólie (*Magnolia*) symbolizují panenskou čistotu a krásu. Kromě toho je tato květina symbolem Šanghaje. Stálezelená borovice (*Pinus*), stejně jako bambus (*Bambusa*) a meruňka (*Prunus*), jsou v Číně nazývány „třemi přáteli zimy“.

Charakteristické rysy čínského designu krajiny:

- Myšlenka zahrady – je to koutek vztahující se k přírodě, je řízen k dokonalosti v souladu s určitými estetickými kritérii, který by měl nastavit osobu na filozofické myšlenky (o smyslu života, o světě kolem).
- Vícenásobné uspořádání kompozice – zahrada jakéhokoli rozsahu, od císařské až po domácí, představuje tok nikdy se opakujících druhů, které způsobují změnu emocí v duši návštěvníka.
- Scenerie zahrad – hladké linie velkých vodních ploch, měkké formy reliéfu, volně rostoucí vegetace.
- Umístění architektonických staveb s odpovídajícími názvy zdůrazňuje náladu krajiny.
- Jemný vztah k hudbě a literatuře.

“From the Orient, the landscape artist accepted two important concepts. The first is that nature itself is beautiful and good. Chinese painting reflects this attitude toward nature. To the Chinese painter the untouched landscape is the noblest subject matter. The second concept is that if native forms are the most beautiful, they are to be copied literally. Thus man-made forms are abandoned in favor of naturalistic ones. Chinese gardens represented or suggested actual scenes, hills, and streams. Paths ran through the gardens in pebbled patterns; doors were often circular, or octagonal. Weird, contorted, water-worn rocks and petrified plant forms were used as sculpture, along with guardian dogs and other features of stone. Water flowed quietly, or lay calmly in lakes or ponds”. (K.B. Lohmann, 1963)

3.3.2 FENG SHUI

“The purpose of Feng Shui is to create a sense of harmony in our environment by harnessing the qualities of these two natural elements in a metaphoric sense. “Wild” represents breath, energy- a quality that is intangible yet pervading all life and living form. “Water” represent flow, a journey, luck- it needs to move or else it will become stagnant”. (J. Sandifer, 2011)

Feng Shui nebo „vítr a voda“ je starobylé čínské umění a věda o životě člověka v harmonii se sebou a okolním světem. Obsahuje nejen obecné principy a specifické metody založené na úsudků, ale také široké možnosti pro intuitivní kreativitu.

Wind & Water—“Feng” (pronounced “fung”) is the Chinese word for wind and “Shui” (pronounced “shway”) means water. The moving wind is a form of energy, or “chi.” Water is a source of life and symbolizes abundance. (C. Englebert, 1995)

Umění Feng Shui se vyvinulo v rámci taoistické tradice, jejíž základní principy jsou neoddělitelně spojeny právě s ním.

“Proto bychom neměli zapomenout, že když mluvíme o praktickém použití Feng Shui, je to celý světonázor, který se liší od evropského, ale který je zahrnut do obsahu univerzální lidské kultury”. (S. Oh, 2017)

Podle modernějšího výkladu učení Feng Shui nám okolní svět vypráví různé „příběhy“ o sobě. Pokud budeme měnit prvky svého okolí, můžeme tyto „příběhy“ vylepšit. Čím více aplikujeme Feng Shui, tím jemnější a přesnější je naše pozorování. Studium přírodních a umělých krajin, budov a interiérových prvků by mělo být přirozené. Člověk nevidí vzduch, který dýchá, ale pocit krásy a harmonie pro něj může být stejně silným zdrojem životní síly. Vnímání místa je od života neoddělitelné jako maso od kostí. Jedno nemůže existovat bez podpory druhého. S vědomím Feng Shui můžeme změnit životní prostředí tak, abychom co nejlépe uspokojili své potřeby a přinášeli dobro okolnímu světu.

Název „Feng Shui“ pochází z dávných dob, kdy pro člověka byly nejsilnějšími silami působícími v přírodě vítr a voda. Lehký, teplý vítr sliboval dobrou úrodu a bohaté jídlo pro hospodářská zvířata. Jezera, řeky a potoky poskytovaly životodárnou vlhkost pro pole a umožnily přežít období sucha. Feng je tok energie, který jako vítr proudí nad hlavou, a Shui je voda, jež je obsažena v zemi a vyživuje ji. Tyto obrazy jsou člověku stále k dispozici a podstatou našich vztahů s nimi lze vyjádřit sententia, které evropská alchymická tradice připisuje Hermesu Trismegistosovi: „Co je nahoře, to je dole“. (H. Trismegistos, 1905)

“Kořeny Feng Shui lze nalézt v taoismu, konfucianismu a buddhismu. Původně je jednou ze součástí čínské medicíny. To je naprosto logické, protože zdravé bydlení pomáhá udržet zdravý organismus. Pentagram známý z čínské medicíny je shodný s pentagramem používaným ve Feng Shui na léčbu prostoru. Jeho součástí je čínská numerologie a I-Ting. Je to metoda zabývající se kultivací našeho životního prostoru. Víra, že vhodné umístění budov, nábytku a bytových doplňků, může zajistit šťastný život. Cílem Feng Shui je upravit okolí člověka tak, aby napodobilo harmonii a rovnováhu životního prostředí. Dobré Feng Shui nechává dobrou energii volně plynout budovou, vytváří harmonii a napomáhá komunikaci mezi lidmi, kteří zde žijí a pracují”. (L. Djemelová, 2000)

Na počátku vlády dynastie Ming (1368–1644) byli všichni, kdo praktikovali taoistické učení, krutě pronásledováni a ti, kteří se nadále věnovali umění Feng Shui, se nemohli označovat za taoisty. Na směny jim přišlo nové generace prediktorů z laiků – toulavých mnichů, drobné šlechty a řemeslníků, kteří nebyli známy s filozofickými základy Feng Shui a obrátili ji na obchodní podnik. Jejich hlavními zákazníky se stali zástupci bohatých rodin a zemědělců, kteří si najali řemeslníky, aby si vybrali nejpříznivější místa při stavbě domů a nemovitostí.

V pozdním období dynastie Ming se počet knih o Feng Shui výrazně zvýšil. Díla klasiků Feng Shui a jejich prodej se staly veřejnými. V důsledku toho se mnozí čtenáři těchto knih prohlásili za mistry Feng Shui a vydělávali peníze na nevědomosti a pověrách svých spoluobčanů.

Západní svět vnímal filozofické základy a praxi Feng Shui poměrně pomalu. Až do konce 19. století získalo toto umění určité uznání, především díky návštěvám cestovatelů z Evropy a křesťanským misionářům.

V první polovině 20. století ve své knize L. C. Porter uvádí: *this strange mixture of religion, magic. and attempts at science*” (L.C.Porter, 1920)

“Designers of the future may not turn their backs on computers but will, of necessity, use intuition, instinct, and creativity much more in order to build vital environments sensitive to the people who inhabit them. The understanding of energy flow, the forces of heaven and earth, sound waves, light, living objects, and even health will become far more important to our happiness and very existence than fad, fashion, or facades. What underlines every space is the living energy all of us feel. This is Feng Shui today- not just “wild and water” from an ancient culture a thousand years ago but the creation of living spaces like clear, fresh air and free-flowing water. Reuniting with the majesty and timeless presence of the energy of planet Earth, Feng Shui provides a means to harmonise opposites: heaven and earth, man and woman, instinct and intellect, outer and inner, being and the Divine”. (W. Spear, 1995)

3.3.3 ŠKOLY FENG SHUI

V současné době se rozlišují dvě hlavní metody nebo školy Feng Shui – krajinná a kompasová. Tyto školy jsou založeny na různých způsobech interpretace hlubokých vazeb mezi člověkem a jeho vnějším prostředím.

Mistr kompasové školy studuje astrologický horoskop majitele budoucího domu, aby určil nejlepší umístění obydlí. Zároveň využívá kompasu lo-pan pro výběr ideálního místa a orientaci domu, co se týká stran světa. Další aspekty, jako jsou rozměry, poměr stran, datum a čas zahájení výstavby, jsou také vypočteny na základě kompasu, čínské numerologie a postavení astronomických objektů.

V krajinné škole se k dosažení stejných cílů používá poněkud odlišný přístup. Základní podoby krajiny jsou symbolizovány různými mýtickými zvířaty, včetně *draků, tygrů, fénixů, želv* a dalších, z nichž každá má několik sémantických významů. Mezi další faktory patří přítomnost vodních nádrží nebo tekoucí vody, místní povětrnostní podmínky a druhy, které se otevřely z každého hlavního směru. Zvolená krajina (pozemek) by měla být harmonicky kombinována s účelem stavby.

I když většina moderních mistrů Feng Shui, kteří působí v Číně, Hongkongu a na Tchaj-wanu, používá kombinaci kompasového a krajinného přístupu, v posledních letech vzniklo několik nových škol a trendů Feng Shui. Patří mezi ně „pyramidální škola ba-gua“, škola symbolů, podle níž jsou všechny prvky životního prostředí interpretovány jako symboly pohybu energie, a metoda „čtení qi“, kde je kladen velký důraz na sledování energetických toků v obytných místnostech a také na pocity a emoce cestujících a která nabízí intuitivní způsoby, jak vytvořit optimální Feng Shui pro konkrétní místo nebo situaci.

Všechny školy a metody Feng Shui jsou zaměřeny na dosažení jednoho cíle – vytvoření harmonické rovnováhy mezi člověkem a jeho okolím.

“Schéma Ba Gua je základní pomůckou užívanou ve Feng Shui. Vzniká v cyklu přeměny pěti elementů. Pět stádií energie je v osmiúhelníkovém obrazci rozprostřeno do osmi kategorií. Každá z kategorií je charakterizována různým poměrem sil Jin a Jang. V praxi slouží toto schéma k převedení na osm základních sfér v životě člověka do vztahu s prostorem a s příslušnou energetickou charakteristikou”. (S. Brown, 2002)

“Ba Gua Ranných nebes popisuje dokonalý model světa, vesmíru, který dosáhl nejvyšší harmonie. Stará legenda praví, že před čtyřmi tisíci lety ze Žluté řeky na břeh vylezla božská želva, která nesla na svém krunýři magický čtverec Ba Gua”. (I. Krainiaia, 2018)

3.3.4 PĚT PRVKŮ

V čínské naturfilozofii jsou pěti hlavními prvky voda, dřevo, oheň, země a kov. Čínské slovo siň označuje pohyb a změnu, takže přesnější překlad by byl „pět živlů“ nebo „pět hnacích sil“.

VODA

Voda je spojena s citovou citlivostí.

Barvy vody: černá a tmavě modrá.

Formy vody: vlnité a hladce se ohýbající.

Symbole a obrazy vody: zrcadla, sklo, akvária a fontány, obrazy ryb, vodopádů a mořské krajiny.

Voda, která obsahuje všechny tekutiny, je považována za prvotní prvek, ze kterého pocházejí všechny ostatní.

Protože je vodičem energie čchi, je symbolicky spojována s tokem čchi a se silnicemi v městské krajině.

STROM

Strom stimuluje kreativitu, růst a vývoj.

Barvy dřeva: všechny odstíny zelené.

Tvary dřeva: vysoké, podlouhlé a obdélníkové.

Symbole a obrazy dřeva: dřevěné předměty, rostliny, nábytek z ohýbaného dřeva nebo proutí, židle, obrazy stromů a rostlin.

Směr stromu je východ a v menší míře jihovýchod.

OHEN

Oheň je spojen s činností, motivací, vášní a inteligencí.

Barvy ohně: červená a oranžová.

Tvary ohně: trojúhelníkové a špičaté.

Symbole a obrazy ohně: trojúhelníkové předměty a ozdoby s trojúhelníkovým vzorem, svíčky, elektrické žárovky, obrazy světla nebo ohně, východy a západy slunce.

Oheň je silný prvek, který ztělesňuje vlastnosti jang, živé a dechberoucí.

ZEME

Země dává spolehlivost, stabilitu a sebevědomí.

Barvy země: žlutá a hnědá.

Tvary země: čtvercové.

Symbole a obrazy země: keramika, kamenné předměty, krystaly, obrazy zemské krajiny.

KOV

Kov dává sílu a přináší úspěch ve finančních záležitostech.

Barvy kovu: bílá, zlatá a stříbrná.

Kovové tvary: zaoblené, kopulovité nebo ve tvaru půlměsíce.

Symbole a obrazy kovu: kovové předměty, meče, mince, maskoty, obrazy věcí vyrobených z kovu.

Je spojován se západním a severozápadním směrem.

“Central to Feng Shui theory is the principle of the Five Elements. Whenever a Feng Shui expert studies the hills or buildings that surround a site, or considers whether the prospective site matches the personality of the client, or even advises on the material and colour of the furnishings within a room, all the deliberations and counsel will be based on the interaction of the predominant element, whether Wood, Fire, Earth, Metal, or Water”. (S. Brown, 2007)

3.3.5 ČTYŘI NEBESKÁ ZVÍŘATA

“Koncept čtyř nebeských zvířat patří do klasické Feng Shui krajinné školy a je nyní poměrně zřídka praktikován mimo Čínu, Tchaj-wan a některé další země jihovýchodní Asie. Je založen na odlišnosti čtyř druhů krajinných útvarů, které byly považovány za strážce stanovišť. Tyto druhy se nazývají Zelený Drak, Bílý Tygr, Červený Fénix a Černá Želva. Jsou to čtyři ochránci duchů, které dávní šamani často oslovovali”. (L. Andreeva, 2007)

FIVE- ELEMENT CHI ENERGIES

Tree

You are walking down a tree-lined path on the early morning in spring as the sun breaks the horizon. The overriding feeling is of energy moving up, like the branches into the sky. The tree is coming into leaf, everything is looking forward to a new day and a new year.

Fire

It is the middle of a hot summer's day. Nature is in full bloom. The tree is in full leaf. Bright light and colorful flowers full the picture. The energy seems to expand in every direction, radiating like the heat of a glowing fire.

Soil

Thinks of an afternoon in early autumn. The leaves have changed color and are beginning to fall. The sun is getting lower in the sky. The overall feeling is of energy moving down into the ground.

Metal

It is evening in late autumn and there is a beautiful sunset. As the red sun sinks below the horizon the feeling is of energy gathering in, and nature storing up its energy ready for the winter. Energy is moving onwards and becoming solid, which mirrors the process by which metal is formed.

Water

Finally it is a damp, frosty night in midwinter. On the surface all is quiet and still, but powerful changes are taking place in the soil below and there are strong currents of water beneath the ice. Water is calm on the surface but flowing beneath. This type of chi moves in a similar way.

3.3.6 ZAHRADY V JAPONSKÉM STYLU

“Zde, stejně jako v zahradách v čínském stylu, je uctívána příroda, její velikost a pospolitost s člověkem. Kameny a voda přenášejí přírodní krajinu japonských ostrovů. Velký důraz je kladen na krásu zahrady v každém ročním období, proto se často pěstují stále zelené rostliny.

Zahrady v japonském stylu se zdají být prostornější a otevřenější než čínské, ale jsou také přítomny v územním plánu”. (M. Kogalimova, 2019)

Zahrada – to je místo pro procházky, kde nikdo nesmí rušit komunikaci člověka s přírodou, takže zahrady jsou odděleny od budovy branami nebo oblouky, přes které je vidět jen malý kousek krásy. Vytvoření zahrad v japonském stylu začíná umístěním kamenů. To je základ, na kterém je založen zbytek kompozice zahrady. Existuje celá věda, jaké formy používat a jak správně seskupit kameny. Na rozdíl od čínských zahrad jsou v Japonsku ceněny spíše jednoduché tvary. Japonská kamenná zahrada je umění, které netoleruje nedbalost a rychlost tvorby”. (S. Nikitina, V. Kurina, 2020)

Vzhledem k tomu, že Japonsko je ostrovní stát, jsou v zahradách v japonském stylu přítomny všechny druhy vodních objektů. A pokud není možné vytvořit skutečný rybník nebo řeku, jsou nahrazeny „suchou“ imitací. Tak vzniká koryto řeky, připravené přijmout plno vody z hor či symbolického oceánu s kamennými ostrovy.

“Before a clearly defined native garden art appears in Japan's history somewhere in the eighth century, evidence is found of activities in the field of landscape design. It is mainly through archeology that these early centuries speak to us. At Jo-no-koshi (Mie prefecture) a set of rocks was unearthed that stand upright in a rather naturalistic manner. This group had been put up along three narrow well heads lined with shingles that flow together to feed a small stream. The arrangement has been dated between the end of the 4th and middle of the 5th century. The setting vaguely resembles a manner of handling rocks and shingles seen in a few gardens of the seventh and eighth centuries. One can only guess about the meaning these arrangements would have had for the ones who made it, or ordered it to be made (W. Kuitert, 2014) V zahradě v japonském stylu mohou být umístěny nízké konstrukce, jejichž charakteristickým znakem jsou posuvné dveře. Na přírodním svahu s horskou vegetací je možné objevit domek pro pořádání čajových slavností.

Při cestě po zahradě se krajina postupně mění, od suché řeky až po skalní zahradu a dále na zahradu mechů. Z jednoho místa není možné vidět celou zahradu.

“Vzhledem k tomu, že ve vlhkém stinném podnebí se mechům daří skvěle, v zahradách se z nich nevytvářejí jen malé skvrny, ale rozsáhlé kompozice”. (I. Budilova, E. Golosova, D. Ryndin, A. Nikolaiyeva, 2019)

Rostliny v zahradách japonského stylu nejsou příliš vysoké a upřednostňují paletu zelených barev všech odstínů. Teprve na podzim budou moci ohnivé barvy japonského javoru (*Acer japonicum*) do obrazu vnést fantastickou surrealističnost. Charakteristickým rysem japonských zahrad jsou krásné vlny zakrslých a středně velkých keřů, stejně jako úhledně zdobené dospělé stromy, takzvané „*nivaky*“.

Velmi často se v kompozici japonské zahrady používá borovice (*Pinus*), která je symbolem silné povahy, odvahy a mužnosti. Smuteční vrba (*Salix babylonica*) přináší do kompozice teplo a klid. Je to proto, že je symbolem čistoty, pokory, studu a ženskosti. V Japonsku je často javor (*Acer*) uctíván jako symbol věčnosti, velikosti, životní moudrosti. Obvykle jej používají starší majitelé zahrad.

Významnou roli začala hrát symbolika: keře, kameny a písek (oblázky) v zen buddhistické zahradě znázorňovaly hory a vodu. Prázdný prostor byl stejně důležitý jako plný předmětů.

Z rostlin se hodí zerav (*Thuja*), japonský modřín (*Larix kaempferi*), borovice (*Pinus*), korejská jedle (*Abies koreana*).

Právě v zenových kláštorech se nachází tři základní typy zahrad: zahrada pro pozorování výhledu z domu nebo chrámu, symbolická zahrada, známá jako „suchá zahrada“, a zahrada, která je spojená s čajovým kultem.

Pro kvetoucí jarní zahradu je možné vybrat stromy nejlépe kvetoucí růžovými květy. Často se používají různé odrůdy třešní, višně plstnaté, jabloně nízké, mandloně nízké a magnolie odolné vůči našemu klimatu. Z keřů je možné použít dřišťál (*Berberis*), brslen (*Euonymus*) a tavolník (*Spiraea*). Z květin jsou prioritní: iris (*Iris*), chryzantéma (*Chrysanthemum*), bohyška (*Hosta*), udatna (*Aruncus*), čechrava (*Astilbe*), mech (*Bryophyta*), kapradiny (*Polypodiopsida*).

Jako malé architektonické formy v japonské zahradě najdeme kamenné lucerny, pagody a zakřivené můstky. Vztah k přírodě jak k rovnoprávnému „partneru“ působil na celou psychologii národa, na styl uměleckého myšlení, na poetiku a základ japonského umění. To definovalo a upevnilo stálý okruh asociací a symbolů v umění, jeho složitý a rozvinutý znakový systém pochopitelný pro každého. Zvláštní jazyk japonského umění, tak odlišný od jazyka umění evropských národů, se do značné míry zformoval na základě „specifického“ vztahu k přírodě.

3.3.7 UMĚNÍ BONSAJE

Ačkoli je slovo „*bonsai*“ japonské (doslovný překlad je „*strom v misce*“, *bon* – miska a *sai* – strom), samotné umění vzniklo v čínské říši. Tento druh umění pochází ze starověké čínské zahradnické praxe, která byla později změněna pod vlivem japonského zenového buddhismu. V roce 700 n. l. Číňané začali pěstovat „*trpasličí*“ stromy, které se staly luxusními dary pro bohaté lidi. Později byla tato technika přivezena do Japonska a stala se velmi populární kvůli územní omezenosti státu.

“V japonštině „*bonsai*“ znamená nejen miniaturní strom, ale také kulturu jejich pěstování na podnosu nebo v mělkém květináči, misce, podložce. Toto umění bylo ovlivněno mnoha filozofickými proudy, ale v zemi vycházejícího slunce bylo vždy spojeno s každodenním životem”. (M. Dyachenko, 2018)

Cílem pěstování bonsají je vytvořit miniaturní, ale i realistické stromy. Tyto stromy nejsou miniaturní z genetických důvodů, ale v důsledku dlouholeté tvrdé práce japonských zahradníků. Ve skutečnosti mohou být všechny druhy stromů použity k pěstování bonsají. Zastřihávání, řízkování, roubování, stejně jako hnojení rostlin přispívají k vytvoření požadované koruny stromu a jeho miniaturizaci. „Materiálem“ pro bonsaje může být vše, co roste kolem: stromy, keře, živé ploty ve dvoře nebo parku, rostliny ve školce nebo z lesa. Většina domácích rostlin pak může být pěstována na otevřeném terénu; stromy z tropického pásu vyžadují v mírných zónách ochranu. Malá interiérová oáza, miniaturní zahrada nebo oblíbená vyhlídka pro relaxaci a meditaci je to, co dává umění bonsaje každému člověku. Estetický požitek, který přináší rozjímání o umělecké „soše“ z živého stromu, rozvíjí lásku ke kráse a přírodě. *Bonsaj* je směs zahradnických znalostí a umění. Strom Bonsaj může být vyzdoben v různých stylech a tvarech. Bonsaj stromy žijí mnohem déle než jejich „plné velikosti“, a to díky zvýšené pozornosti od člověka ke stavu stromu, zalévání, hnojení, ochraně před povětrnostními vlivy, poškození, invazi hmyzích škůdců. Jeden takový starý strom – bonsaj – má více než 800 let. Bonsaje mohou být zdobeny jako jediný strom nebo jako celá kompozice připomínající miniaturní lesík. Japonský termín „*bonsai*“ se užívá jen pro pěstování zakrslých stromů, v jiných zemích se tento termín používá pro označení miniaturní umělecké formy, zahrnující hory, kopce a skály, ale také architektonické stavby. Někdy jsou takové kompozice až tři metry vysoké, jsou zasazeny do stacionárních železobetonových kontejnerů.

“Toto umění rozvíjeli i buddhisté, kteří věřili, že člověk, jenž pěstuje bonsaje, se rovná Bohu. V jejich vizi svět vypadá jako Buddhova zahrada, kde je člověk zahradníkem”. (M. Davydova, 2014)

Ve Vietnamu se výška takových miniaturních kompozic pohybuje od 0,3 do 7,6 m, jsou vyrobeny z kamenů, rostlin a vody, napodobují scenerii ostrovů a hor.

Podle typů rostlin je moderní bonsaj rozdělena takto:

Bonsaje stromů:

- Stálezelené bonsaje (jehličnaté): smrk lesklý (*Picea torano*), borovice Thunbergova (*Pinus thunbergii*), jedlovec Sieboldův (*Tsuga sieboldii*), jalovec čínský (*Juniperus chinensis*), kryptomerie japonská (*Cryptomeria*), cypřišek tupolistý (*Chamaecyparis obtusa*).

- Listnaté a ovocné stromy: jabloň (*Malus*), višň (*Prunus*), meruňka japonská (*Prunus mume*), pěnišník indický (*Rhododendron indicum*), pěnišník japonský (*Rhododendron japonicum*), ptačí zob (*Ligustrum*), pukol okrouhlolistý (*Lagerstroemia indica*), růže (*Rosa*), kdoulovec japonský (*Chaenomeles japonica*), kaštanovník vroubkovaný (*Castanea crenata*), vrba (*Salix*), tamaryšek (*Tamarix*).

Bonsaje bylinných rostlin: puškovec trávolistý (*Acorus gramineus*), hořec (*Gentiana*), brusinka (*Brusnice*), vstavačovitě (*Orchidaceae*), ozdobnice cukrová (*Miscanthus sacchariflorus*).

Bonsaje bambusů: bambus černý (*Phyllostachys nigra*), bambus nízký (*Pleioblastus pygmaeus*).

Podle rozměrů lze bonsaje rozdělit do čtyř skupin:

- Miniaturní bonsaj – výška od 5 do 15 cm, nejvzácnější druh, protože je velmi obtížné je pěstovat a pečovat o ně.

- Malá bonsaj – výška 15 až 39 cm, velmi populární druh.

- Střední bonsaj – výška 54 cm, nejběžnější druh, protože v této velikosti je plně otevřena veškerá milost a krása rostliny a kompozice.

- Velká bonsaj – výška od 66 cm do 1 m, nejméně úspěšný druh vzhledem k jeho poměrně významné velikosti.

“Recent statistics have suggested that Bonsai is amongst the most rapidly developing of leisure pastimes in the UK and attracts extensive interest in North and South America, Canada, Australia, Hawaii, South Africa, India and many European countries, so its popularity appears to be growing worldwide. Although Bonsai is very much a Japanese art-form, its migration to other parts of the world has resulted in many new ideas, philosophies and techniques being adapted to extend its creative scope. These interpretive modifications have been further supported by the addition of new tree species indigenous to the host countries, hitherto unavailable to the Japanese”. (D. Barton, 2019)

Verner Busch uvádí: “...Sama práce s malými stromky může být velmi uspokojivá, jelikož se s nimi člověk seznamuje z bezprostřední blízkosti. Současně dochází ke zostřenému vnímání přírody. Člověk se pokouší poznávat druhy stromů ve svém okolí, pozoruje fáze jejich růstu a časem dosahuje hlubokého zasvěcení do zákonů přírody a procesů probíhající uvnitř stromů”. (V. Bush, 2002)

“Přirozená různorodost stromů, které rostou ve volné přírodě, představuje přímou inspiraci pro tvorbu bonsajů, neboť poskytuje původní modely, z nichž se v bonsajistickém umění vyvinuly zásady pro vzhled a tvarování.

Právě láska k přírodě a ke stromům je tím hlavním, co lidi k bonsajům vábí. (P. Mráček, 2010)

Harry Tomlinson uvádí: „U stromů v plné velikosti pocítujeme mohutnost a perspektivu, vnímáme sílu a trvání času, které z nich vyzařují. V zahrádkách se s tím často nemůžeme setkat, neboť tu mnohdy bývá málo místa a ne každý bydlí v dosahu otevřené krajiny, aby se radoval ze stromů v celé jejich velkoleposti. Avšak v případě bonsajů je možné docílit přírodních vjemů, včetně rozsáhlosti, a to při rozměrech, které lze ovládat“. (H. Tomlinson, 1990)

3.3.8 BONSAJE V EVROPĚ

“V Evropě se o bonsajích až do přelomu 18. a 19. století vědělo velmi málo. V Royal Horticultural Society byl v této době uveřejněn článek týkající se uměle vypěstovaných stromků v nádobách, tzv. pomocí „žízně a hladu“. Nejenže tyto stromky živoří a potácejí se mezi životem a smrtí, ale jsou ještě seřezávány, ohýbány, drátovány a páleny. Patrně i díky této 19 negativní reklamě první bonsaje na světové výstavě v Londýně nevzbudily očekávaný zájem.

Zajímavé informace o bonsajích nám podává v roce 1930 Dr. Jan Svatopluk Procházka v knize nazvané „O květinách a zahradnictví v Japonsku“. Ve své knize píše, že bonsaje, kterým se říká stromové zákrsky, se v Evropě objevily ve větším množství až při konání velké pařížské výstavy v roce 1889. Zde byly vystavovány panem Kasavarou. Dr. Procházka píše, že pěstování japonských zákrsků není „pěstování, ale rafinované trýznění rostliny“. Podle japonských mistrů je nejlepší sbírat ty rostliny, které rostou na nejexponovanějších místech a které jsou tak vystaveny nepřízní počasí. Bonsaje se prý pěstují v neúrodných půdách s obsahem popela, písku i dřevěného uhlí. A tak po druhé světové válce Japonci pochopili, že bude nutno k vypěstovaným bonsajům při prodeji přikládat i návod na pěstování, jinak by jejich samotný export nebyl moc úspěšný“. (P. Mráček, 2010)

“V roce 1997 vznikla Česká bonsajová asociace (ČBA), sdružující kluby a jednotlivce, která je členem Evropské bonsajové asociace (EBA). ČBA pořádá každý rok celostátní výstavu bonsajů, vždy v jiném městě. Tyto výstavy doprovází pestrý program, tvarování bonsajů, soutěž talentů, přednášky, valná hromada ČBA atd. Asociace zve na tyto výstavy přední evropské a světové demonstrátory a snaží se tak zvyšovat úroveň pěstování bonsajů u nás, vydává odborný časopis- čtvrtletník BONSAI. 22 Od roku 2000 se vítězové ČBA NTC pravidelně zúčastňují soutěže EBA NTC. Na světovém bonsajovém kongresu v Mnichově prezentovala ČBA 10 českých bonsajů. V roce 2003 se dostalo ČBA počty uspořádat EBA a ESA kongres v České republice z něhož byl vydán katalog vystavených bonsajů a suiseki. Roku 2005 byl prezident ČBA, Václav Novák, zvolen do výboru EBA. V posledních několika letech ČBA spolupracuje především s bonsajisty z Německa, Polska a Litvy“. (P. Mráček, 2010)

“The point is that these gardens, like so much Japanese art combining both aesthetic and spiritual meaning, are neither raw nature nor human geometry, but rather like minimalist abstractions of nature. (The rocks can represent mountains, the raked sand waves surging against them, the moss and miniature bonsai trees fields and forests.) Meditating on them – and they were meant to be objects of contemplation – we penetrate in mind and heart to the essence of nature, and finally find the buddha-nature at its core“. (R. Ellwood, 2007)

obr. č 25 - *Formální přímý styl*

obr. č 29 - *Imitace stromu u vody*

obr. č 26 - *Neformální styl*

obr. č 30 - *Minimalistický styl*

obr. č 27 - *Dvojkmen*

obr. č 31 - *Rostoucí z kamene*

obr. č 28 - *Nakloněný styl*

obr. č 32 - *“Koště” styl*

3.4 ETNICKÁ STRUKTURA KAZACHSTÁNU

Významnou roli v problému kulturní hodnoty Kazachstánu hraje etnická různorodost a multikulturalismus.

Změna velikosti populace ovlivnila etnickou strukturu Kazachstánu. Mezi lety 1989–2009 se výrazně zvýšil podíl původní (kazašské) etnické skupiny z 40,1 % na 63,1 % z celkové populace v zemi (tabulka č. 2). Kazaši se tak stali absolutní většinou v zemi. Kvůli tomu je pozorován pokles některých evropských etnik, zejména Rusů, Ukrajinců, Němců a Tatarů.

Taková významná změna etnické struktury je podmíněna dvěma důležitými faktory: emigrací evropské populace a významnými změnami v míře přirozeného růstu mezi etniky.

“V Kazachstánu, tedy v Aktjubinské oblasti, se čeští krajané objevili na počátku 20. století. Počátky českého osídlování Kazachstánu se do jisté míry zakládají na dohadech, jelikož se o této etapě krajaňské historie nezachovaly žádné relevantní doklady či vzpomínky. Krajaňská komunita v Kazachstánu nevedla žádnou kroniku a v době, kdy se stala předmětem seriózních výzkumů, již nežil nikdo z přímých pamětníků. Jistotou je, že vznik českého osídlení Kazachstánu je datováno do období Stolypinských agrárních reforem, jejichž smyslem bylo umožnění vlastnění půdy, která byla do té doby obhospodařována tzv. občinovým systémem, tedy na bázi společného užívání carské půdy komunitou. Zavedení vlastnictví půdy mělo za cíl vytvořit vrstvu bohatých hospodářů, kteří by se stali oporou carského systému. Situace krajaňské komunity se v období mezi prvním a druhým přesídlením, tedy mezi lety 2001 a 2007, výrazně přeměnila. Výrazný vliv na oslabení komunity, na ztrátu její soběstačnosti i na ztrátu postavení mezi ostatními menšinami mělo bezpochyby vystěhování první skupiny krajanů. Problémem však nebyl samotný odjezd, ale i struktura první přesídlené skupiny, kterou tvořilo aktivní jádro české menšiny, tedy rodiny aktivně se podílející na udržování národních tradic a jazyka a do jisté míry i intelektuální i ekonomická elita komunity. Z toho důvodu bylo přesídlení zbývajících krajanů organizačně náročnější, jelikož zbývajícím krajanům byli nejenom ekonomicky slabší, ale i výrazně pasivnější. Push faktorem, který vedl krajané k rozhodnutí opustit Kazachstán, byla především jejich ekonomická situace, která se však spojovala s pocitem ohrožení a to jednak fyzického ohrožení, které pociťovalo ruskojazyčné obyvatelstvo ze strany kazašské majority, tak i ohrožení vlastní identity, které se projevovalo především stále složitějšími podmínkami pro uchování vlastního jazyka. Krajaňská komunita v Kazachstánu čítala, podle odhadů Ministerstva vnitra ČR, v roce 2006 cca 170 osob. Zájem o přesídlení projevilo 46 rodin především z Aktjubinska a jeho okolí. Důvodem byl především pokročilý věk a špatný zdravotní stav některých členů těchto rodin”. (P. Dymeš, 2011)

„Po rozpadu Sovětského svazu se Republika Kazachstán (RK) téměř okamžitě stala předmětem zvýšené pozornosti řady evropských zemí a poté celé Evropské unie. Zpočátku se zájmy Bruselu a hlavních měst moderních evropských zemí v Kazachstánu vztahovaly k otázkám globální bezpečnosti: jaderné zbraně zděděné Kazašskou republikou od SSSR a jejich dobrovolné odmítnutí”. (V. Paramonov, A. Stokov, Z. Abdugalieva, 2017)

“Kromě toho se pro EU postupně stává stále důležitějším úkol zapojit Kazašskou republiku do vlivu Západu, vzhledem ke strategické poloze této země, která zaujímá obrovský geografický prostor v centru Eurasie na křižovatce Ruska a Číny. V důsledku toho vzájemná snaha Evropské unie a Kazachstánu o spolupráci předurčila nejen vysokou dynamiku evropsko kazašských vztahů, ale také skutečnost, že EU byla v Kazachstánu pevně zakořeněna. Kvůli vysoké náchylnosti a citlivosti Kazachstánu na západní politiku, Evropská unie spolu se Spojenými státy začaly na Kazachstánskou republiku postupně uplatňovat stále hlubší a širší působení”. (N. Nazarbajev, 2003)

Je samozřejmé, že dosažení tak vysoké úrovně v evropsko-kazašských vztazích (zejména ve srovnání se vztahy mezi EU a ostatními středoasijskými zeměmi) by nebylo možné bez přání samotné Astany. Kazachstán po získání nezávislosti vždy prokázal velkou náchylnost k politikám Evropské unie a Spojených států.

Důvodem je především skutečnost, že Kazachstán naléhavě potřebuje Západ, aby přilákal investice do technologií a udržel si image „demokratické země s rozvinutou tržní ekonomikou“ a tradičně projeví značný zájem o rozšíření možností provádění komplexních akcí.

“Během několika let diplomatických vztahů mezi Kazachstánem a Evropskou unií bylo realizováno spousta důležitých politických, ekonomických a společenských změn”. (N. Nazarbajev, 2010)

Za posledních 15 let evropské zahrady významně ovlivnily formování kazašského krajaňského umění, které do značné míry určovalo charakter a způsoby jejich vybudování. Výsledkem je, že zatímco moderní evropské zahrady přichází s inovativními řešeními uspořádání parku, kazašští zahradní architekti je kopírují.

Na základě této analýzy si jako příklady pro navrhování kulturního parku v Kazachstánu zvolím městské parky v Německu, Rusku a České republice.

	1989	1999	2009	2009–1989	1989	1999	2009
	Population size (in thou.)				Share (in %)		
Total	16199.2	14981.3	16009.6	– 189.6	100.0	100.0	100.0
Kazakhs	6496.9	8011.5	10096.8	3599.9	40.1	53.5	63.1
Russians	6062.0	4480.7	3793.8	– 2268.2	37.4	29.9	23.7
Uzbeks	331.0	370.8	457.0	126.0	2.0	2.5	2.9
Ukrainians	875.7	547.1	333.0	– 542.7	5.4	3.7	2.1
Uyghurs	181.5	210.4	224.7	43.2	1.1	1.4	1.4
Tatars	320.7	249.1	204.2	– 116.5	2.0	1.7	1.3
Germans	946.9	353.5	178.4	– 768.5	5.8	2.4	1.1
Other	984.5	758.4	721.7	– 262.8	6.1	5.1	4.5

Source: Agency of Statistics of the Republic of Kazakhstan

tabulka č. 1 - Populace národností od r. 1989 až 2009

3.5 NĚMECKÉ, RUSKÉ A ČESKÉ MĚSTSKÉ PARKY

Městský park – „park bez hranic“.

Nový přístup k plánovací struktuře parku se stává charakteristickým znakem moderního parku. Park je zpravidla rozlehlé území, které se postupně mění v okolí, hranice nejsou vždy jasně vyznačeny. Park zahrnuje otevřené a uzavřené prostory a oceňuje se nejen krásou přírodních objektů, ale také přítomností otevřeného prostoru (trávníky mezi skupinami stromů, rybník mezi břehy řek nebo jezer). Tím je dosaženo vzdušnosti volného prostoru. Řada volně rostoucí zeleně se stává „břehem“ otevřených prostorů.

Vliv na pocit člověka.

Velmi důležitým aspektem parků je to, že přenášejí důraz z rozumu a znalostí (jako tomu bylo v době baroka nebo klasicismu) na svět lidských pocitů. Charakter parku by měl vyvolat určité asociace a probudit pocitovou reakci návštěvníka. Nejceněnější je soulad charakteru/nálady parku s náladou a pohyby lidské duše. Rozmanitost krajiny způsobuje neustálý tok asociací v lidské duši, například v závislosti na denní době a ročním obdobím: dynamika mraků a barva oblohy, stav vody, mávání vegetace.

“Různé části parku jsou určeny pro procházky v různé denní době: slunné louky se skupinami stromů, které od rána poskytují stín; otevřené prostory orientované na západ, s hladkou vodou odrážející západ slunce večer atd. Proto se do popředí dostává prvek pohybu, pohyb ve všem: ve vnímání krajiny během procházek; pohyb nebo klid vody; odrazový efekt ve vodě”. (E. Kolyada, 2011)

obr. č 33 - *Großer Tiergarten park, Berlín*

obr. č 34 - *Riegrový sady, Praha*

obr. č 35 - *Letná, Praha*

obr. č 36 - *Großer Tiergarten park, Berlín*

obr. č 37 - *Stromovka, Praha*

KRAJINÁŘSKÝ PARK WETZGAU

Umístění: Schwabisch Gmund, Německo

Plocha: 15 ha

Doba výstavby: 2014

Návrh koncepce: Ramboll Studio Dreiseitl

Největší zahradní výstavní akcí v německém jihozápadním státě Bádensko-Württembersko je Landesgartenschau (státní zahradní výstava). Každý druhý rok má město vybrané v soutěži šanci prostřednictvím této výstavy vylepšit svou infrastrukturu a zeleno-modrý systém. Pro akci v roce 2014 bylo vybráno starobylé město Schwabisch-Gmünd. Koncepce měla pracovat se dvěma protipóly: zahradou ve městě a krajinou v přilehlé zemědělské dominantní malé vesnici vzdálené asi 1,5 km. V blízkosti zahradní výstavy byly provedeny rozsáhlé rekonstrukce infrastruktury. Jednou z nich byl tunel hlavní dopravní tepny a druhou denní osvětlení potoka v centru města.

Atelier Dreiseitl byl najat, aby vyvinul koncept trvalého designu a výstavy pro venkovskou část projektu, tzv. Krajinářský park Wetzgau. Hlavním prvkem této výstavní plochy je Weleda-Experience-Garden, kde lze vidět velmi komplexní zpracování rostlinných extraktů a jejich přeměnu na léky, kosmetiku nebo potravinářské výrobky.

Existuje náboženská, léčivá (plicní nemoc) a jedlá zahrada, která se skládá z: zahrady chuti, zahrady vůně a zahrady „smyslového zážitku“. Další částí bude les, protože se z této oblasti stane zóna průzkumu a učení (Ramboll Studio Dreiseitl).

obr.č 43 - Rekreční zóna

obr.č 39 - Ptáci pohled

obr.č 40 - Dětské hřiště s vodou

obr.č 41- Zámková dlažba, detail

obr.č 42 - Dětské hřiště, detail

obr.č 44- Záhon, detail

obr.č 45- Situace parku

TYRŠOVY SADY

obr. č. 46 - Tyršovy sady

Umístění: Pardubice, Česká Republika

Doba výstavby: 1995- 2000

Návrh koncepce: Tomáš Jiránek a Marek Lehmann

“Vítězem soutěže Park roku 2019 se stala revitalizace Tyršových sadů – Podzámeckého parku v Pardubicích. Druhým místem porota ocenila dvě díla: Čelakovského sady v okolí Národního muzea v Praze a Velískovu zahradu ve Zlíně. Třetí místo získala obnova centrální části Královské obory Stromovka v Praze.

O titul Park roku 2019 se ucházelo čtrnáct parků, což je nejvíce v historii odborné soutěžní přehlídky, kterou pořádá Svaz zakládání a údržby zeleně již od roku 2003. Členové odborné poroty hodnotili přihlášené parky v polovině září. Projekt Tyršových sadů vzešel z veřejné architektonické soutěže. Cílem projektu bylo přetvořit prostor, který sloužil jako park již ve třicátých letech minulého století, v soudobý městský park, obnovit jeho vztah k zámku, a při tom respektovat historický i přírodní charakter prostoru. Autoři projektu Tomáš Jiránek a Marek Lehmann spojili centrum města s parkem dvěma zásadními zásahy. Na jihozápadě vnáší městský kontext do parku výrazná promenáda, která propojuje centrum města s nábřežím Labe. Na jihovýchodě je centrální náměstí s parkem srostlé novým velkorysým schodištěm s širokými stupni. V parku se prolínají dvě vrstvy – přírodní a kulturní. Městský intenzivní park je prostorem pro aktivní relaxaci, zatímco přírodní část – vodní biotop je koncipována tak, že člověk se zde stává tichým pozorovatelem. Z Labe je voda přiváděna do parku novým potokem a ta stává zdrojem závlahové vody. Potok cirkuluje parkem a vrací se zpět do řeky”. (H. Ptáček, 2019)

Park, který žije

“Cesty jsou z různých materiálů a povrchů. Kostru v parku tvoří mlatové cesty, materiálem promenády je hlazený beton a dřevo, které zjemňují záhony trvalek a nově vysázené i stávající stromy. Ocelová pergola s membránovým zastřešením prostor zastiňuje a posezení umožňují atypické lavice vyrůstající přímo z plochy dřevěných chodníků v betonové promenádě. Z východní strany na promenádu navazuje přírodně-krajinářský park a ze západu zase část s herními prvky pro děti i dospělé. Občerstvení najdou návštěvníci v dvoupodlažní prosklené parkové kavárně a nově i v kiosku bezprostředně navazujícím na severní okraj parku. Obyvatelé Pardubic si do opravených Tyršových sadů během čtyř let od otevření najdou cestu čím dál častěji. Zatímco před rekonstrukcí dělaly osamocенému návštěvníkovi společnost jen rozlámané lavičky, kaluže a odpadky, teď je park místem, kde se lidé rádi setkávají a chodí sem na procházky a pikniky. Na jaře a v létě je park plný lidí, kteří na trávě a na lavičkách odpočívají nebo si přijdou zaspportovat”. (H. Ptáček, 2019)

obr.č 47 - Široké schody

obr.č 48 - Pohled na Tyršovy sady

obr.č 49- Promenáda

obr.č 50 - Noční situace parku

KRYMSKÉ NÁBŘEŽÍ

obr. č. 51 - Krymské nábřeží

Umístění: Moskva, Rusko

Plocha: 45 000 m²

Doba výstavby: 2013

Délka jízdních pruhů: 4684 m²

Návrh koncepce: WOWHAUS

Cíl: Proměnit tichou čtyřproudovou silnici na novou dominantu města, a tím přivést život do opuštěné oblasti muzejního parku mezi Ústředním domem umělců a řekou Moskva.

Rekonstruované krymské nábřeží je prvním celoročním krajinným parkem v centru Moskvy. V létě lze využít vrstvené uspořádané území ve tvaru vlny pro pěšce, cyklisty nebo jízdu na kolečkových bruslích a v zimě je ideální pro sáňkování, bruslení nebo lyžování. Hlavním prvkem návrhu nábřeží je „vlna“: vlně podobné lavičky, pěší a cyklistické „vlnovité“ cesty vytvářejí umělou krajinu. Oblast parku byla rozdělena do čtyř částí: oblast před mostem, oblast umělců kolem pavilonu Vernissage, náměstí fontán „Fountains Square“ a zelené kopečky „Green Hills“.

Pod Krymským mostem. Tranzitní zóna spojující Gorky Park s Krymským nábřežím se stala oblíbeným místem a také poskytuje úkryt před deštěm díky postavené scéně a dvěma dřevěným amfiteátrům. 28 umělých skal a kovových lavic, osvětlených zevnitř, je rozptýlených podél cesty jako výhoda pro chodce a cyklisty z muzea do Gorkého parku.

-Fontánová zóna, která je centrálním prvkem nového parku, stojí před Ústředním domem umělců a je od řeky oddělena lipovou alejí. Fontána má vnitřní dynamický systém osvětlení, který umožňuje použití různých variací osvětlení. Fontánový paprsek, dlouhý 60 metrů a široký 14 metrů, je jednou z možností tzv. „suchých“ fontán, když je hladina vody na úrovni dlažby.

Green Hills je určen pro procházky a rekreaci, byl převážně vybaven stepními rostlinami. V kopcích byly vysazeny stromy a keře s ozdobnými korunami, jako jsou lípa, hloh, horský popel a okrasné jabloně, lze odtud rozjímat a obdivovat krajinu.

-Umělý reliéf je zdůrazněn zvlněnými dřevěnými lavičkami a lehátky, která jsou „proříznuta“ mezi kopci a chodníky. Aby byl park pro hosty přístupný a atraktivní 24 hodin denně, bralo se při plánování v úvahu noční osvětlení, zejména bodové osvětlení určitých krajinných prvků. Okrasné lampy, které jsou instalovány ve skupinách mezi rostlinami na kopcích, osvětlují oblast a vytvářejí nápadný vizuální efekt. Všechny pruhy jsou také osvětlené, aby se chodci a cyklisté neztratili. Každý pavilon na krymském nábřeží je zevnitř osvětlen, což z něj činí bezpečné místo a zároveň slouží jako osvětlovací prvek parku. V této části parku je také umělý rybník.

obr.č 52 - Suchá fontána

obr.č 53 - Suchá fontána, noční situace

obr.č 54 - Cesta alejí

obr.č 55 - Pohled na park a cesty

obr.č 56 - Cesta pro cyklisty

3

CHARAKTERISTICKÉ RYSY • „EVROPSKÉHO PARKU“

- Z výše uvedených objektů krajinářské architektury můžeme rozlišit hlavní trendy v návrhu městského parku:
- **snaha o přírodní krajinu**, absence jasných hranic mezi parkem a okolím, plynulost reliéfních linií, vegetace, cest a rybníků, střídání otevřených a uzavřených prostorů, kontrast světla a stínu;
 - **vliv na pocity a emoce člověka** za účelem vyvolání určitých nálad – přítomnost pohybu ve všem (pohyb času, dynamiky, reliéfu);
 - **efekt novosti** dojmů a rozmanitosti pohledů;
 - **rozšíření možností kompozičního využití vegetace**, vedoucí roli splňují solitéry a skupiny stromů – zaměření na jejich individualitu;
 - **uznání vedoucí role reliéfu**, zejména kulatých forem kopců a teras; uměle vytvořené různé výšky kopců;
 - **použití vody k vytvoření efektu pohybu** (přírodní formy rybníků, potoků, vodopádů) nebo klidu (rybníky s ostrovem). Pomocí fontány nebo fontánové sítě lze dosáhnout stejně dobrého efektu pohybu a touhy;
 - **jasně promyšlené zonace územní** – aktivní zóna (dětské hřiště, sportovní hřiště), relaxační zóna (sít pohodlných cest, zóna s lavičkami a lehátky);
 - často **přítomnost kavárny, restaurací, obchodů s nápoji**, které přitahují lidi a investory;
 - **ekologizace zahradních a parkových objektů** zachováním nebo obnovením přírodního základu krajiny tam, kde je to možné;

3

7
ORNAMENTALISMUS

Ornament (z. lat), v širším smyslu součást výzdobných a přízdobných soustav. Ornament je vždy závislý na svém nositeli; člení, vyplňuje a zdobí plochy plasticky (např. kování na dveřích), plošně malbou (výzdoba knihy) a vykládáním (intarzie, inkrustace ap.) Vyskytuje se ve všech druzích umění, zejm. v architektuře a v užitém umění, kde se široce uplatnil již v pravěku. (O. J. Blažiček, J. Kropáček, 2013)

Současná světová kultura je držitelem obrovského dědictví v oblasti všech druhů výtvarného umění. Při studiu největších památek architektury, malby, sochařství a dekorativního umění nelze vynechat další oblast umělecké tvorby. Jde o ornament. Plní roli dekorace předmětu, ornament (lat. ornamentum – dekorace) nemůže existovat samostatně, mimo určité umělecké dílo. Uměleckým dílem může být i věc zdobená ornamentem. Při pečlivém zkoumání role a funkce ornamentu je zřejmé, že jeho význam v systému expresivních prostředků uměleckého díla je mnohem větší než zdobná funkce. Na rozdíl od barvy, textury, plasty, které nemohou existovat mimo určitý předmět, aniž by ztratily svou obraznost, ornament ji může udržet i ve fragmentech nebo při překreslování.

Kromě toho se řada ornamentálních motivů vyznačuje stabilitou, která umožňuje, aby byl určitý motiv použit po dlouhou dobu na různých objektech, v různých materiálech, aniž by byl zbaven logiky ozdobné formy.

Výskyt ornamentu odkazuje do dob starověku, neboť touha člověka zdobit se objevovala už v prvních fázích vývoje kultury a v nejprimitivnější formě u dávných národů naší planety.

“V následujících epochách ornament působil v nerozlučné souvislosti s jinými druhy umění: při zdobení interiéru a exteriéru budov, při vytváření tkanin, nábytku, nejrůznějších potřeb a dalších výrobků. Malba, architektura, sochařství se široce těší této formě výzdoby. Jako složitá a specifická umělecká struktura **je ornament nejčastěji nedílnou součástí předmětu**, zdůrazňuje jeho architekturní rysy. Lze předpokládat, že zavedení ornamentu do předmětu se stává jednou z forem projevu syntézy v umění”. (M. Mischenko, 2014)

Tvůrčí proces vytváření jakéhokoli uměleckého díla není možný bez použití znalostí a zkušeností předchozích generací. Totéž se děje při vytváření ornamentu. Nové generace umělců ve svých dílech vždy používaly rozsáhlé ornamentální motivy z minulosti, ale vždy se jim dařilo pod vlivem určitých společensko-historických podmínek vytvořit specifické rysy, které se později staly nedílnou součástí nového stylu.

“Ozdoby z období renesance, baroka, rokoka, empíru a secese spojuje schopnost jasně vyjádřit příslušnost stylu bez ohledu na to, na jakých dílech architektury či užitého umění se ocitnou, ať už je to nábytek, oblečení nebo fasády a interiéry nových staveb”. (T. Lazutina, 2015)

Při vytváření nového stylu, ovlivněného jiným chápáním krásy, jsou změně vystaveny primárně tvar, design, siluety, barvy a rytmus díla a také ornament, který je zdobí.

V době vzniku nové ornamentiky je důležité nejen šikovné využití uměleckých zkušeností z minulosti. Současně je to vždy emocionální vyjádření smyslných osobních dojmů umělce nebo architekta, se zobrazením jevů přírody, motivů lidové tvořivosti, s tvorbou grafických kompozic.

Ornament (od lat. ornamentum – dekorace) – vzor, skládající se z rytmických a uspořádaných prvků, které jsou určeny pro zdobení různých předmětů (nástrojů, nábytku, oblečení, architektonických staveb a tak dále).

3.7.1 KLASIFIKACE ORNAMENTU

V průběhu dějin umění se setkáváme s nekonečnou rozmanitostí ornamentu. Každá národnost, někdy i geografická oblast, má svůj vlastní ornamentový kruh. Určujícím začátkem v procesu práce na ornamentu může být nejen tvar zdobeného předmětu, ale také materiál, ze kterého je vyroben, jeho barva, struktura. Kromě toho je výběr výzdoby ovlivněn samotným umělcem a podřízen určitému dekorativnímu systému, ve kterém je kombinace užitečného a krásného jeho neodmyslitelným rysem. Ornament čerpá své motivy z geometrie, fauny, flóry; mohou být naznačeny obrysem lidského těla nebo okolních předmětů. Mělo by být vysvětleno, že motivem se v ornamentální tvorbě nazývá část ornamentu, jeho hlavní prvek. Motiv se může skládat z jednoho prvku (jednoduchý motiv) nebo z mnoha, plasticky navržených do jediného ornamentálního celku.

Nejčastěji řemeslníci pro svá díla sami vytvořili ornamentální motivy. Díky zručnému použití motivů, různorodosti technik variabilního tvaru, siluety, kompozičních kombinací se umělcům vždy podařilo vytvořit nové originální vzory ornamentální tvorby. Dá se tedy předpokládat, že řada jednoduchých ornamentálních motivů mohla nezávisle na sobě vzniknout v různých zemích současně.

Hlavními klasifikačními znaky ornamentu jsou jeho původ, účel a obsah. S tímto vším lze ornamentální tvary kombinovat do následujících skupin nebo druhů.

Technický ornament. Vznik forem tohoto ornamentu je způsoben pracovní činností člověka. Například struktura povrchu předmětů z hlíny vyrobených na hrnčířském kruhu, obrázek nejjednodušších tkáňových čtverců při jeho výrobě na primitivním tkalcovském stroji.

Symbolický ornament. Vytvoření symbolického ornamentu přispělo k obecnosti přírody, samotné ornamentální obrazy mají tendenci obsahovat jeden symbolický ornament nebo celý systém ornamentů. Objevil se ve starověkém Egyptě a dalších zemích starověkého východu, symbolický ornament hraje i dnes důležitou roli v umění.

Geometrický ornament. Původně tento ornament vznikl spojením technických a symbolických ornamentů, které tvořily složitější kombinace obrazů, ale byly zbavené konkrétních významů. Odmítnutí příběhového základu v této podobě ornamentu umožnilo důraz na přísné střídání jednotlivých přírodních motivů. Jakýkoli geometrický tvar je zpočátku skutečně existující tvar, velmi generalizovaný a zjednodušený.

“Postupný vývoj původních a zároveň základních geometrických tvarů vedl k uměleckým formám moderního umění, které se liší zvláštní rozmanitostí a elegancí v dílech arabsko maurské a gotického dekorativního umění.

Jednou z hlavních cest, jak vytvořit geometrický ornament, je postupné zjednodušení a schematizace (stylizace) motivů, které měly původně výtvarný charakter”. (I. Kovtun, 2009)

Rostlinný ornament. Jedná se o nejběžnější ornament po geometrickém. Rostlinný ornament ve srovnání s jinými druhy poskytuje největší možnosti pro vytváření různých motivů, realizačních technik, pro originální interpretaci formy. Rostlinný ornament používá četné formy rostlin: listy, květiny, ovoce, které jsou v kompozici společně nebo jednotlivě. V ruce ornamentálního umělce jsou původní tvary, rozsah a barva, které se mění a shodují podle zákona symetrie. Často jsou tyto změny tak významné, že se původní materiál změní k nepoznání. Mezi nejčastější rostlinné formy od starověku patří: akant, lotus, papyrus, palmy, chmel, vavřík, vinná réva, břečtan, dub.

Epigrafický (kaligrafický) ornament. Tento ornament je tvořen jednotlivými písmeny nebo prvky textu, je expresivní svým plastickým vzorem a rytmem. Umění kaligrafie se nejvíce rozvinulo v Číně, Japonsku, Íránu a řadě arabských zemí, používalo se i ve starověké Rusi.

Fantastický ornament. Základem tohoto druhu ornamentu jsou obrazy imaginárního, častěji symbolického obsahu. V zemích starověkého východu (Egypt, Asýrie, Čína a Indie) se šířil fantastický ornament zobrazující scény ze života pohádkových zvířat. V době středověku získal zvláštní popularitu v souvislosti s náboženskými zakázkami (v zemích západní Evropy, v Byzantské říši doby ikonoklasmu, v muslimských zemích Blízkého a Středního východu).

Astrální ornament (od slova „Astra“ – hvězda). Zobrazuje kult nebe. Hlavními prvky jsou obraz oblohy, slunce, mraků, hvězd. Nejčastější je v Japonsku a Číně.

Krajinný ornament. Hlavní cíle tohoto ornamentu – různé přírodní motivy: hory, stromy, skály, vodopády, často v kombinaci s architektonickými motivy a prvky zvířat. Zvláště velký vývoj byl zaznamenán v dekorativním a aplikovaném umění v Japonsku a Číně.

Zvířecí ornament. Je založen na obrázcích ptáků a zvířat s různým stupněm stylizace: jak v blízkosti realistické, tak podmíněné. Ve druhém případě se ornament poněkud blíží fantastickému.

Věcný ornament. Vznikl ve starověkém Římě a byl široce používán ve všech následujících epochách. Obsah ornamentu tvoří obrazy vojenské heraldiky, předměty každodenního života, atributy hudebního a divadelního umění.

Všechny ornamentální kresby jsou podle svých výtvarných vlastností rozděleny do třech typů:

- Výtvarný ornament zahrnuje konkrétní kresbu člověka, zvířat, rostlin, krajinných nebo architektonických motivů, kresbu předmětů neživé přírody.

- Nevyzpytatelný ornament je tvořen geometrickými prvky, abstraktními tvary zbavenými konkrétního obsahu.

- Ornament kombinací představuje kombinaci výtvarných motivů nebo jednotlivé elementy na jedné straně a abstraktních formy na straně druhé.

Nejsložitější nevyzpytatelný ornamentální vzor neboli motiv se v podstatě skládá z nejjednodušších geometrických prvků správného nebo nepravidelného tvaru.

Bod, který sám o sobě **znamená jen málo**, ale s jeho obratným rytmickým opakováním lze dosáhnout zajímavého účinku. Charakter obrysů jakéhokoli tvaru nejpřesněji vyjadřuje linie. Je základním tvarovacím prvkem. Je-li počet abstraktních nevyzpytatelných forem velmi vysoký, pak má linie pouze tři druhy:

- přímé – vertikální, horizontální, šikmé;

- křivky – s konstantním poloměrem zakřivení – kružnice a jejich oblouky;

- křivky – s proměnným poloměrem zakřivení – paraboly, hyperboly a jejich segmenty.

Tyto linie jsou primárními prvky pro všechny ornamentální útvary. Všechny tři typy linek mají určitou vizuální expresivitu a nevypadají stejně.

Samotné rovné a křivé linie nejsou nositeli umělecké expresivity. Ale za určitých podmínek se v nich může objevit skrytý emocionální náboj.

Křivky s konstantním poloměrem zakřivení jsou schopny vyjádřit plynulý, klidný pohyb. V přírodě v těchto liniích leží stálost, statika a rovnováha.

Čtverec a obdélník jsou v ornamentu hlavním tvarem. Slouží především k omezení povrchu vyplněného ornamentálními motivy. Ukázkovým příkladem použití tohoto motivu v architektuře mohou být kazetové stropy z období renesance. **Kosočtverec**, stejně jako čtverec, slouží k omezení zdobeného povrchu. **Šestiúhelník** a **osmiúhelník** byly samostatně i v kombinaci velmi běžné v dekorativním umění muslimských zemí.

K přímočárným motivům, široce používaným od prehistorických dob, je třeba přičíst kříž a svastiku, které sloužily převážně jako náboženské symboly: kříž na západě, svastika v zemích střední a jihovýchodní Asie. Křížové motivy lze nalézt také v antickém umění.

Kružnice je považována za jeden z nejdokonalejších a dokončených tvarů (krása je v její přesnosti).

Motiv **spirály** byl rozšířen již v době neolitu (dokladem je freeze s reliéfem ve tvaru spirály nalezený v Irsku).

Tento motiv byl následně široce používán v krétské, minojské a mykénské civilizaci a stal se oblíbeným motivem ve starověkém umění Egypta, Asýrie, Řecka. Je symbolickým obrazem dějin vývoje světa.

Mezi ornamenty výtvarné skupiny je nejběžnější rostlinný ornament. Při vytváření tohoto vzoru se všechny národy inspirovaly místní flórou a půjčovaly si z ní poměrně hodně motivů.

Lotus měl na starověkém východě kultovní význam. Byl zasvěcen bohu Usirovi a bohyni Eset a sloužil jako symbol plodnosti. Motiv lotosu byl široce rozšířen v ornamentálních formách starověkého východu (Čína, Japonsko, Indie atd.).

Palmy se svými vějířovitými a opeřenými listy sloužily starým Židům a Egypťanům jako symbol míru a vítězství.

Nejčastěji jsou jednotlivé palmety rámovány obloukovými čarami.

List akanta byl velmi populární u umělců, které přitahovala krása zubatých listů této divoké rostliny na jihu Evropy. Ornament vytvořený na základě akantových listů dosáhl největší oblíbenosti a rozmanitosti v renesanci. Rostlinné výhonky a proužky akantu se staly téměř nedílným doplňkem dekorace jakéhokoliv předmětu umění z této doby, buď je to nábytek, který je pokrytý dřevěným závitem, nebo mramorový reliéf (korintský sloup).

Vavřín byl ve starověkém Řecku zasvěcen bohu Apollónovi a sloužil jako symbol očisty od hříchů, protože posvátná vavřínová větev se používala k očištění. Věnce z vavřínu **dostávali vítězové hudebních a gymnastických soutěží** v Delfách – hlavním centru kultu Apollóna. Vavřín sloužil jako symbol slávy.

Chmel je kulturní rostlina, jejíž malebný vzhled přispěl k jejímu širokému použití v ornamentice.

Vinná réva – svazky a větve se používaly s velkou úctou ve starověku a ve středověku. Ve starověké řecké mytologii je to atribut boha Vakha, u křesťanů – ve spojení s kolosy (chléb a víno, což znamená eucharistie) – symbol Ježíšova utrpení.

Břečtan je stále zelený kudrnatý keř, podobně jako réva byl věnován Vakhu. Jeho listy mají různorodý tvar, nejčastěji srdce nebo se špičatými laloky. Byly často používány v antickém umění k zdobení váz a nádob na víno.

Dub je králem lesů, **symbolem síly a moci**. Dubové listy byly široce rozšířeny v římské ornamentice. Jejich obrazy se často vyskytují na vlysech a hlavicích, církevním náčiní a v jiných druzích umění gotiky, stejně jako v dílech mistrů italské renesance.

V současné době se obraz dubových listů spolu s vavřínem nachází na medailích a mincích.

Zvířecí ornament je nejběžnější mezi výtvarnou skupinou po rostlinném ornamentu. Fauna se používá v ornamentální tvorbě podstatně méně než flóra. To je dáno jak vlastnostmi samotného materiálu, který je hůř umělecky zpracován, tak zákazem figurálních obrazů v části náboženství. Nejčastěji se používaly obrazy lva, tygra, býka, slona, koně, supy, orla, delfína a dalších, které měly většinou symbolický význam.

obr. č 57 - List akanta

obr. č 58 - Vavřín

obr. č 59 - Břečtan

obr. č 60 - Lotus

obr. č 61 - Vinná réva

obr. č 62 - Dub

3.7.2 KOMPOZICE ORNAMENTU

Charakteristickým znakem každého ornamentu je neoddělitelné spojení s materiálem, s obecnými tendencemi vývoje umění na příslušném časovém úseku. Jeho specifická se projevuje nejen v organickém spojení vzoru se zdobeným produktem, ale také v kompoziční konstrukci ornamentu.

“Na začátku je kresba z povahy, co nejpřesněji sděluje podobnosti a detaily (fáze „fotografování“). Smyslem reinkarnace je přechod od kreslení k podmíněné formě. Druhá fáze – transformace, stylizace motivu.

Stylizace v ornamentu je tedy umění „reinkarnace“. Z jedné kresby se dá vytáhnout různé ornamentální řešení”.

(M. Spirina, 2019)

Kompozice (od lat. composito) – skládání, umístění, budování; struktura uměleckého díla, podmíněná jeho obsahem, charakterem a určením. Ornamentální kompozice je tvorba, konstrukce a struktura vzoru. Prvky ornamentální kompozice a současně její expresivní prostředky zahrnují: bod, linii, čáru, barvu a strukturu. Tyto prvky (prostředky) kompozice v umění jsou přetvořené na ornamentální motivy. Když mluvíme o zákonitostech ornamentálních kompozic, musíme nejprve zmínit proporce. Proporce určují další zákonitosti konstrukce ornamentálních kompozic (to znamená rytmus, plasticita, symetrie a asymetrie, statika a dynamika). Proporce a proporcionální vztahy mají v jakémkoli umění rozhodující roli. Bez správně zvolených proporcí nemůže existovat umělecké dílo. Proporce jsou rozměr prvků ve vztahu k celku, jeden k druhému, což **dává ornamentu estetickou expresivitu** a harmonickou úplnost. Otázky lineární závislosti veličin, ploch, rytmické pohyby a tonální vztahy mohou být řešeny dvěma způsoby:

1) rozdělením na stejné části (v tomto případě budí dojem klidu, rovnováhy, stability, statiky);

2) rozdělením na nestejně části (dojem pohybu, rozmanitosti, dynamiky) podle pravidla „zlatého řezu“. Poměr zlatého řezu má mnoho skvělých vlastností. Nejdůležitější je, že řez obsahuje celek. Proporce je postavena podle vzorce: celek tak vztahuje na jeho větší část, jako tato velká část vztahuje na menší část celku.

Monokompozice se často skládá z významného množství ornamentálních motivů, které by měly být seskupeny a umístěny tak, aby vizuálně zvýraznily její centrální část. Oko člověka na „kompoziční ploše“ rozlišuje **aktivní a pasivní zóny** vnímání. Aktivní je část plochy, která se nachází na určité vzdálenosti od hranic. Prvky ornamentu, které se na něm nacházejí, jsou vnímány především naším okem. Z tohoto důvodu je kompoziční centrum nejlépe umístěno buď v centrální části, nebo v blízkosti ní.

K výrazným prostředkům a podmínkám řešení monokompozice patří:

- uspořádání ornamentální struktury v dané rovině;
- členění roviny na části;

- “rytmus prvků (pravidelný, nepravidelný, stupňovaný) - je opakování, ale dochází ke změně- zajímavý. Opakovat se mohou prvky mezi nimi. Rytmus lze vyjádřit graficky nebo matematicky (AAAA, AAAA-AAAA, ABABAB, AABAA). Střídání prvků podle určitého řádu (prvky stejné, podobné, různé). Velmi komplikované formy má rytmus v přírodní scénérii (není výrazný- tušíme jej)”. (I. Buttry, 2017)

Její motivy definují parametry, jako je tvar, rozměry, rotace, vzdálenosti mezi nimi;

- vytvoření kompozičního centra – dominanty (různá výrazová hodnota); “Prvky kompozice vyvolávají nestejný zájem, mají různou výrazovou hodnotu”. (I. Buttry, 2017)

- zajištění stabilní vizuální rovnováhy všech prvků ve struktuře (statická rovnováha, dynamická rovnováha);

- textura, způsob uspořádání části a detailu prvku;

- gradace, stupňování účinku směrem k nejnápadnějšimu prvku;

- barva prvku (základní, smíšené, sekundární, terciární, barvy teplé/studené, barvy pozadí a barvy neutrální);

- harmonie a kontrast, ornamentální motivy jsou různé velikosti, jsou umístěny v různých vzdálenostech od sebe. V tomto případě je dynamika kompozice dosažena kontrastem.

3.7.3 DEKORATIVNÍ UMĚNÍ, STYLIZACE V ORNAMENTU

Vztah k ornamentu byl v různých dobách nejednoznačný. V 19. století byl například předmětem bouřlivé polemiky. V souvislosti s rozvojem průmyslu a aplikací nových plastických materiálů mnozí věřili, že ornament ztratil svůj význam. V současné době však dochází k určité rehabilitaci výzdoby. Kromě toho se v naší době objevují zcela nové vzory, jejichž tvůrci a nositelé se stávají různými prostorovými vzory (na květinových záhonech, drobných architektonických prvcích).

Velkou roli v secesním ornamentismu sehrál český malíř Alfons Mucha. Muchův ornamentální systém vznikl podobně jako složitá grafická hra, která úspěšně kombinuje typickou formaci abstraktní ornamentální části „hlavního obrazu“ s naturalistickými prvky, jež obohacují celkový symbol momentů grafické bezprostřednosti a mentálního automatismu. S pomocí vytříbených grafických nástrojů Mucha vede oko diváka přes celý složitý systém jeho kompozic.

Dekoratívni motivy secese obsahují stylizované vodní květiny a poupata s úzkými dlouhými stonky a listy: lilie, lekníny, rákos, stejně jako květiny a poupata iris, orchideje, bramboříků, chryzantém; figurky hmyzu: motýly, vážky; ptáky: labutě, jeřáby, pávy a jejich peří, motivy masky s vlajícími dlouhými prameny vlasů, vlny, záhyby vlajících šatů, lebeční krk atd. Mezi květinovými motivy byly oblíbené divoké a lesní květiny: sedmikráska, chrpy, pampelišky, vodní lilie, konvalinky atd. V přírodních formách byla zdůrazněna dynamika růstu, pohyb. Secesní ornament byl obdařen symbolickým významem, metaforou, mystikou. Například poupě je symbolem vzniku nového života. Velký vliv na secesní ornament mělo japonské umění. Dalším rysem secese je, že se obrátil k národnímu dekorativnímu a ornamentálnímu umění, k uměleckým lidovým tradicím.

3

KAZAŠSKÝ NÁRODNÍ
ORNAMENT

Ornamenty jsou jedním z druhů starověkého lidového umění. Počátky vzniku tohoto umění pocházejí ze starověku.

Obsah příběhu a název ornamentů se v každé nové éře měnil a zdokaloval podle charakteristik **životní orientace** a každodenního života lidí. V současné době se umění vytváření ornamentů a získávání kvalitativně nového bohatého obsahu a průkopnických rysů stalo duchovním a materiálním dědictvím kazašského lidu. Stejně jako všechny ostatní tvůrčí činnosti má umění vytváření ornamentů příznivý vliv na zvýšení intelektuální a duchovní úrovně člověka.

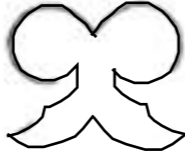

Užité umění je jednou z hlavních částí kazašské etnokultury. Předměty užitého umění jsou nositeli informací o starověké kultuře lidí. V dopisních dobách kočovníci malovali vlastnosti a styl svého života pomocí výrobků užitého umění. Všechna užitá umělecká díla nalezená při archeologických vykopávkách na území Kazachstánu jsou zdobena ornamenty. Charakteristické je to, že v souladu s úrovní vývoje každé éry se změnila vlastnosti stylu mistrů – tvůrců ornamentů. Pokud odhalíme jazyk ornamentů, nalezneme mnoho dosud nezveřejněných tajemství. Jinak řečeno, dosud nebyly vědecky prokázány totemové a magické symboly a sémantické významy mnoha ornamentů. V současné době jsou ornamenty, které ztratily svůj symbolický význam, v každodenním životě vnímány pouze z estetického hlediska. V kazašském umění se ornamenty zdokalovaly v různých směrech.

Různé regiony Kazachstánu se vyznačovaly zvláštními ornamenty, vlastními pouze pro ně.

“Hlavním prvkem a základem všech ornamentů je ornament „roh“ (mұыз), ve kterém převládají rohovitě, obloukové linie”. (R. Bobrov, 2011)

“V tradičních výrobcích kazašského lidu jsou ornamenty široce používány: ve zbrojním průmyslu, ve výzdobě jurty, v klenotech, ve výrobě koberců, ve výrobcích z plsti, v nádobách, v oblečení, průmyslové metodě pletení, šití, sešívání, tavení, řezání. V současné době vědci objevili skoro 230 druhů ornamentů”. (G. Kapekova, 2015)

„*Muyiz*“ může být nazýván podstatou kazašského ornamentu, protože na jeho základě byly vytvořeny ostatní druhy ornamentů. Mění se jen název, například, „Қошқар құйрық“ – beraní roh, „Архар мүйіз“ – argalí rohy, „Қырық мүйіз“ – čtyřicet rohů, „Сынық мүйіз“ – zlomený roh, „Қос мүйіз“ – pár rohů, „Өркеш“ – velbloudí hrb, „Сыңар мүйіз“ – jednorohý. Za symbol pozemského blahobytu je považován Beran. Nejstarší obrazy beraních rohů se dochovaly na nádobí andronovské kultury (2 tis. př. n. l.).

	„Қошқар құйрық“ beraní roh — nejrozšířenější a nejstarší kazašsky ornament znamená “bohatství a pohodu”.
	„Қырыққуыіз“ čtyřicet rohů — symbolizuje úspěch.
	„Қос мүйіз“ pár rohů — ornament se skládá ze zlomeného obdélníku a 4 krát ohýbaný směrem dovnitř, symbolizuje hojnost.
	„Өркеш“ velbloudí hrb — obvykle umístí uprostřed barevné kompozice, symbolizuje ostražitost.
	„Ит құйрық“ psí ocas — symbolizuje sílu a rychlost.
	„Өркеш“ velbloudí hrb — symbolizuje spojení s předky a paměť.

Tabulka č. 2 *Ornamenty kazašských zahrad a parků* (V. Lapina, 2018)

obr. č 63- *ornament Muyiz*

Dále existují ornamenty, které reprezentují jednotlivé části těla, zvířat a ptáků – „Төрт құлақ“ – kříž (spojené s ženskou plodností); „Түйе табан“ – velbloudí noha; „Сыңар кабке“ – jediná pata; „Қос алқа“ – dvojitý náhrdelník; „Құс қанаты“ – ptačí křídla; „Қаз табан“ – husí nožka.

Mistři užitého umění dělají z těchto prvků různé kompozice a efektně je používají při zdobení výrobků. Obsah kazašských ornamentů souvisí s chovem zvířat, s lovem, s kreslením přírody, obrazů kočování, vzhledu a vybavení domácnosti, ale všechny je spojuje, jak již bylo zmíněno, jeden prvek — „мүйіз“ — roh. Ornamenty typu „мүйіз“ mohou být někdy velmi malé a někdy velké. Malé se používají při zdobení šperků, ve vzorcích výšivek, v dřevěných a kostních výrobcích, velký ornament se objevuje také ve výrobě v oděvních prvcích, v architektuře a také v zahradním umění. Lidoví mistři, kteří používají ornament „мүйіз“ ve všech možných variantách, vytvářejí originální a složité kompozice. Ornamenty byly od starověku široce používány v různých druzích umění kazašského lidu. Jsou jeho průvodcem jak v každodenním životě, tak o svátcích, jsou jeho duchovním dědictvím. V současné době se umění vytváření ornamentu stalo jedním z hlavních směrů kulturního rozvoje národu.

Ornamenty se postupně zdokonalují a získávají stále bohatší obsah a nový vzhled. Obohacení duchovní identity lidu, rozšíření jeho světového vnímání v souvislosti se získáním nezávislosti, umožnilo lidovým řemeslníkům vyjít na vyšší stupeň tvůrčího hledání. Tvůrci ornamentů vymýšlejí nové kompoziční varianty a věnují velkou pozornost jejich uměleckému řešení. Takže v současné době se stále častěji vyskytují nové, kompozičně modernější ukázky ornamentů, které se nazývají „Шаршы ою“ – ornament čtvercový, „Аралас өрне“ – smíšený vzor. Navíc v obrazech mnoha ornamentů sklouzne smysluplný, skrytý, nevýrazný charakter zvířat nebo ptáků. Tyto ornamenty, na rozdíl od evropské představy, mají jedinečnou kompozici, originální symetrii a asymetrii, barvy, rytmus, stejně jako svůj vlastní filozofický obsah. Pro ornament je také důležité dodržování zákonů proporce: obě jeho strany musí být v souladu. Při vytváření ornamentu je třeba vědět, že důležitá je také barva. Kazašské užité umění obsahuje tradiční barvy, které používají řemeslníci po mnoho staletí: červenou, modrou, žlutou, zelenou, bílou a černou. Tyto barvy mají pouze jednu vlastní symboliku. Červená barva znamená sílu, modrá čisté nebe, žlutá moudrost, zelená mladost, bílá symbol pravdy, černá zlo, smutek, smrt. Sladění barev navzájem, jejich harmonická kombinace, se nazývá barvitost. Ve vícebarevných vzorech – ornamentech se často vyskytuje dokonalá barvitost. Při vytváření ornamentu je kromě zákonů symetrie také nutné dodržovat rytmus. Mohou se opakovat prvky nebo vztahy mezi nimi. Například několikeré opakování ornamentu „қошқар мүйіз“ – beraní roh je projevoání rytmu. Pokud se „қошқар мүйіз“ opakuje 5, 6, 7, 8krát a tak dále do nekonečna, nazývá se to nazývá „шет ою“.

Výroba ornamentů je starobylé umění, které se vyvíjelo po mnoho staletí. V různých předmětech užitého umění jsou ornamenty, které si zachovávají svou identitu, umístěny v určitém pořadí, vlastním pouze jim. Ve starých vzorcích ornamentů jsou jasně viditelné specifické prvky: obrazy ptáků, květin a zvířat. Podle přesvědčení starých Turků byl pták symbolem nebe, ryba vody, strom země. Na základě uvedených údajů se dá říct, že mistři, kteří vytvořili své mistrovské dílo, se snažili přesně předat obrazy přírody. Ornamenty jsou kulturní kronikou kazašského lidu, podobně jako ústní lidová tvořivost.

Kurman Kalijevič Muratajev, Ph.D. v oboru dějiny umění uvádí: „*Ornamentální umění – nezávislý druh umělecké tvořivosti, vyjadřující koncepční myšlení kočovných národů, jejich světónázor. V systému ornamentálního myšlení je založen zvláštní druh abstraktního myšlení, ve kterém se projeví čtyři strukturální prvky: kruh, S-tvarovaný prvek (proužky), kříž a trojúhelník (variacie, které vytvářejí stovky ornamentálních druhů). To jsou čtyři roční období, to jsou čtyři strany světla*“.

3.8.1 KLASIFIKACE ORNAMENTU

Geometrický ornament.

Marat Sabitovič Mukanov ve své knize „Kazašská jurta“ píše, že „geometrické typy kazašských ornamentů, jako je kosočtverec, klikatá čára, trojúhelníky – „*түмапуша*“ jsou zásadní v tkaných výrobcích.“ (M. Mukanov, 1981)

Pro geometrický ornament je charakteristická rovnováha mezi jednotlivými prvky, proporcionální dělení tvarů zakreslených do kompozice. Všechny druhy čar jsou různorodé: rovné, zvlněné, ve tvaru spirály, ve formě řetězu, šňůry, s jejichž pomocí se vytvářejí jejich odvozené ozdobné kompozice. Jsou široce používány v architektonickém dekoru, kobercích, v řezbě dřeva a kamene.

Barevná hodnota. Barevnost, převládající v kazašských ornamentech, se skládá z veselého a čereno-barevného spektra barev, které je založeno na kontrastních kombinacích. Toto sympatické spektrum odkazuje na jarní kvetoucí stepi, v barevné symbolice čehož představuje červená oheň, energii slunce, lásku; modrá nebe; bílá pravdu; žlutá moudrost, morálku, smutek; zelená mládí a jaro.

Rostlinný ornament.

K rostlinným ornamentům patří následující prvky: listy, palmety (*Жауқызын*), trojlístky, pupeny. Květy a jejich vazby znamenají v kazašském ornamentu pojmy jednoty, vývoje a vztahu. S rostlinnými a květinovými motivy byly spojeny myšlenky plodnosti, ztělesnění věčné obnovy a znovuzrození života. Základní ornamente jsou „жапырақ“ – listy, „уш жапырақ“ – trojlístek, „гуль“ – květ a „ағаш“ – strom. Ornament „ағаш“ se vyskytuje v designu mauzolea. Tento prvek se datuje do dob mýtu o světovém stromu, který má téměř všechny národy. Takový strom podle turkických tradic rostl na nejvyšší hoře Altaje a říkalo se mu Baiterek. Strom s ptáky, kteří na něm sedí, je na čepici Zlatého člověka (saský bojovník ve zlatém oblečení). Tento ornament souvisí se státní symbolikou kazašské země.

Motiv „откізбе“ – pnoucí stonek, který se pohybuje v palmetě, „узілмес“ – rohovitě zvlnění, přechází do podlouhlého stonku, končí trojlístkem nebo palmetou. Tyto techniky vytvářely rytmickou jednotu celé ornamentální kompozice.

Zoomorfni ornament.

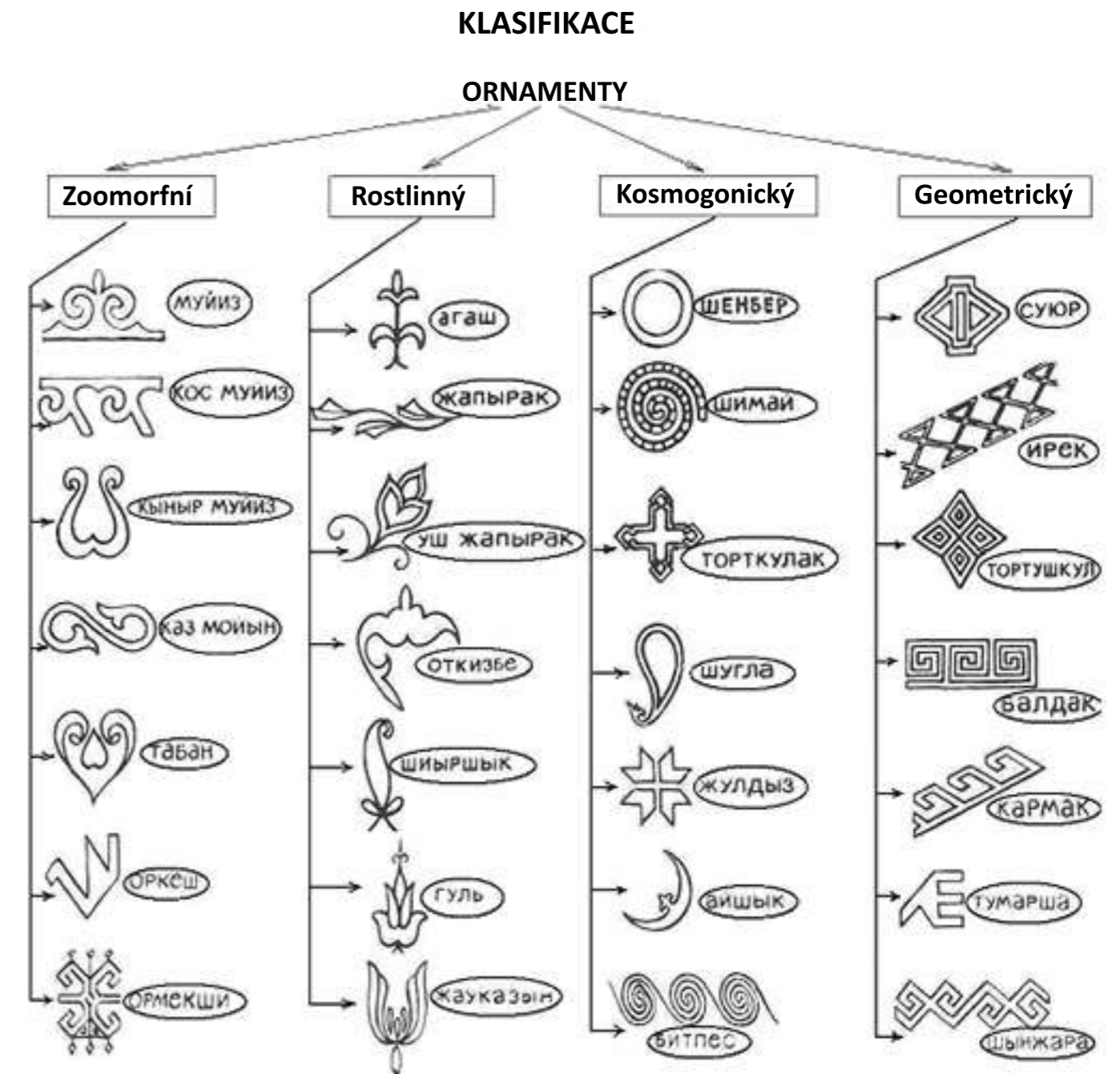
Nejčastějšími motivy, jejichž základem je stylizace obrazů starověkého „zvířecího“ stylu, jsou: beran, velbloud, kůň, ale i jednotlivé části: hlavy, rohy, uši, kopyta, hrby. „Қошқар мүйіз“ – jeden z nejběžnějších kazašských ornamentů. Způsobeno je to mnoha různými důvody:

- 1) tím, že hlavním odvětvím zemědělství kočovných plemen byl chov skotu a ovcí, spolu s koňmi obzvláště ceněný u nomádů,
- 2) zákaz islámu zobrazovat postavu člověka. Zoomorfni jsou také vlčí uši – „Бөрі құлақ“, hlava závodníka, „Тұлпар бас“ ve formě křížů s koňskými hlavami v rozích, liščí hlava – „Түлкі бас“. Jeden z obvyklých zoomorfni vzorů v kazašském ornamentu jsou čtyři uši – „Төрт құлақ“. Jedná se o křížovou postavu složenou ze vzájemně propojených čar se čtyřmi skopovými rohy umístěnými v rozích. Z něj je vybudován systém vzorů pro centrální pole koberců.

Kosmogonický ornament.

Odrážel dávné představy lidí o vesmíru. Jak už bylo zmíněno výše o kruhu, elementu, který je zjevně spojen s uctíváním slunce. Starověké národy uctívaly měsíc a lunární kultury byly neméně běžně využity. Mnoho důležitých svátků křesťanů, muslimů, judaistů je vázáno právě na fáze měsíce (Velikonoce, ramadán). U Slovanů ve svatebních obřadech slunce symbolizovalo ženský začátek a měsíc mužský. Staří nomádi, kazašští předkové, považovali měsíc za vládce vesmíru.

Prvky „Ай гуль“ – měsíční květ, „Айшик гуль“ – půlměsíc jsou v kazašském kosmogonickém ornamentu jedny z nejstarších. V muslimském ornamentu je pěticípá hvězda připomínkou pěti přikázání islámu. Byly tam ještě hvězdy šesticípé – uctívali je Egypťané a další starověké národy, osmiboké, tříčlenné – „vševidoucí oko“, čtyřčlenné. Znamení hvězdy bylo u všech národů jedním z nejdůležitějších. Jak u západních, tak u východních národů je hvězda středem pozornosti (dominantou).

obr. č 64 - Typy ornamentů

3.8.2 BARVY KAZAŠKÉHO ORNAMENTU

Nejběžnější barvy jsou černá, bílá, červená. Právě tyto barvy se naučili používat i lidé v paleolitu, černou získávali z uhlí, bílou z vápna, červenou z pálené okry. Za starých časů lidé věřili, že červená okra je krev starověkého velikána – praotce lidí. Předpokládá se, že slovo Adam pochází ze slova „Edom“ – „červený“. Mnoho národů považovalo tuto barvu za léčivou. Ve starověku věřili, že červená barva odpuzuje zlé duchy, takže dveře domů byly natřeny touto barvou. Právě ta je v kazašském ornamentu nejčastější.

Stejně jako u jiných národů střední Asie je to barva síly, slunce, ale podle kazašských přísloví má ještě jeden význam: mladý. Nad jurtou, kde se narodil velbloud, prý vztyčili červenou vlajku. Červenou barvou také označovali jižní směr.

Sever byl označen **černou** barvou. Černá barva se používá ve většině národů a znamená negativní emoce: zlo, smutek, smrt. Kazachové mají také černou barvu jako barvu smutku, ale etnografové věří, že existuje ještě jeden význam: posvátný. Na základě toho, že se slovem Šanyrak (státní znak Kazachstánu) někdy používají „černý Šanyrak“, což znamená „posvátný Šanyrak“ anebo „Šanyrak velké rodiny“. Muslimové myslí, že látka, kterou používal Alláh při psaní Koránu, byla černá.

Možná, že černá barva je důležitá v ornamentu, protože vytváří celkově výraznou kompozici, zdůrazní odstíny červené a bílé barvy?

Bílá barva všech stepních národů byla považována za posvátnou, matku všech ostatních barev. Ztělesňuje štěstí a blahobyt, čistotu a ušlechtilost, čestnost a dobro, čest a vysoké postavení ve společnosti. Ne nadarmo se stepním aristokratům vždy říkalo „bílá kost“.

Modrá barva se objevila mnohem později než červená a černá. Egypťané se ji poprvé naučili dostávat z lazuritů (z perského „Lazward“). Byl to velmi drahý minerál, takže byl zvláště ceněn. U většiny středoasijských národů je modrá barva spojena se smutnou náladou. Na Blízkém východě je však spojován s nebem a vodou.

3.8.3 ORNAMENT DNES

K dnešnímu dni je téma národního ornamentu velice aktuální. Během let nezávislosti při hledání sebeidentifikace, zejména v 90. letech, bylo toto téma ve výtvarném umění Kazachstánu obzvláště populární. Vznikaly různé státní programy na podporu a zachování lidových řemesel.

Ornamentální úpravu je možné pozorovat všude: ve **státní symbolice**, ve stavebních a architektonických prvcích, v průmyslové oblasti grafiky a designu, na stavbách, v podobě razítek na zdobení dlažby, na odpadkových koších a na lavičkách.

Ale přesto kvalita pojetí tradiční formy výrazně klesla s odchodem velkých mistrů působících v sovětské době. Ornamentální umění se kvůli tomu mění v kýč, lidé ho často nepoužívají správně, často překrucují jeho význam.

Známý architekt Almas Baymuhanovič Ordabajev v rozhovoru pro knihu „Art atmosféra Alma-Aty“ říká: „Je nesnesitelné se dívat na to, v jakých národních kostýmech chodí naši prarodiče, jak zdobí jurty a jak nejsou správně zdobeny kazašské čajovny. To ukazuje, jak moc je v našem národě vytlučen kulturní a národní kód. Zničen a degradován! Věřím, že ne všechno je ztraceno. Když se spojíme, můžeme vrátit skutečný, prapůvodní kazašský ornament“.

obr. č 65 - Embryo

obr. č 66 - Mini bludiště

ANALYTICKÁ ČÁST

0.4

4.1 ÚZEMNÍ PLÁN

Umístění: Nur-Sultan, Kazakchstán

Plocha: 33 000 m²

“Nur-Sultan je koncipován jako město, ve kterém v harmonii existují příroda a budovy, lidé a doprava, nové a staré”.

(B. Barmankulova, 2005)

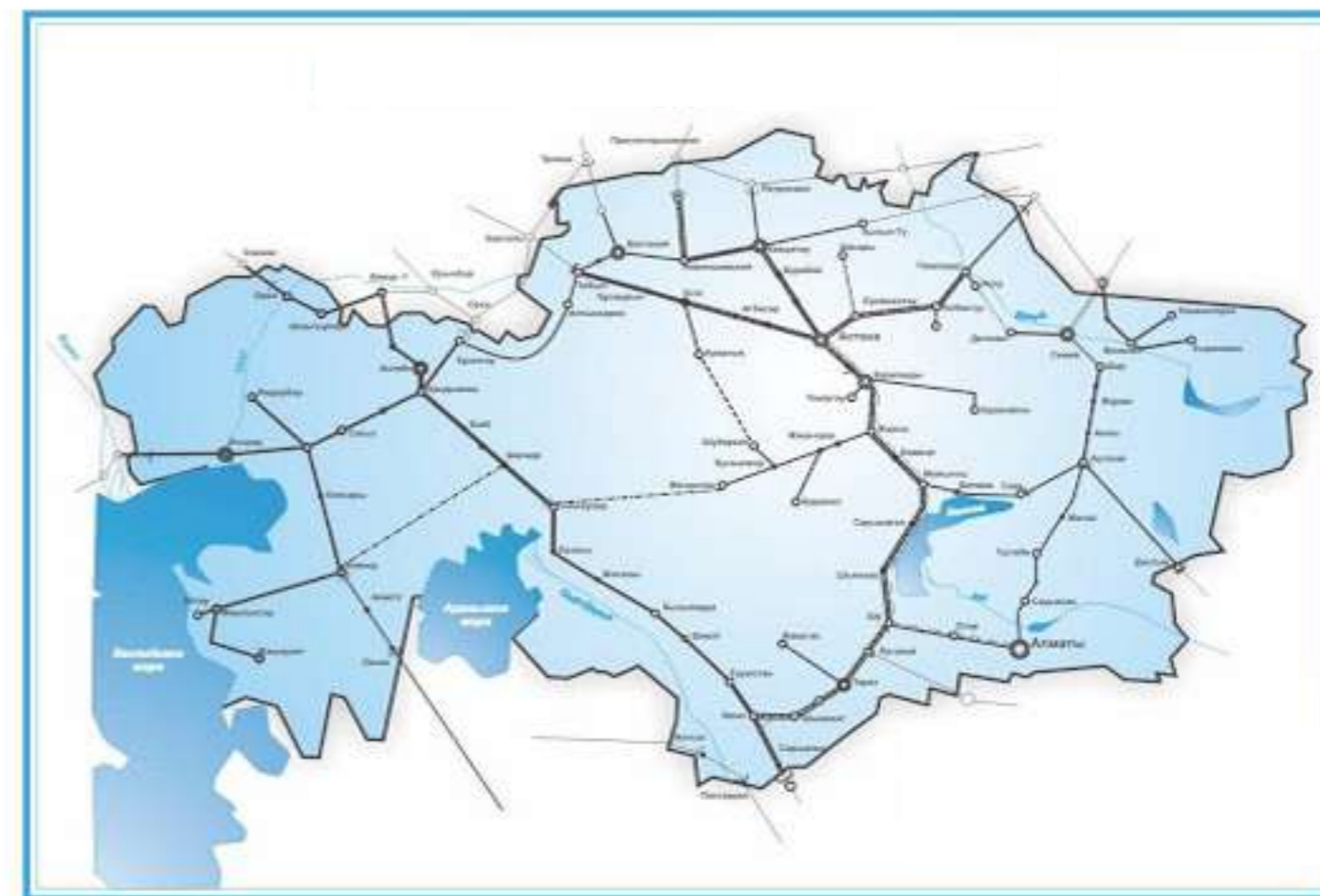
Nachází se zde široký pás parkových plantáží podél břehů řeky Išim, která rozděluje hlavní město na východní a západní část. Jádrem urbanizovaného rámce tvoří dálnice, hlavní ulice a chodníky, náměstí a urbanistické uzly. Hlavním strukturálním prvkem je nové administrativní centrum, které se nachází na levém břehu a je široce rozložené mezi bulváry Syganak a Sarajšik. Bytové komplexy jsou rozmístěny na dvou březích Išim podle schématu lineárního územního plánu, což otevírá možnosti pro bezproblémový územní růst metropole v budoucnu. Velký důraz je kladen také na rozvoj inženýrských a dopravních sítí. V letech 2009 až 2011 bylo postaveno 23 dopravních křižovatek, 2 nadjezdy, 4 dálniční mosty, 25 podzemních přechodů pro chodce. Pro bezproblémové zásobování obyvatel města vodou, teplem a elektřinou byla provedena rekonstrukce a rozšíření CHP-2. Byly připraveny nové a rekonstruovány stávající magistrální a vnitroblokové rozvodné sítě o celkové délce 98 km. V první fázi realizace územního plánu, který trval tři roky, bylo vybudováno 30 škol, 60 mateřských škol a 32 nemocnic.

V roce 2010 byl postaven Khan Shatyr Entertainment Center, který je **největším stanem na světě**. Architektem stavby byl Norman Foster, jehož projekt vstoupil do Guinnessovy knihy rekordů. Budova má podobu obřího stanu o výšce 150 m (věž), postaveného ze sítě ocelových vant (shroud), na kterých je upevněna průhledná polymerová vrstva ETFE. Celková plocha Khan Shatyru je 127 tisíc metrů čtverečních. Uvnitř jsou umístěny maloobchodní a zábavní komplexy včetně supermarketu, rodinného parku, kaváren a restaurací, kin, sportovních hal, akvaparku s umělou pláží a bazénů s efektem vln, kancelářských a služebních prostorů a parkoviště pro 700 míst.

To jsou hlavní směry rozvoje plánovací struktury a výstavby města Astana, definované v první fázi realizace územního plánu rozvoje hlavního města.

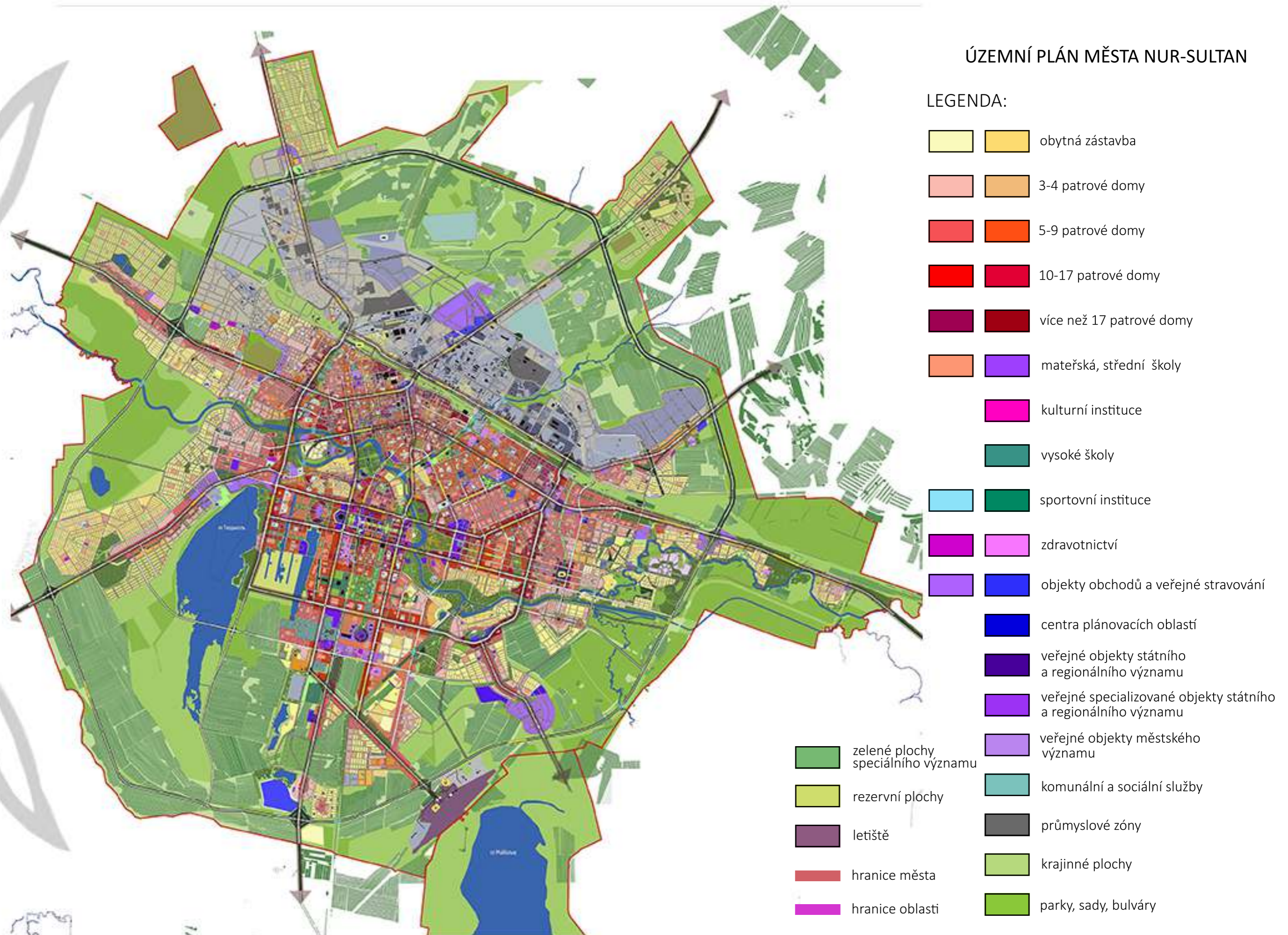
obr. č. 67 - Mapa Kazakchstánu

obr. č. 68 - Železniční mapa

ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA NUR-SULTAN

LEGENDA:

4.2 ZELENÝ OKRUH

Na zasedání městské rady, které předsedá akim hlavního města Aset Isekešev, byl přezkoumán nový přístup k ekologizaci města. K dnešnímu dni zabírají pozemky určené pro terénní úpravy podle územního plánu 50 % území města. Pro srovnání: v Moskvě je počet zelených ploch 40 %, v Londýně 26 %, v Paříži 21 % a v Pekingu méně než 4 %. V hlavním městě pokračuje realizace projektů v rámci programu „Astana – město pohodlné a bezpečné pro pobyt“. Hlavní místo v rekreační infrastruktuře zabírají veřejné prostory se zelenými plochami. V Nur-Sultanu se již otvírají parky, náměstí, sportoviště a dětská hřiště a díky tomu vznikají veřejné prostory. Dnes má město 8 městských parků, 69 náměstí a 7 bulvárů o celkové rozloze 660 ha. Lineární park, Vodní zelený bulvár, park podél ulice Ulytau, pěší zóna na ulici A. Mambetová, Arbat, který se nachází ve starém centru města a botanická zahrada budou realizací celoměstského systému „zazeleňování“, a tím utvoří Bulvární okruh.

“Bulvární okruh je oblast pokrytá neoddělitelnou strukturou zelených ploch, která se nachází v pěší dostupnosti z jakéhokoli území města”. (N. Sadykov, 2012) Nicméně pro pohodlí občanů a turistů bude rozvíjena síť pěších tras a ulic. Bude to místo, kde se rekreační nešetkají s městskou dopravou. Důležité je i to, že infrastruktura bulvárního okruhu bude vybavena nejen pěšími zónami, ale i cyklostezkami. Práce budou probíhat v rámci pětiletého plánu rozvoje cyklistické dopravy a infrastruktury pro město Nur-Sultan v letech 2018–2023. Je navržen tak, aby podporoval rozvoj alternativních druhů dopravy, zlepšil dopravní situaci a stav životního prostředí. Cyklostezka bude mít **tři druhy** o celkové délce 1717 km.

Užitkové trasy (1362 km) mají za cíl zajistit cyklistům dosažení určitého cíle. Poskytnou nejrychlejší přístup ke všem možným místům města.

Rekreační trasy (322 km) jsou zaměřeny na zajištění cyklistické infrastruktury parků, nábřeží a dalších rekreačních míst. Tyto trasy budou ve větší míře tvořeny rozvětvenými cestami, které poskytují příležitost pokochat se při jízdě okolními výhledy.

Turistické trasy (33 km) naznačují spojení nejatraktivnějších a nejoblíbenějších turistických míst města a jsou zaměřeny na rozvoj turistického potenciálu. Stimulace používání kola nejen pro krátké, ale i delší jízdy.

Bulvární okruh je unikátní projekt, vytvořený k okamžitému vyřešení několika úkolů: zlepšit ekologický stav města a životního prostředí; rozvíjet alternativní druhy dopravy, zlepšit dopravní situaci.

Vzhledem k tomu, že veškerá infrastruktura probíhá v městských částech a je přímo na pozemcích, které lze nazvat centrálními, celková dostupnost vyřeší zadané úkoly.

obr. č. 69 - *Mapa Zeleného okruhu*

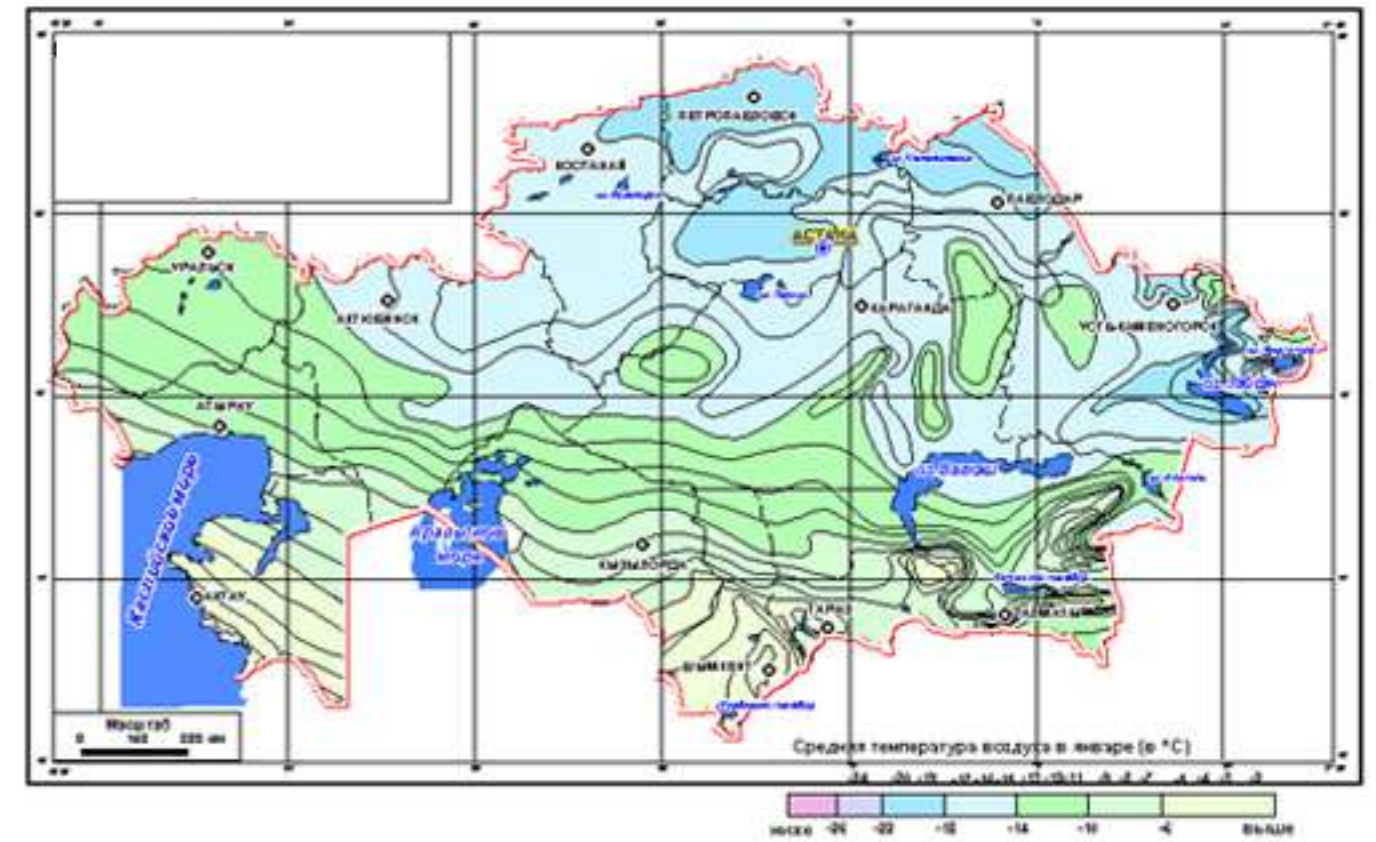
MAPA ZELENÉHO PRUHU

VÝSADBA ZELENÝCH PLOCH			
č. plochy	velikost	rozloha	množství stromů a keřů
1	0,5	2,2	1 100 str. 3 850 keř.
2	1,4	3,6	1 800 str. 6 300 keř.
3	0,8	3,4	1 700 str. 5 950 keř.
4	0,5	3,4	1 700 str. 5 950 keř.
5	1,3	5,4	2 700 str. 9 450 keř.
6	0,5	2,2	1 100 str. 3 850 keř.
7	1,4	3,6	1 800 str. 6 300 keř.
8	1,0	4,4	2 200 str. 7 700 keř.
9	0,9	4,2	2 100 str. 7 300 keř.
10	0,9	4,2	2 200 str. 7 300 keř.
11	1,0	4,4	2 200 str. 7 700 keř.
12	1,6	3,9	1 950 str. 6 825 keř.
13	1,2	3,3	1 650 str. 5 950 keř.
14	1,1	4,6	2 300 str. 8 050 keř.
15	1,2	3,3	1 650 str. 5 770 keř.
16	1,0	4,4	2 200 str. 7 700 keř.
17	1,1	4,6	2 300 str. 8 050 keř.
18	1,2	3,3	1 650 str. 5 770 keř.
19	1,6	3,9	1 950 str. 6 825 keř.
20	2,2	10,4	5 200 str. 18 200 keř.
CELKEM:	22,7	82,7	41 350 str. 144 625 keř.

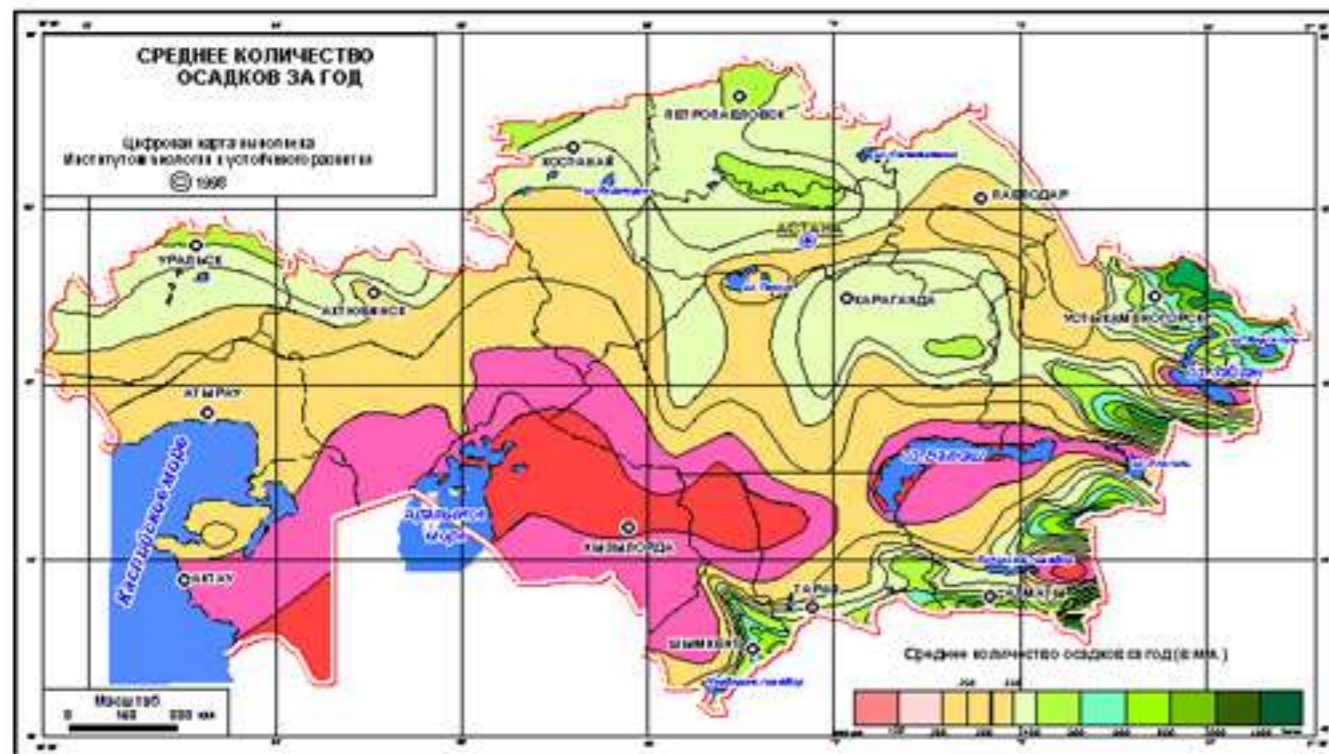
4.3 KLIMATICKÉ PODMÍNKY

“Velký vliv na krajinné projektování v Kazachstánu mají přírodní podmínky, jako jsou například síla a směr převládajících větrných proudů, teplotní režim, trvání zimního období atd. Například v Astaně, kde převládá silný vítr, je nezbytné využití větruodolných druhů rostlin a větrolamu, geoplastiky, oplocení, aplikování aerodynamiky při projektování budov. Teploty a trvání sněhové pokrývky mají přímý vliv na architektonické a krajinné uspořádání 20 veřejných objektů. Pro Kazachstán, s výjimkou jihu země, je typické extrémní kontinentální klima. Průměrná teplota v lednu je -4 °C a v červenci 19 °C až 26 °C. V zimě teploty klesají do -45 °C, zatímco v létě přesahují 30 °C”. (V. Lapina, 2018)

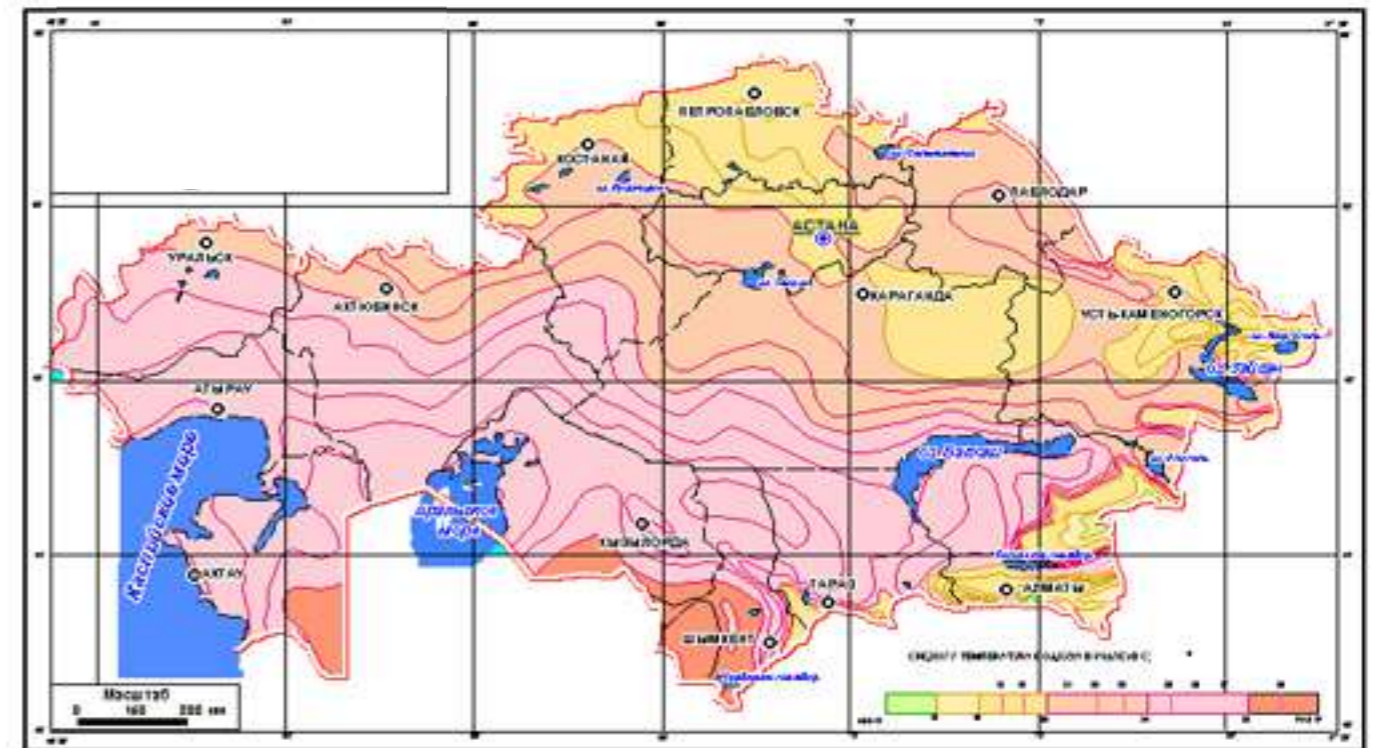
“V Kazachstánu všechna roční období mají výrazné rysy – mrazivá zima, kvetoucí jaro, horké léto a rudý podzim. Studená zima přichází v listopadu a trvá až do dubna. Jaro je krátké a proměnlivé. Trvá od poloviny dubna do konce května. Jarní počasí se vyznačuje nestabilitou: jasný a teplý den může být prudce vystřídán náhlým ochlazením. Suché a horké léto začíná na konci května a trvá do poloviny září. Teploty mohou přesahovat 35 °C – 40 °C. Podzim mívá stabilní počasí, vyskytují se noční mrazíky.) Trvá od konce září až do počátku listopadu”. (V. Lapina, 2018)

obr. č 70- Průměrná roční teplota vzduchu (leden)

obr. č 71- Průměrný roční úhrn srážek

obr. č 72- Průměrná roční teplota vzduchu (červenec)

NÁVRHOVÁ ČÁST

0.5

НУР-СУЛТАН Nur-Sultan

LEGENDA:
VYBAVENÍ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

- PARKOVÁ PLOCHA
- KOMUNIKACÍ PRO CYKLISTY
- FOTBALOVÉ HŘIŠTĚ
- OBCHOD
- RESTAURACE
- ŘEKA IŠIM
- VSTUP DO PARKU

obr. č.73 - Anglická čtvrť

obr. č.74 - Barcelonská čtvrť

obr. č.75 - Francouzská čtvrť

obr. č.76 - Italská čtvrť

obr. č.77 - Rakouská čtvrť

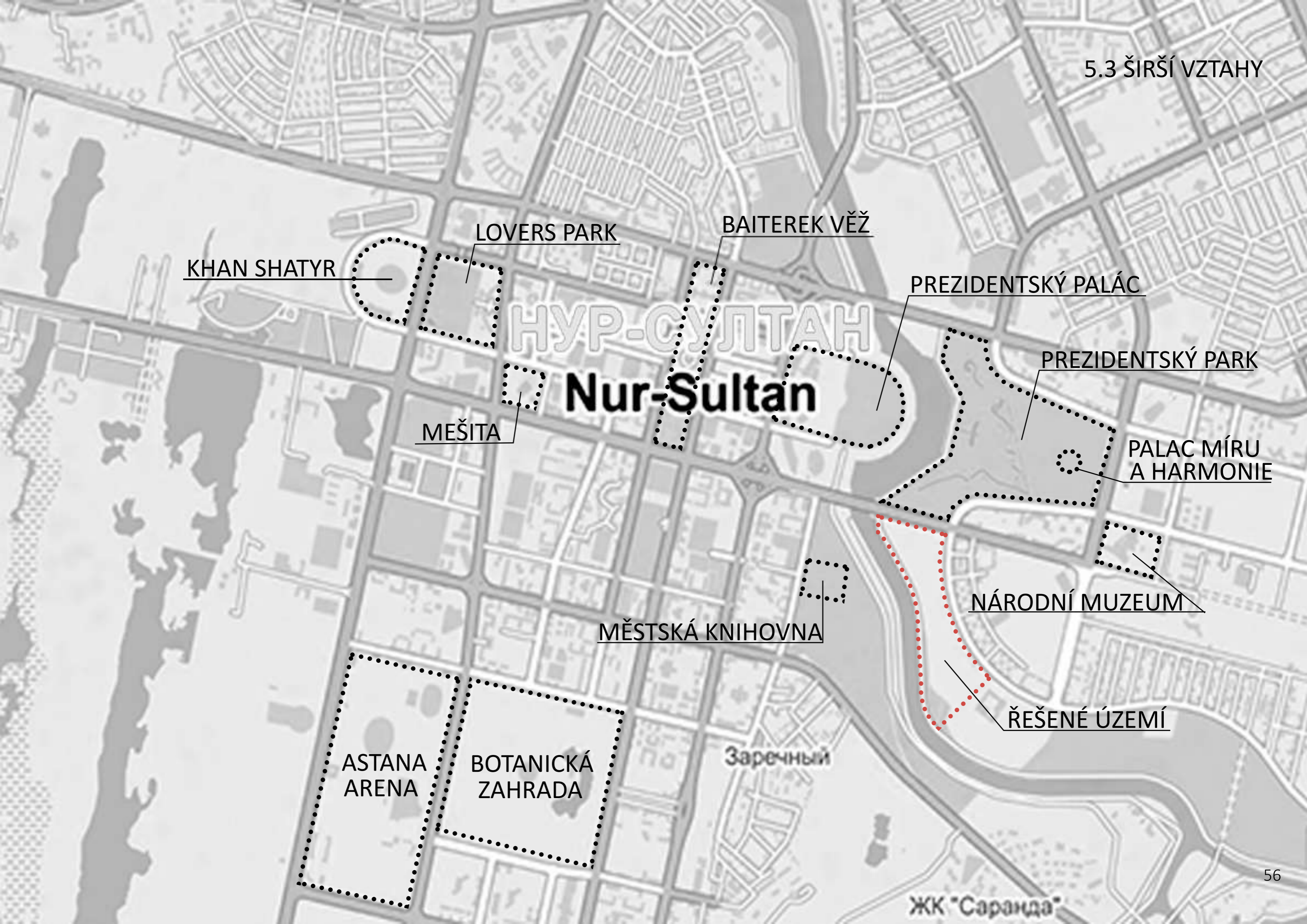

obr. č.78 - Jeden z hlavních vstupů

5.2 KOORDINAČNÍ MAPA

- ŠKOLA
- MUZEUM
- NEMOCNICE
- BANKA
- ZASTÁVKA
- STAVBA
- ANGLICKÁ ČTVRT'
- BARCELONSKÁ ČTVRT'
- FRANCOUZSKÁ ČTVRT'
- ITALSKÁ ČTVRT'
- RAKOUSKÁ ČTVRT'

KHAN SHATYR

LOVERS PARK

BAITEREK VĚŽ

PREZIDENTSKÝ PALÁC

НУР-СУЛТАН

Nur-Sultan

PREZIDENTSKÝ PARK

MEŠITA

PALAC MÍRU
A HARMONIE

MĚSTSKÁ KNIHOVNA

NÁRODNÍ MUZEUM

ASTANA
ARENA

BOTANICKÁ
ZAHRAĐA

Заречный

ŘEŠENÉ ÚZEMÍ

ЖК "Саранда"

RELAXAČNÍ ZÓNA

JABLOŇOVÁ ALEJ

AKTIVNÍ ZÓNA

Syghanaq St

Shamshi Qaldayaqov St

Grand Astana Elit
Гранд Астана Элит

Zhk Ital'yanskiy Kvartal

ЖК London (Лондон)

ЖК Англия

ЖК Barcelona

Haileybury
Astana School

Library of the First
President of...
Қазақстан Республикасы
Тұңғыш Президенті...

Central Fountain

Isim

Isim

Google

5.5 MAPA CEST A OSVĚTLENÍ

Syghanaq St

Shamshi Qaldayaqov St

Grand Astana Elit
Гранд Астана Элит

5.6 PŮDORYS

Zhk Ital'yanskiy Kvartal

KEGO

ЖК London (Лондон)

ЖК Англия

ЖК Barcelona

Haileybury
Astana School

LESNÍ PROSTOR

ALTÁN

STEZKA PRO CYKLISTY

OBVODOVÁ CESTA

SKRYTÁ CESTA

HLAVNÍ CESTA

JABLOŇOVÁ ALEJ

SUCHÁ FONTÁNA

КВĚТНАТÁ LOUKA

LAVIČKA

КОПЕС ZMĚŇ

TRIBUNA

FOTBALOVÉ HŘIŠTĚ

DĚTSKÉ HŘIŠTĚ

Isim

Isim

Google

Library of the First
President of...
Қазақстан Республикасы
Тұңғыш Президенті...

Сен

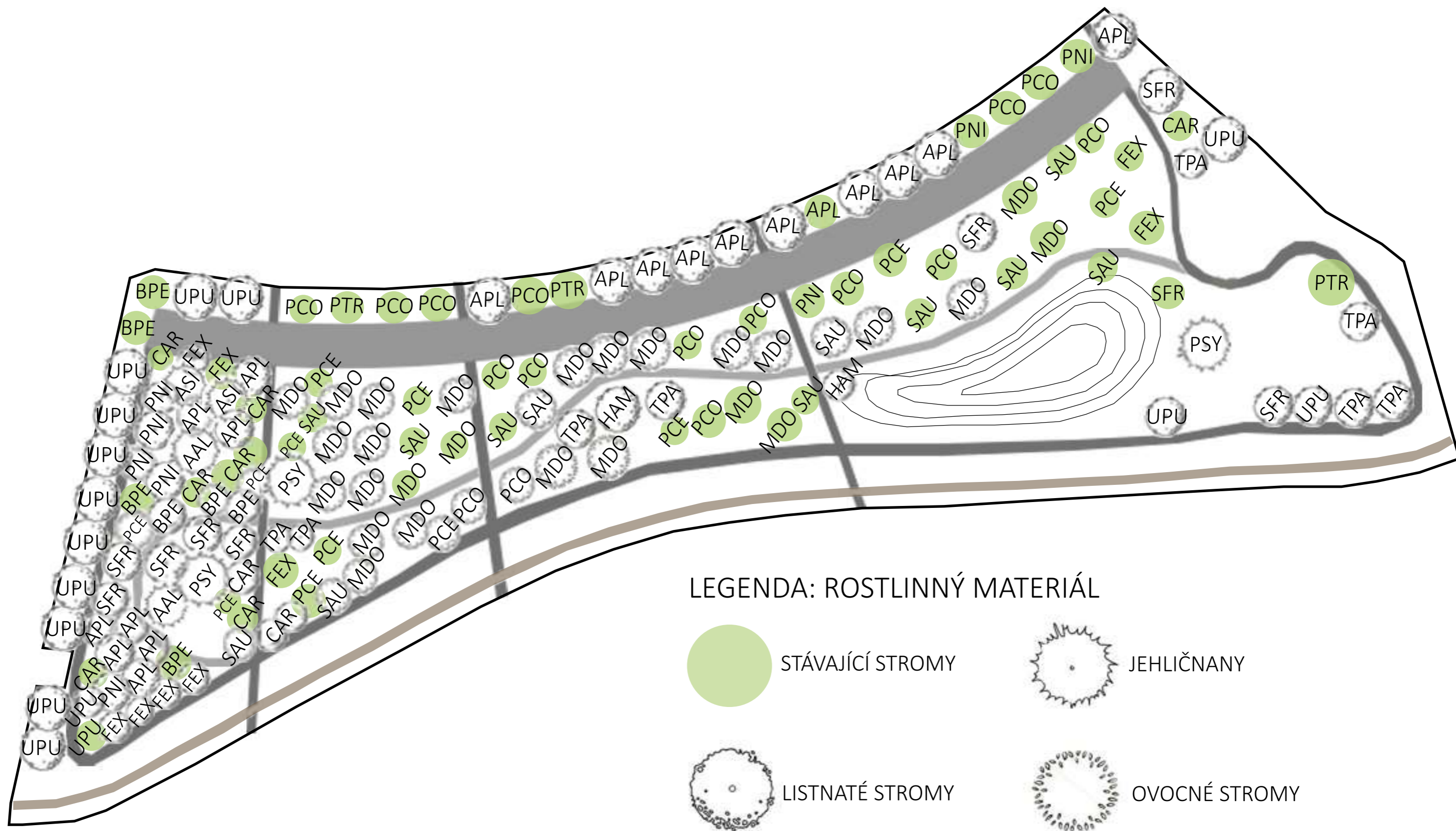
5.7 KÁCENÍ DŘEVIN

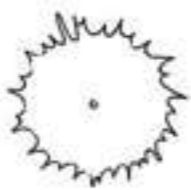

LEGENDA:

- STÁVAJÍCÍ STROMY
- LISTNATÉ STROMY
- OVOCNÉ STROMY
- JEHLIČNATÉ STROMY
- STROMY KE KÁCENÍ

5.8 OSAZOVACÍ PLÁN DŘEVINY

LEGENDA: ROSTLINNÝ MATERIÁL

- STÁVAJÍCÍ STROMY
- JEHLIČNANY
- LISTNATÉ STROMY
- OVOCNÉ STROMY

5.9 LEGENDA: ROSTLINNÝ MATERIÁL

obr.č 79

obr.č 80

obr.č 81

obr.č 82

obr.č 83

obr.č 84

obr.č 85

obr.č 86

obr.č 87

obr.č 88

obr.č 89

obr.č 90

obr.č 91

obr.č 92

obr.č 93

obr.č 94

obr.č 95

LEGENDA: ROSTLINNÝ MATERIÁL		
KOD	LISTNATÉ DŘEVINY	
APL	<i>Acer platanoides</i>	15
BPE	<i>Betula pendula</i>	7
CAR	<i>Caragana arborescens</i>	10
FEX	<i>Fraxinus excelsior</i>	6
HAM	<i>Haloxylon ammodendron</i>	3
PNI	<i>Populus nigra</i>	7
PTR	<i>Populus tremula</i>	3
SFR	<i>Salix fragilis</i>	6
TPA	<i>Tamarix parviflora</i>	8
UPU	<i>Ulmus pumila</i>	15
KOD	JEHLIČNANY	
AAL	<i>Abies alba</i>	1
ASI	<i>Abies sibirica</i>	2
PSY	<i>Pinus sylvestris</i>	3
KOD	OVOCNÉ DŘEVINY	
MDO	<i>Malus domestica</i>	26
PCE	<i>Prunus cerasus</i>	11
PCO	<i>Prunus communis</i>	16
SAU	<i>Sorbus aucuparia</i>	12

5.10 OSAZOVACÍ PLÁN ZÁHON Č.1- 40 m²

LEGENDA: SORTIMENT ROSTLIN			kus
1	Bp	<i>Bellis perennis</i> - sedmikráska chudobka	32
2	Cp	<i>Campanula patula</i> - zvonek rozkladitý	23
3	Cs	<i>Centaurea scabiosa</i> - chrpa čekánek	24
4	Cb	<i>Crepis biennis</i> - škarďa dvouletá	58
5	Ds	<i>Dianthus superbis</i> - hvozdík pyšný	34
6	Ka	<i>Knautia arvensis</i> - chrastavec rolní	43
7	Lc	<i>Lotus corniculatus</i> - štírovník růžkatý	37
8	Pr	<i>Papaver rhocas</i> - mák vlčí	69
9	Tp	<i>Thymus pulegioides</i> - mateřídouška vejčitá	31

obr. č 96

obr. č 97

obr. č 98

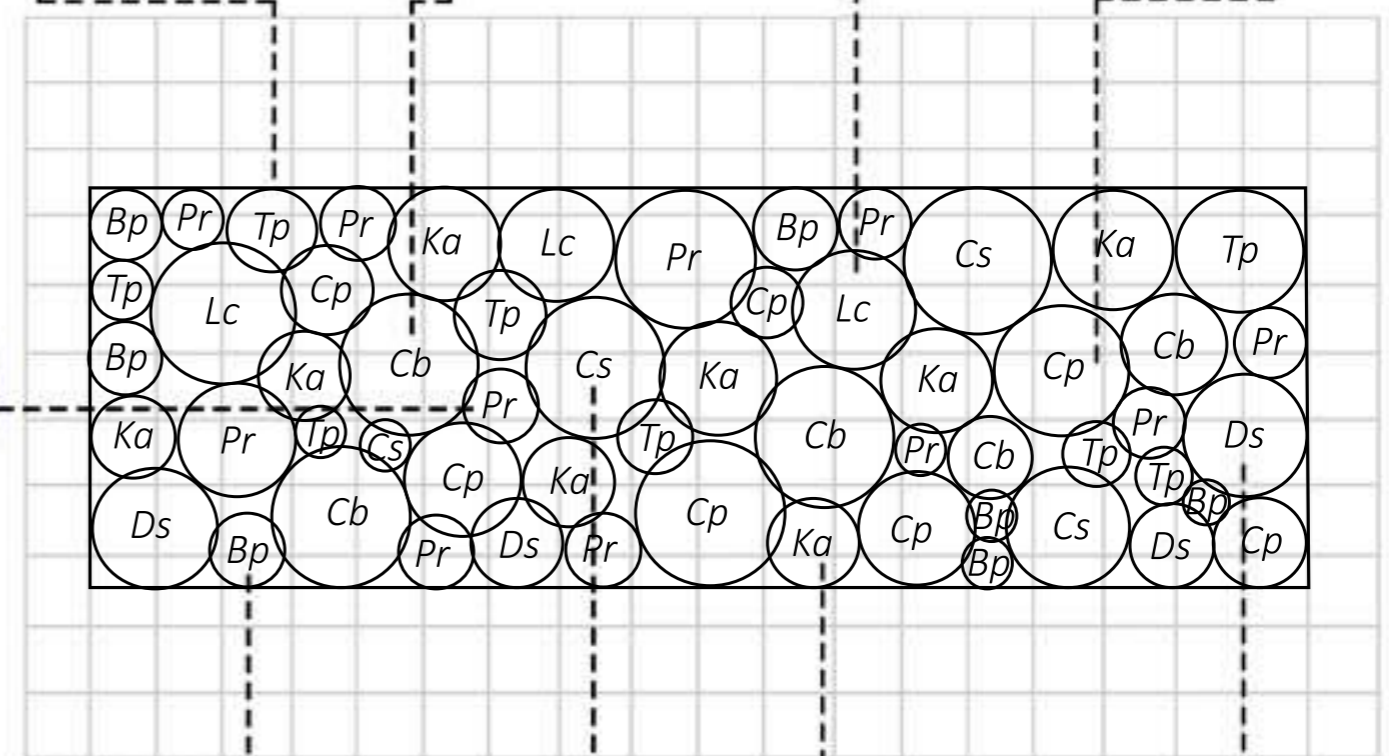

obr. č 99

LEGENDA: TABULKA KVĚTENÍ												
Bp												
Cp												
Cs												
Cb												
Ds												
Ka												
Lc												
Pr												
Tp												

obr. č 100

obr. č 101

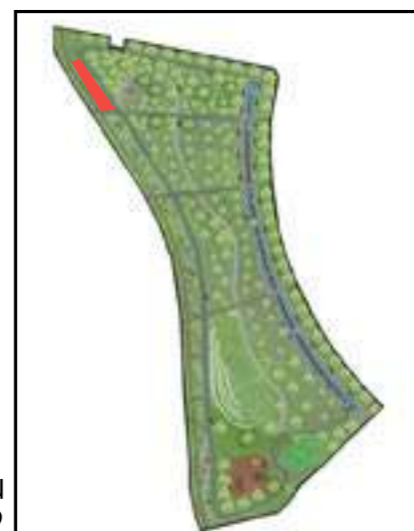
obr. č 102

obr. č 103

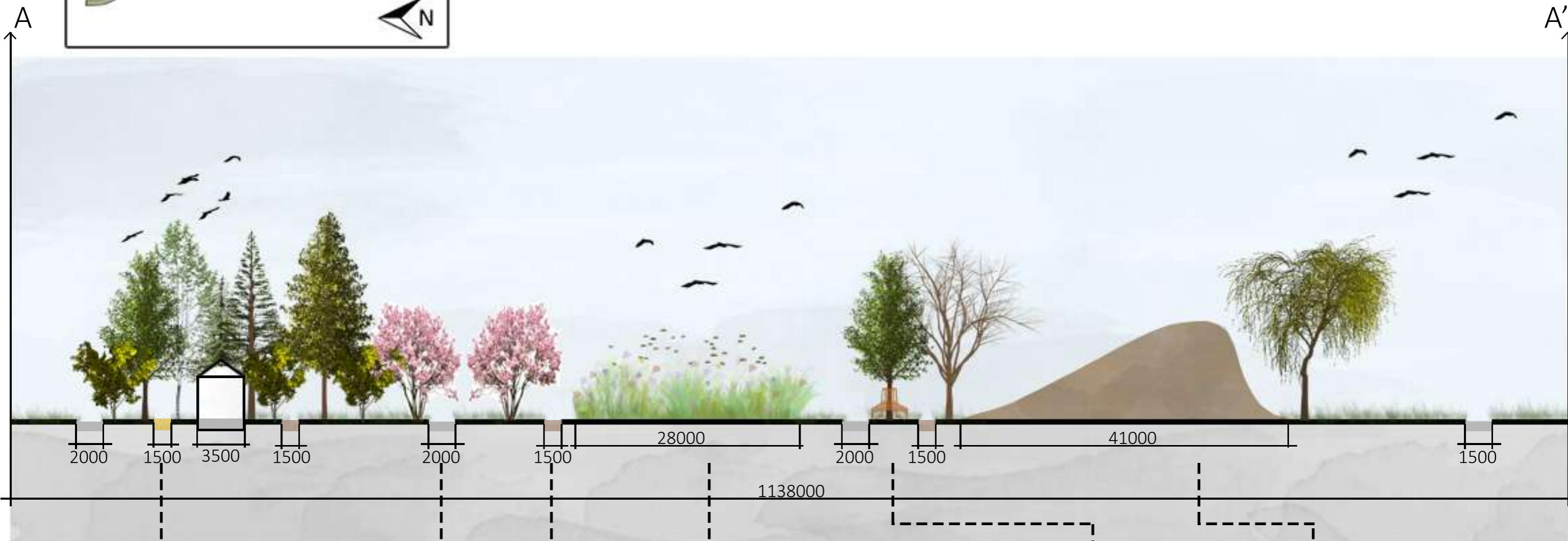
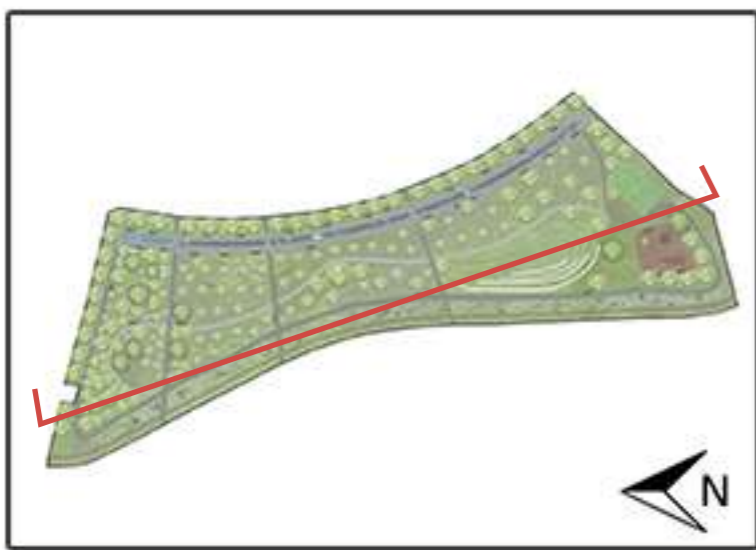

obr. č 104

Celková rozloha záhonu
č.1 je 1349 m²

5.11 ŘEZPOHLED A-A'

obr.č. 105

obr.č. 106

obr.č. 107

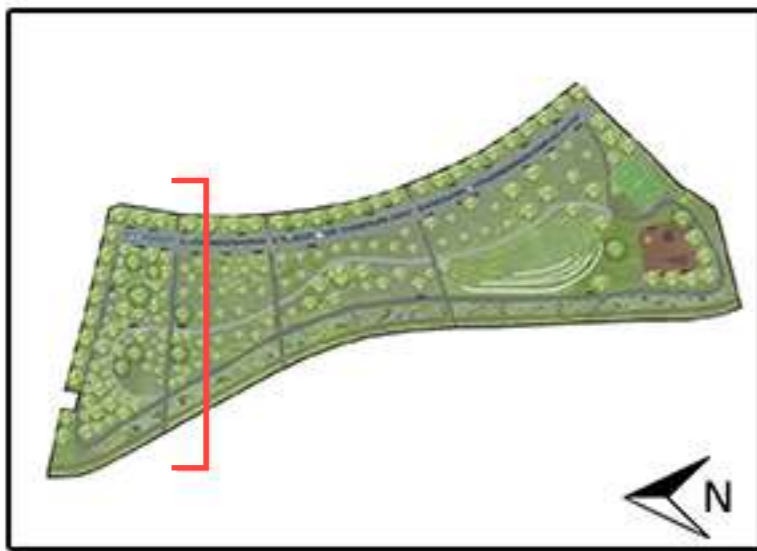
obr.č. 108

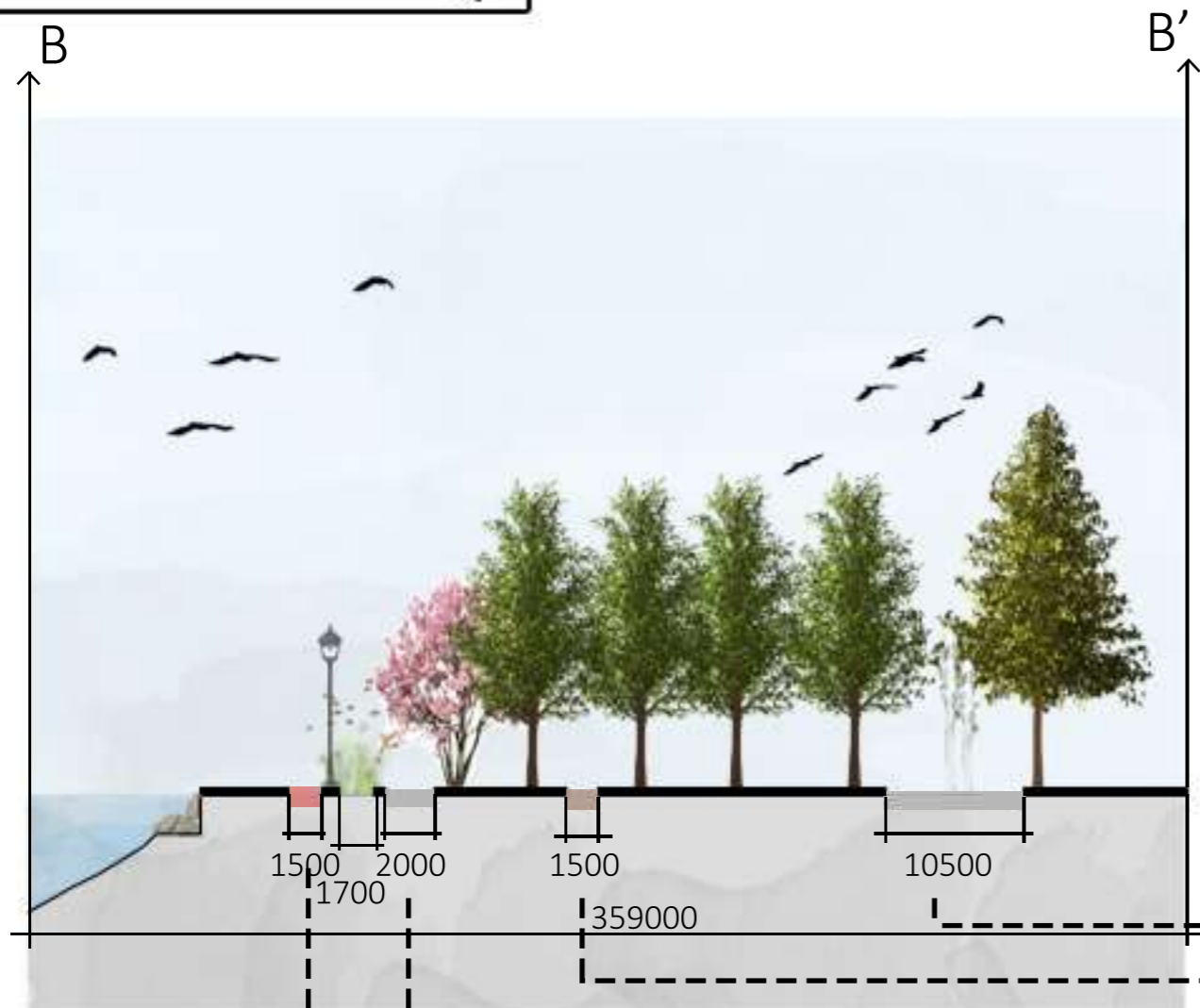
obr.č. 109

obr.č. 110

5.12 ŘEZOPOHLED B-B'

Název cesty: Skrytá a Obvodová

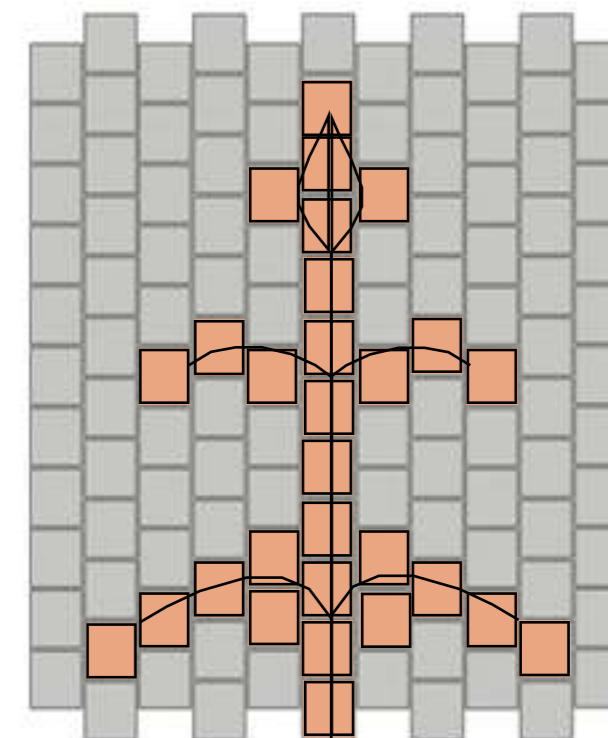
Povrch: Dlažba

Ornament: rostlinný

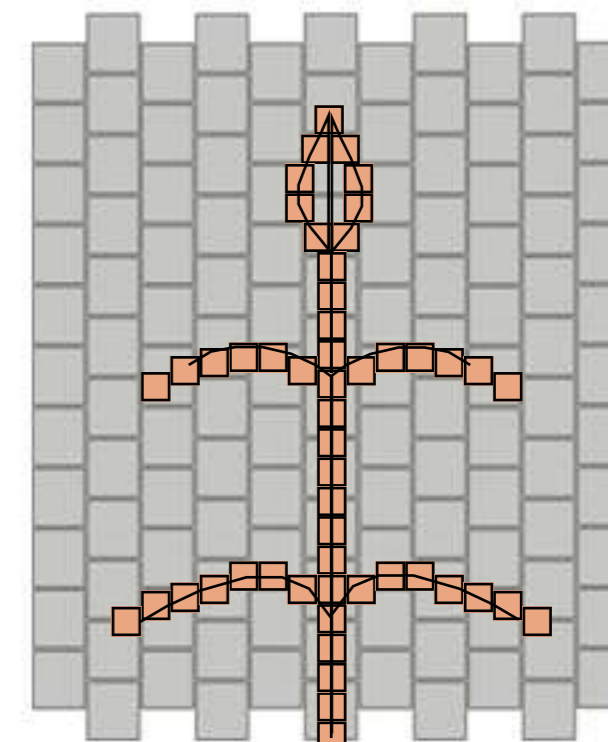

obr.č 114

zámková dlažba var.1

zámková dlažba var.1

obr.č 111

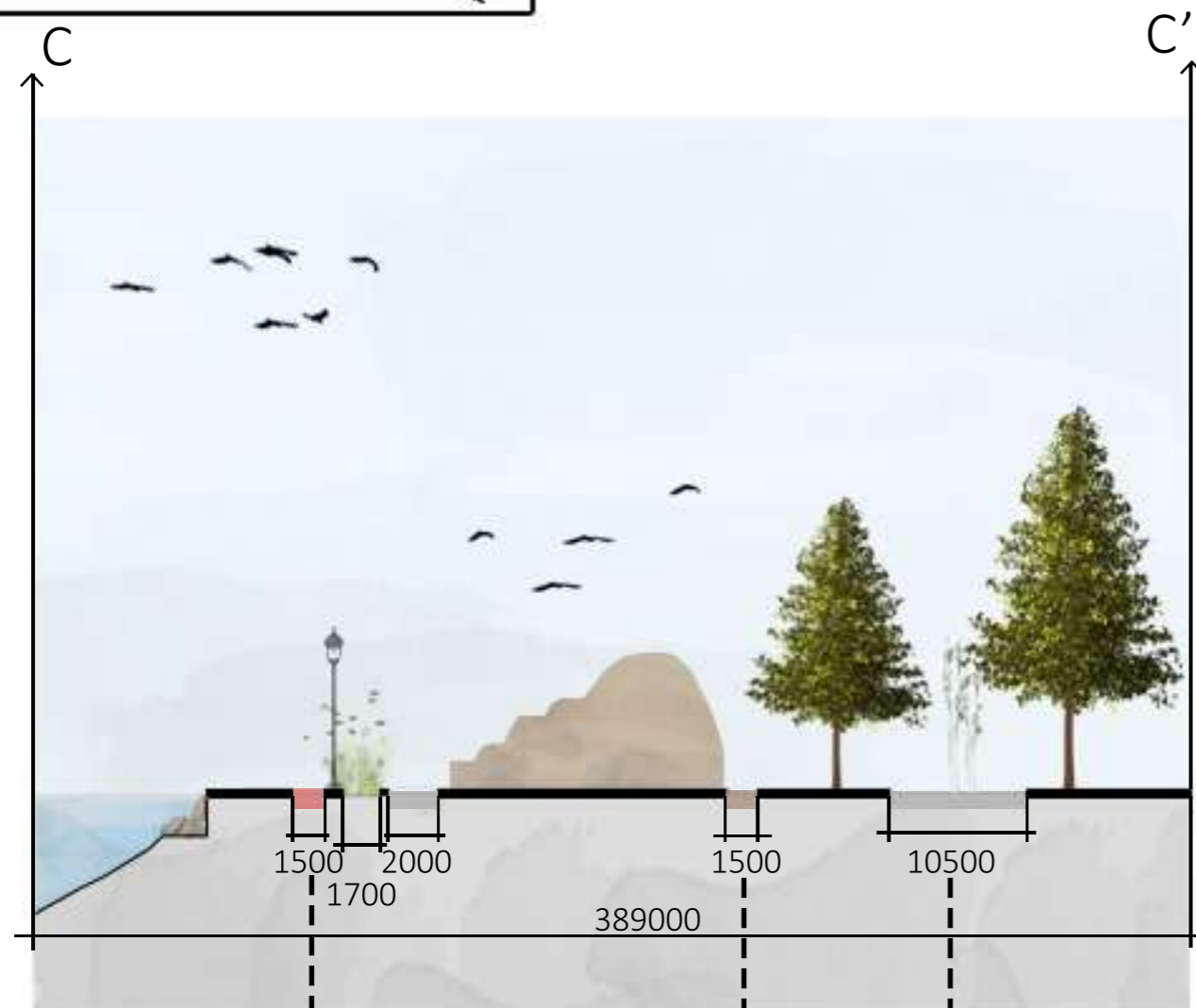
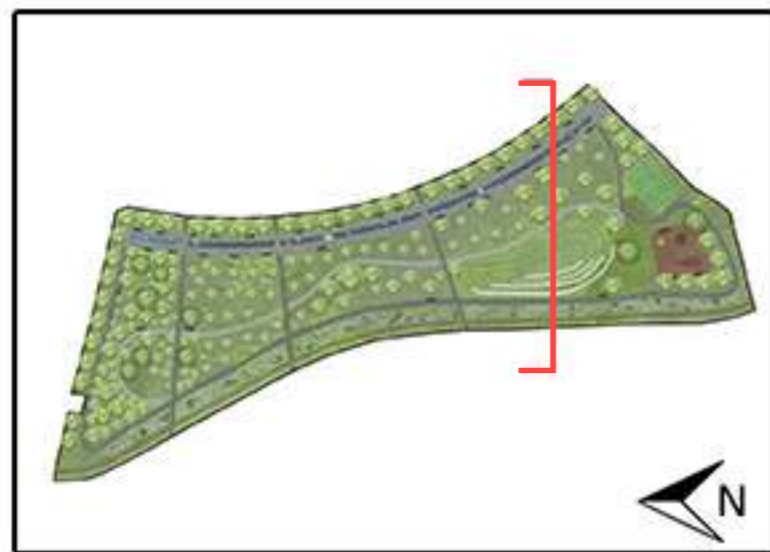

obr.č 112

obr.č 113

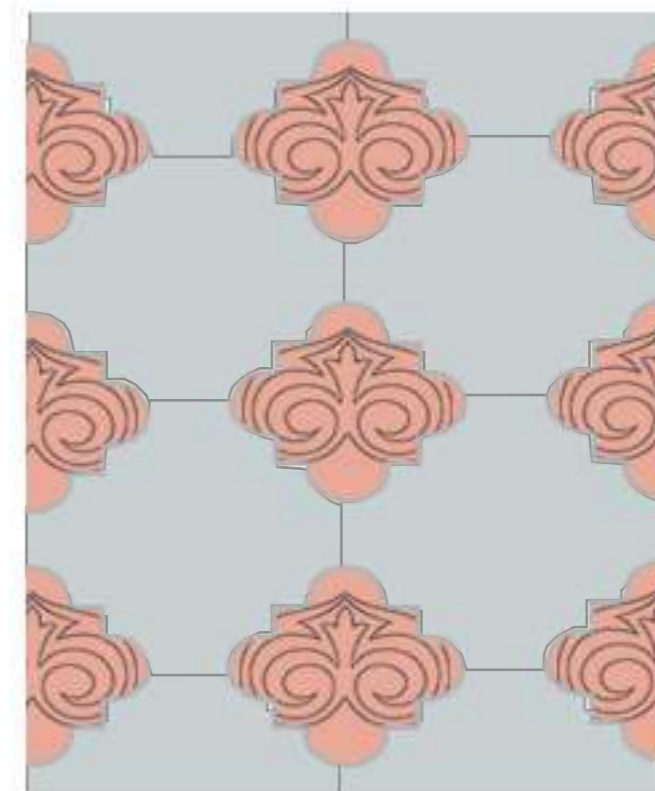
5.13 ŘEZPOHLED C-C'

Název cesty: Hlavní

Povrch: Betonová dlažba

Ornament: kazašský (roh- мүйіз)

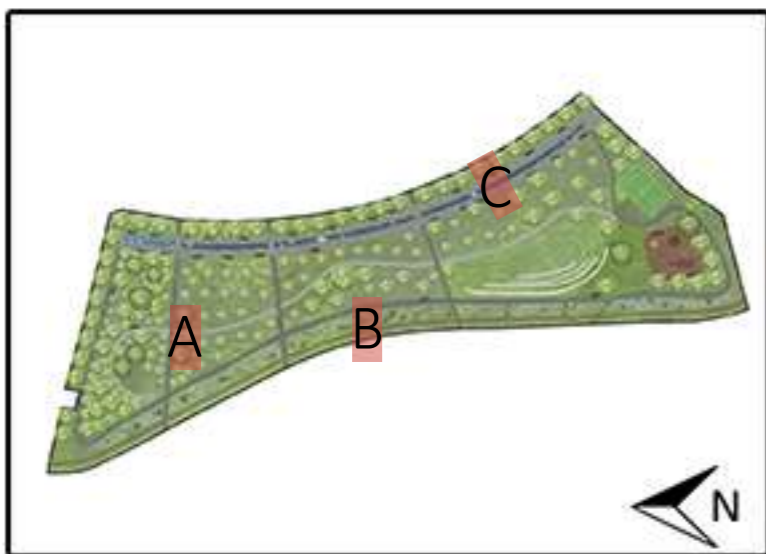
obr.č 115

obr.č 116

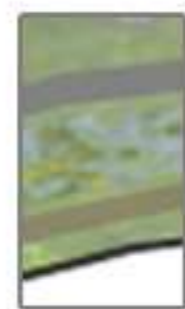
obr.č 117

5.14 AXONOMETRICKÉ POHLEDY
A,B,C

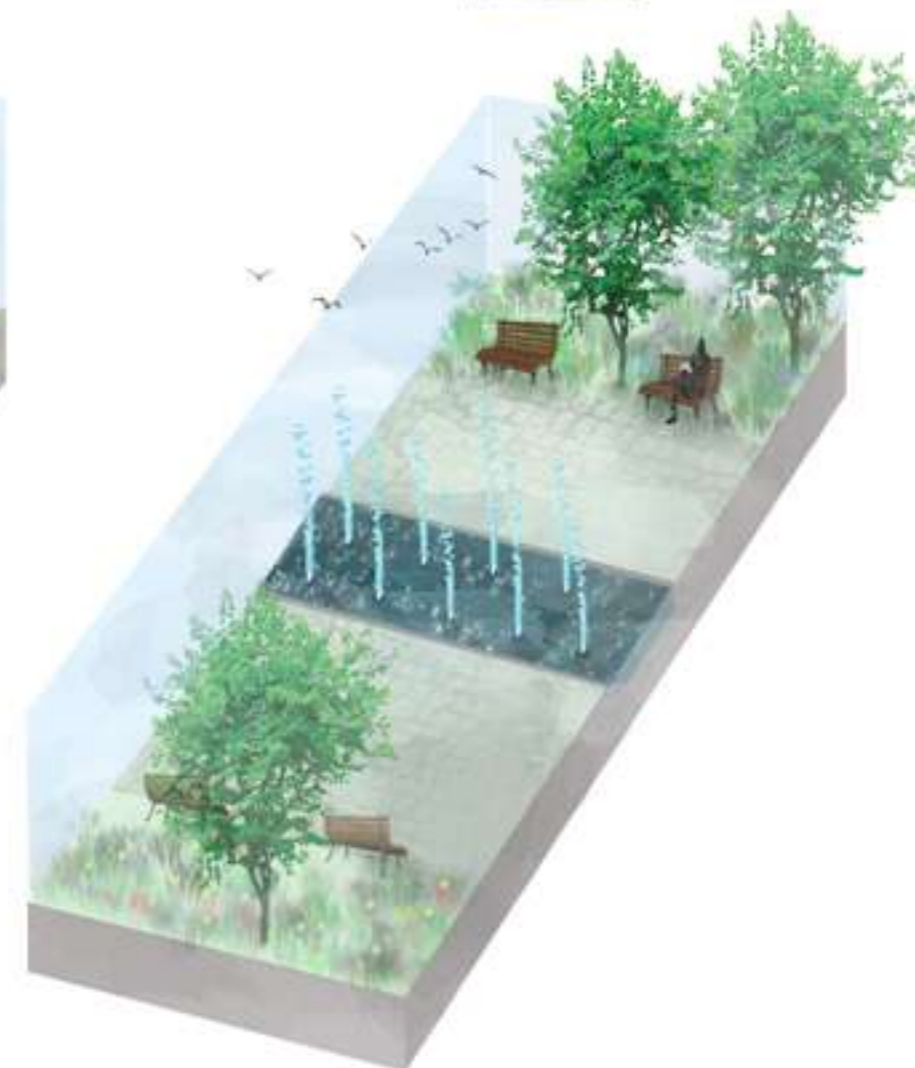
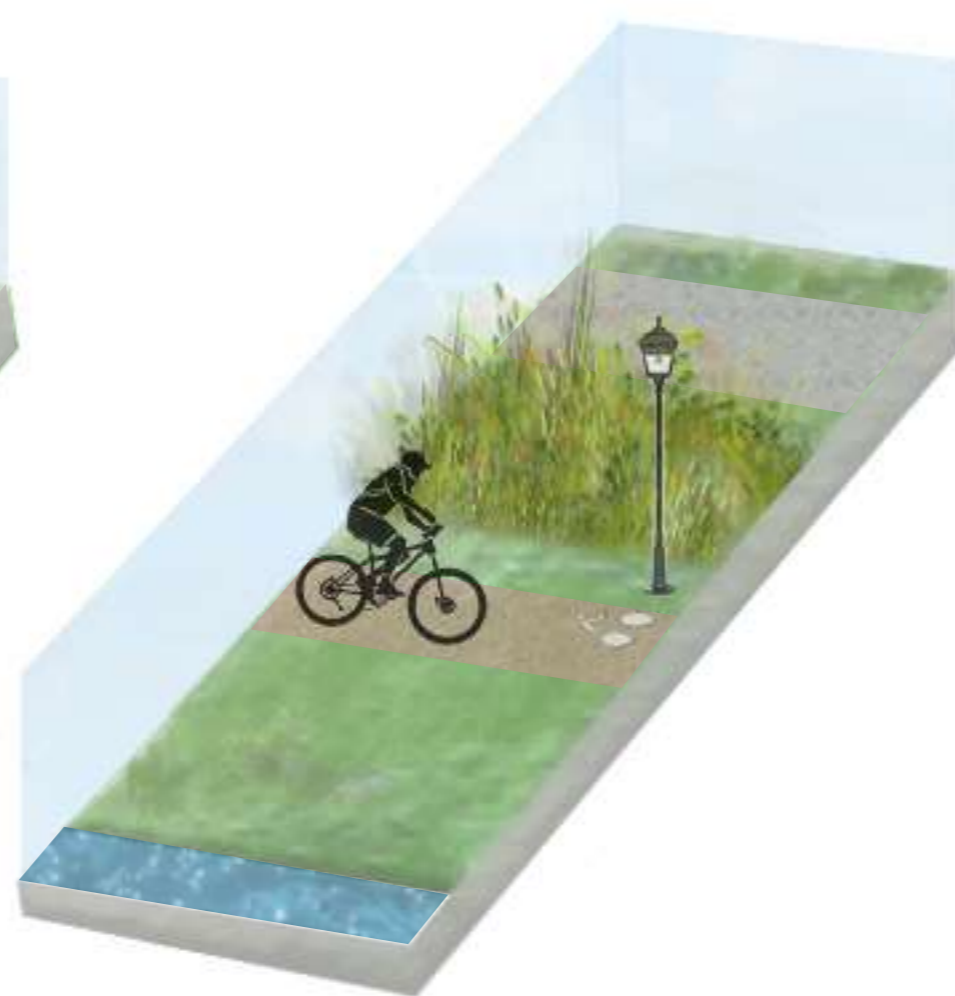
A

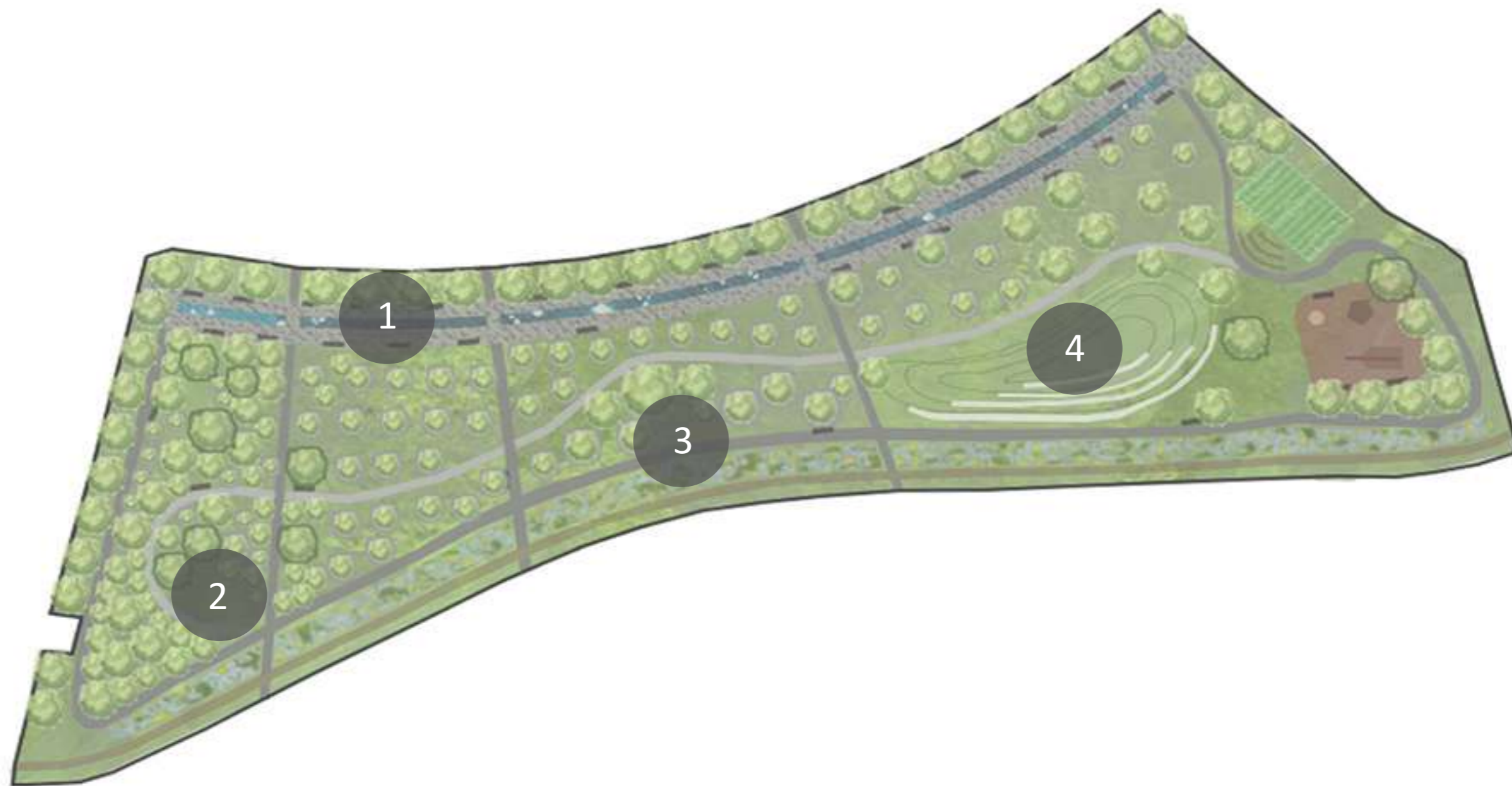
B

C

5.15 ORIENTAČNÍ MAPA

5.20 FOTODOKUMENTACE

obr. č 118 - *Pohled na park (jižní část)*

obr. č 119 - *Lavička*

obr. č 120 - *Výhled u vstupu*

obr. č 121 - *Výhled do města*

obr. č 122 - *Pohled na park (severní část)*

0.6 DISKUZE

Rekonstrukce městského parku v Nur-Sultanu umožní obyvatelům města ponořit se do atmosféry moderního evropského parku. Svým charakterem unikátní park nebude jen příkladem obyčejného evropského městského parku, ale zahájí nový trend v zahradním umění Kazachstánu. Díky celému komplexu domů vybudovaných v evropském stylu tento park harmonicky pokračuje a doplňuje Evropskou čtvrť. Hlavním cílem projektu je ukázat obyvatelům Kazachstánu kulturu a zvyky obyčejného evropského návštěvníka.

Jedním z hlavních rysů parku jsou stromy. V evropské kultuře měly stromy vždy velkou symboliku, například posvátné háje. Na rozdíl od klasického kazašského parku jsem chtěla využít co nejvíce stromů, především kvůli klimatu Nur-Sultana. V letních měsících zde není vůbec žádný stín, a proto zde není místo, kde si můžete užít letní den. Na základě toho jsou v parku navrženy dvě zóny. První zónou je zóna lesa, přes kterou vede skrytá stezka a kde stojí altán s nádherným výhledem na řeku Išim. To návštěvníkům umožní odpočinout si od letních veder. Lesní zóna funguje také jako „zelená stěna“ oddělující velký most od parku (chrání před hlukem, prachem a větrem). Druhou zónou je jabloňový park se stromy zachovávajícími liniové výsadby. V Kazachstánu je jabloň symbolem mateřství a jejím plodem je dítě. Například město Almata v překladu z kazaštiny znamená dědeček jablek.

Park se skládá ze čtyř hlavních cest: hlavní, doplňující, obvodové a skryté. Každá cesta bude zdobena kazašskými ornamenty v závislosti na druhu cesty. Hlavní cesta je vizitkou parku, uprostřed kterého se nachází dlouhá suchá fontána. Je to přirozený zdroj svěžesti a chladu, kde se lidé snaží hledat klid a tiché prostředí. V letních horkých dnech dochází k velkému nárůstu lidí právě u fontán, a to jak v evropských parcích, tak i v kazašských. Po celém obvodu fontány bude cesta ozdobena hlavním kazašským ornamentem. Lineární kompozice fontány je doprovázena tečkovanými řadami malých obdélníků – laviček a květinových záhonů, které mají stejně nebo ve skupinách vysazené stromy. Doplňující cesta byla vytvořena na základě tří os, které pocházejí z obytných domů a jsou jejich přímým pokračováním. V parku proto budou tři hlavní vstupy. Každá cesta vede návštěvníka přímo k cyklostezce, což umožňuje stejně rychle se dostat k vodě. Každá cestička bude mít svůj vlastní ornament. Skrytá a obvodová cesta jsou určeny pro klidné a dlouhé procházky a každý člověk díky nim může projít celý park. Na těchto cestách budou hlavní ornamenty – rostlinné.

Na základě inspirace dílem slavného architekta Charlese Jenckse se v jižní části parku objevuje „Kopec změn“. Vzhledem k plošnému charakteru krajiny v dané lokalitě bude takový kopec přitahovat a zajímat návštěvníky parku. „Kopec změn“ se skládá ze čtyř úrovní, na které se dá sednout nebo lehnout a ze kterých se otevírá výhled do celého parku. Vzhledem k růstu demografie dané lokality a dostupnosti školy je park určen i pro děti. Je zaplněn herními a výzkumnými zónami, které nabízejí aktivní a klidnou akci. Jsou navrženy: dětské hřiště, které zahrnuje „cestu průzkumníka“, fotbalové hřiště a pitná fontána.

„Cesta průzkumníka“ obsahuje několik druhů kazašských a evropských ornamentů, takže každý mladý průzkumník může vidět rozdíl mezi těmito dvěma velkými kulturami.

Charakteristickým znakem klasického moderního evropského parku je obrovský sortiment rostlin. Na základě toho budou podél cyklostezky vysazeny květinové louky s různou výškou a škálou barevností. To umožní měšťanům vidět všechny barvy volně rostoucích květin, které budou „mimo“ klasický květinový záhon Nur-Sultana.

Ideologií parku je vytvoření jednotného ekosystému, kde budou v soudržnosti žít rostliny, zvířata i člověk. Péče o životní prostředí, zdravý životní styl, návrat do přírody – to je hlavní rys evropského městského parku.

Další doporučené objekty:

- Občerstvovací bod – i když v Kazachstánu máme zakázáno pít alkoholických nápojů venku, nebude problémem vybudovat tam malou kavárnu nebo restauraci, ve které se budou prodávat například osvěžující nápoje a drobné občerstvení.
- Trhy – sezonní trhy mohou přinést živou atmosféru všech svátků nebo fungovat jako farmářské. To zvýší nejenom množství návštěvníků parku a jejich oblibu eko produktů, ale také ekonomickou úroveň města.
- Budování čtvrtého vstupu ze školy do parku. Umožní žákům snadno a rychle se dostat do dětské zóny, strávit tam čas a například čekat na rodiče.

0.7 ZÁVĚR

Současný stav parku, který se nachází v Evropské čtvrti v Nur-Sultanu, neplní funkci městského parku. Není ani příkladem klasického kazašského parku, ve kterém se chaoticky míchají cesty se stromy, jež neplní svou funkci. Celkově na základě výkresu vyvstává pocit, že park je realizován jen z poloviny. Má velký potenciál například díky blízkosti řeky, různým druhům stromů, velkému množství obytných domů a umístění školy hned v blízkosti parku. Navrhla jsem vytvořit takový park, který nevypadá jako obyčejný kazašský městský park.

Jako součást Evropské čtvrti park harmonicky pokračuje v myšlenkách ukázky evropské kultury. Na základě literární rešerše a identifikace charakteristických znaků evropského parku bylo dosaženo lepšího vzhledu parku, který může být kvalitně a esteticky využit a plnit funkci zahradní architektury.

Velkou výhodou je to, že můj projekt je částí Zeleného kruhu, na základě něž stát vybral speciální místa určená pro zazelení města a zvýšení životní úrovně občanů.

Na základě příkladů evropských parků, které měly charakteristické rysy, tento park splňuje podmínky a nese tyto charakteristické vlastnosti. Tento park je průvodcem mezi evropskou a asijskou kulturou, druhem transformace evropské kultury na území Kazachstánu s respektováním místních kulturních, historických, sociálních a stanovištních podmínek.

Celý park se skládá z různých kazašských a evropských ornamentů. Koncept parku předpokládá zvýšení duchovní a sportovní životní úrovně občanů. Otevírá nové pohledy na město a řeku z různých částí parku. Dále zavádí zcela nové trendy, jako jsou: velké záhony s volně kvetoucími rostlinami, stavba kopce, využití parku nejen jako relaxační a aktivní zóny, ale i jako pasivní zkoumání kultur Evropy a Asie.

0.8 SEZNAM LITERATURY

- ANDREEVA L., 2007. Isskustvo feng-shui. Zapisi Gornogo instituta vol. 173, pp 211-213. Petrohrad. ISSN 2541-9404
- BARMANKULOVA B., 2005. Kazakstan, Fotoshezhire. RUAN, Almaty. ISBN 9965-9804-4
- BARTON D., 2019. The bonsai book. Ebury Press, China. ISBN 978-1-63158-379-7
- BLAŽIČEK O. B., KROPÁČEK J., 2013. Slovník pojmů z dějin umění. AURORA, Praha. ISBN 978-80-7299-104-4
- BOBROV R.F., 2011. Alpijskie cvety Kazakstana. Effekt, Almaty. ISBN 978-601-221-028-6
- BROWN S., 2002. Základy feng-šuej. Frýdek-Místek: Alpress, Česka republika. ISBN 80-7218- 685-x
- BROWN S., 2007. Principles of-- Feng Shui. HarperCollins Publishers Ltd, New-York. ISBN 978-0007273096
- BUCH V., 2004. Bonsaje: Nejkrásnější styly venkovních a pokojových bonsajů. Dotisk 1.vydání. Praha: Rebo Productions CZ. ISBN 80-7234-232-0
- BUDILOVA I., GOLOSOVA E., RYNDIN D., NIKDAIYEVA A., 2019. Japonskaiy etnobotanika kak kluch k razrabotke assortimenta japonskich sadov. Ekosistemy. №16 (46). Krymsky federalnyi universitet, Krym. ISSN 2414-4738
- BUTTRY I., 2017. Zahradní a sadovnická kompozice. 3. přednáška. kod předmětu: AZA52E
- DAVYDOVA O., 2014. Landshaftnoe proektirovanie kak sinteticheskiiy vid iskusstva. №5. Vestnik UYrGGPU, Ural. ISSN 2618-9682
- DJEMELOVÁ, L. 2000. Feng-šhui. Průvodce po cestě k harmonickému životu. Praha: LOPAN, ISBN 80-7181-693-0.
- DYACHENKO M., 2018. Vikoristannia u fitodizain i interier zapovidnic dendrosozoezotiv. №1. Naukovii vistnik NLTU Ykrainy. Liuv. ISSN 2519-2477
- DYMES P., 2011. Češi v bývalém Sovětském svazu se zaměřením na repatriovanou komunitu z Kazachstánu. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Vedoucí práce PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.
- ENGLEBERT E., 1995. Feng Shui for Hawai'i. Watermark Publishing, LLC. ISBN 9780979676994
- ELLWOOD R., 2007. Japanecse Religion. Ethics Online Books, Ltd. ISBN 0-9747055-8-6
- GOLLOVÁ M., 2012. Zahradní umění a tvorba krajiny v kulturně historické perspektivě. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra teorie kultury (Kulturologie), Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Czuma, CSc
- GOROKHOV A., 1988. Park, kak dobitsia luchshego. Akmolá, Durys, seria 897-69
- HENDRYCH H., KUPKA J., STOJAN D., KLINGOROVÁ I., KUBÁTOVÁ Š., ALTUKHOVA A., 2018. Struktury urbanozované zeleně. Praha. ISBN 978-80-01-06517-4
- KAPEKOVA G., 2015. Put ornamenta. Asyl soz, Astana. ISBN 978-601-80392-5-6
- KOGALIMOVA M., 2019. Japonskiy sad. № 2 (73). Vestnik kulturologii. Rosiiskaia akademii nauk. ISSN 2658-3291
- KOLYADA E., 2011. Vlianie kulturno-istoricheskogo konteksta na formirovanie chudoshestvennogo obraza evropeiskogo parka. № 5. Vestnik UYrGGPU, Ural. ISSN 2618-9682
- KOVTUN I., Osnovy morfologii ornamenta. № 4-4. Izvestia AlgGU. ISSN 1561-9451
- KRAINIAIA I. 2018. Kompoziční principy čínských zahrad, Feng Shui a harmonie v zahradě. Praha. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Katedra zahradní a krajinné architektury, Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.
- KUBANOV I., 2010. Sad kamnei. Paritet, Moskva. ISBN 978-5-93437-048-1
- KUITERY W., 2014. Gardens in Japan. Seoul National University, South Korea. ISBN 978-94-007-3934-5
- LAPINA V., Srovnání ploch zeleně a jejich řešení v zemích EU a ve střední Asii, na příkladech z České republiky a Kazachstánu. Praha. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Katedra zahradní a krajinné architektury, Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.
- LAZUTINA T., 2015. Simvolizatsia jazuka ornamenta: zoomorfnyy ornament kak simvolika kultury. № 14. Izdatelstvo dom "CHORS", Krasnodar. ISSN 2072-7623
- LEOPOLD, A., 1949. The Land Ethic from A Sand County Almanac, Oxford University Press, New York. 1.ed. Abies. ISBN 80-88699-13-4.
- LOHMANN K.B., 1963. Fundamentals of Landscape Architecture. International Textbook Company. USA. Serial 6417-1.
- LYSIKOV A. B., 2016. Stilnyi sad. Eksmo, Moskva. ISBN: 978-5-699-87993-9
- MISCHENKO M., 2014. Ob ornamente. № 2. Opera musicologica, Petrohrad. ISSN 2075-4078
- MRÁČEK P., 2010. Umění bonsaje krása velké přírodní malé misky- mikro a makro svět. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství, Vedoucí práce: PhDr. Šmíd Jan, PhD.
- MUKANOV M., 1981. Kazachskaia urta. Kitap, Almaty. Seria 281-46
- MURATAEV K., 2019. Znaky i mysli kazachskich ornamentov. [online]. [cit. 2020-06.12]. Dostupné z <<https://caa-network.org/archives/15372>>
- NAZARBAJEV N., 1999. V potoke istorii. Atamura, Almaty. ISBN 5-7667-8458-9
- NAZARBAJEV N., 2003. Strategia nezavisimosti. Atamura, Almaty. ISBN 9965-05-872-5
- NAZARBAJEV N., 2010. Prezident Nazarbaev i nezavisimyi Kazachstan. KISI, Almaty. ISBN 978-601-7242-07-7
- NIKITINA S., KURINA V., 2020. Filosofii kitaiskogo sada v socialnoi praktike. № S6. Koncept. ISSN 2304-120X
- OH S., Lackner M., 2017. Theories and Practices of Divination in East Asia. BRILL, Beijing. ISBN 978-90-04-35678-8

0.8 SEZNAM LITERATURY

ONGANULY A., CHASENOVA M.B., AIDARBEKOVA A.B., 2016. Saki i savromaty kazakhskikh stepey kontakt Kultur. Almaty. ISBN 978-601-7106-26-3

PARAMONOV V., STROKOV A., ABDUGALIEVA Z., 2017. [online]. [cit. 2020. 04. 17]. Dostupné z <<https://library.fes.de/pdf-files/bueros/kasachstan/13414-20170614.pdf>>

PTÁČEK H., 2019. [online]. [cit. 2020. 07. 03]. Dostupné z <<https://pardubice.rozhlas.cz/tyrsovy-sady-v-pardubicich-jsou-parkem-roku-2019-ocneni-maji-i-praha-a-zlin-8100517>>

PORTER L.C., 1920. Western responses to Feng Shui. [online]. [cit. 2020. 05. 27]. Dostupné z <https://m-saag.aag.org/wp-content/uploads/2013/05/8_Mills.pdf>

SADYKOV N., 2012. Geografia sayichat. Kniznik, Almaty. ISBN 978-5-353-06035-2

SANDIFER J., 2011. Learn Feng Shui. CPI Antony Rowe, Eastbourne. ISBN 978-0-9558459-2-5

SHIKANYAN S., 2020. Landshaftnyi dizain. Svoimim rukami - ot proekta do voploshenia. Eksmo, Moskva. ISBN 978-5-04-108031-0

SPEAR W., 2011. Feng Shui made easy. Happer, San Francisco. ISBN 0-06-251023-1

SPIRINA M., 2012. Narodnyi ornament v sovremenom dizaine. № 3 (13). AGAKY, Barnaul. ISSN 2414-9101

SÝKORA J., 2016. Urbanismus a územní plánování. Powerprint, Praha. ISBN 978-80-7568-004-4

TOMLINSON H., 1990. Bonsaje: Velká kniha o pěstování bonsají. 1.vydání. Praha : Cesty, 2003. ISBN 80-7181-020-7

VITRUVIUS, 1936. Desat knig ob architekture. [online]. [cit. 2020. 03. 21]. Dostupné z <http://www.pseudology.org/Architecture/Vitruvii_10_knig_ob_architecture2.pdf>

0.9 SEZNAM OBRÁZKŮ

- číslo 1. <https://www.thecultureconcept.com/william-kent-and-the-english-idyll-the-quest-for-nature>
- číslo 2. https://www.gardenvisit.com/gardens/thames_barrier_park
- číslo 3,4,5 <https://cz.pinterest.com/>
- číslo 6. <https://www.timeout.com/london/outdoor/thames-barrier-park>
- číslo 7. https://www.gardener.ru/gap/garden_guide/page3410.php?cat=277
- číslo 8. <https://www.google.com/maps/>
- číslo 9. https://www.gardener.ru/gap/garden_guide/page3410.php?cat=277
- číslo 10. https://www.gardener.ru/gap/garden_guide/page3410.php?cat=277
- číslo 11. https://www.gardener.ru/gap/garden_guide/page3410.php?cat=277
- číslo 12. <https://www.tripadvisor.cz/>
- číslo 13. <https://www.google.com/maps/>
- číslo 14. <https://www.tripadvisor.cz/>
- číslo 15. <https://www.tripadvisor.cz/>
- číslo 16. <http://debrecen.varosom.hu/blog/turisztika/Debrecen-elmanyparkja-a-Nagyerdo-A-Nagyerdei-park.html>
- číslo 17. <https://www.arrivalguides.com/en/Travelguide/Debrecen/doandsee/nagyerdei-park-90006>
- číslo 18, vlastní archiv 26.09.2018
- číslo 19, vlastní archiv 26.09.2018
- číslo 20 . vlastní archiv 26.09.201822.09.2019
- číslo 21. <https://www.dw.com/ru>
- číslo 22. <https://ru.lovepik.com/image-500850625/the-door-of-chinese-garden-round-door-cave-botanical-garden.html>
- číslo 23. <https://www.ginkgo.ru/inform/landshaft/chinesestyle/>
- číslo 24. https://www.fengshuischool.com/media/GGSFS_Reader_part_3.pdf
- číslo 25 až 32 https://vk.com/doc387804106_532370502
- číslo 33. <https://giulietta-83.livejournal.com/8051.html>
- číslo 34. <https://www.praguehere.com/cs/riegrovy-sady>
- číslo 35. <https://www.prague.eu/cs/prectete-si/letna-ctvrt-historicka-i-hipsterska-13956>
- číslo 36. <https://giulietta-83.livejournal.com/8051.html>
- číslo 37. https://cs.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%A1lovsk%C3%A1_obora
- číslo 38. <https://cz.pinterest.com/pin/34128909653073320/>
- číslo 39 až 45 <http://landezine.com/>
- číslo 46. <http://www.pardubice.eu/>
- číslo 47 až 50 <https://pardubice.rozhlas.cz/tyrsovy-sady-v-pardubicich-jsou-parkem-roku-2019-oceneni-maji-i-praha-a-zlin-8100517>
- číslo 51. <http://landezine.com/>
- číslo 52 až 56 <http://landezine.com/>
- číslo 57. <http://www.regent-decor.ru/lib/glossary/a/acanthus.html>
- číslo 58. <https://educacion2.com/convocatoria-de-premios-nacionales-de-educacion-no-universitaria/>
- číslo 59. http://www.sivatherium.narod.ru/library/Verzilin/03_15.htm
- číslo 60. <http://pereosnastka.ru/articles/obshchie-svedeniya-ob-ornamente>
- číslo 61-62. <https://artkraski.ru/tag/ornament-akademicheskij-risunok-116.html>
- číslo 63. <https://caa-network.org/archives/15372>
- číslo 64. <http://natalya-telezhinskaya.ru/>
- číslo 65- 66 <https://caa-network.org/archives/15372>
- číslo 67. <https://kazakhstanlife.ru/gde-naxoditsya-kazaxstan/>
- číslo 68. <http://uzdk.kz/>
- číslo 69. <http://astana.gov.kz/ru/news/news/15129>
- číslo 70 až 72- <https://infourok.ru/material.html?mid=32310>
- číslo 73. <https://homsters.kz/bazis/anglijskij-kvartal>
- číslo 74. <https://homsters.kz/barcelona-barselona-review-3>
- číslo 75. https://astana.salexy.kz/c/kvartira_v_elitnom_rayone_astany_5233585.html
- číslo 76. <https://tengrinews.kz/buildings/korporatsiya-bazis-a-predstavila-novyy-jk-italyanskiy-246982/>
- číslo 77. <https://astana-gc.kz/inzhenerno-geologicheskije-izyskaniya-zhk-avstrijskij-kvartal/>
- číslo 78. vlastní foto
- číslo 79. https://www.geocaching.com/geocache/GC89PGK_-javor-mlecny-mlec?guid=594e28f4-60ac-4949-9af0-8fc69ef9123c
- číslo 80. <https://floraitaliana.jimdofree.com/piante-perenni-legnose-p/fanerofite-arboree-p-scap/betulla/>
- číslo 81. <https://reinebuckf1.wordpress.com/arbres-melliferes/>
- číslo 82. https://www.researchgate.net/figure/Fraxinus-excelsior-seeds-from-which-FraxiPure-was-obtained_fig1_267630114
- číslo 83. <https://twitter.com/hashtag/%D1%81%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B0%D1%83%D0%BB>
- číslo 84. <https://antropocene.it/es/2019/02/06/populus-nigra/>

0.9 SEZNAM OBRÁZKŮ

- číslo 85. <https://helande.nu/blomessenser/olive-blomessens>
- číslo 86. <https://www.gardenersdream.co.uk/plants-c8/salix-fragilis-60-90cm-2-3ft-bare-root-crack-willow-hedge-tree-hedge-hedging-p692>
- číslo 87. <https://www.havlis.cz/karta.php?kytkaid=2691>
- číslo 88. https://sad-24.ru/tovar_viev.php?id=119126
- číslo 89. <https://thisisreno.com/2015/12/christmas-tree-recycling-in-nevada/>
- číslo 90. <https://www.biolib.cz/cz/image/id332170/>
- číslo 91. <https://jppres.wordpress.com/2017/12/24/pinus-sylvestris-l-and-other-conifers-as-natural-sources-of-ascorbic-acid/>
- číslo 92 až 95. vlastní foto
- číslo 96. <https://www.seedvilleusa.com/listing/667689337/100-mother-of-thyme-aka-lemon>
- číslo 97. <https://www.asienda.ru/plants/skerda-krovelnaya/>
- číslo 98. <https://priroda-dar.ru/ljadvenec-rogatyj/>
- číslo 99. <https://effingerhort.ch/wp-content/uploads/2020/06/Wildstaudenbeschreibungen-aktuell-PDF.pdf>
- číslo 100. <https://kccc.ru/handbook/weeds/papaver-rhoeas-l>
- číslo 101. <http://rubus-idaeus.ru/20559/>
- číslo 102. <http://www.botanische-spaziergaenge.at/viewtopic.php?f=131&t=2829>
- číslo 103. https://www.treespk.ru/catalog/products/lekarstvennye/korostavnik_polevoy_okolo_500_semyan_/
- číslo 104. http://www.gatd.archives21.ru/tehnotron/vistavki/Bot_sad/albom/trav_flori.html
- číslo 105. <https://novamett.ru/bruschatka/luchshie-dorozhki-bruschatki-iz-naturalnogo-i-prirodnogo-kamnya>
- číslo 106. <http://www.tsvetnik.info/concrete/06.htm>
- číslo 107. <https://www.chatar-chalupar.cz/mlatova-cesta/>
- číslo 108. <https://www.vari.cz/rady-a-navody/rady-do-zahrady/kvetnata-louka-pastva-nejen-pro-oci-a-ducha/art:41614/>
- číslo 109. <https://man-bud.kiev.ua/izdeliya-iz-dereva/skameyki/skameyki-vokrug-dereva/#pid=2>
- číslo 110. vlastní vizualizace
- číslo 111. <https://novamett.ru/bruschatka/luchshie-dorozhki-bruschatki-iz-naturalnogo-i-prirodnogo-kamnya>
- číslo 112. <http://www.tsvetnik.info/concrete/06.htm>
- číslo 113. <https://docplayer.cz/109015359-Vase-spravna-volba-clen-skupiny-diton-beton-broz.html>
- číslo 114. <https://man-bud.kiev.ua/izdeliya-iz-dereva/skameyki/skameyki-vokrug-dereva/#pid=2>
- číslo 115. <https://novamett.ru/bruschatka/luchshie-dorozhki-bruschatki-iz-naturalnogo-i-prirodnogo-kamnya>

číslo 116. <https://docplayer.cz/109015359-Vase-spravna-volba-clen-skupiny-diton-beton-broz.html>

číslo 117. <http://www.tsvetnik.info/concrete/06.htm>

číslo 118 až 122 vlastní foto

SEZNAM TABULEK

číslo 1. DYMES P., 2011. Češi v bývalém Sovětském svazu se zaměřením na repatriovanou komunitu z Kazachstánu. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Vedoucí práce PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

číslo 2. LAPINA V., Srovnání ploch zeleně a jejich řešení v zemích EU a ve střední Asii, na příkladech z České republiky a Kazachstánu. Praha. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Katedra zahradní a krajinné architektury, Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.

SEZNAM MAP

ÚZEMNÍ PLÁN MĚSTA NUR-SULTAN - <http://genplan.saulet.astana.kz/>

ZELENÝ OKRUH MĚSTA NUR-SULTAN - <http://astana.gov.kz/>